

วารสารไทย THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๕๙ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๘

“.....พระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาเป็นธรรมะที่พึงศึกษาด้วยการนำมาพิจารณาในใจโดยแยบคาย ตั้งต้นแต่ตั้งใจฟัง ตั้งใจเรียน ตั้งใจพิจารณาจับเหตุจับผล จำแนกเหตุจำแนกผล จำแนกข้อที่เป็นสาระและมีใช้สาระ ให้ได้ถูกต้องตามเป็นจริง เมื่อตั้งใจศึกษาพิจารณาจนเห็นชัดแล้ว ก็เลือกเฟ้นปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม คือ ข้อใดพึงละก็ละ ข้อใดพึงปฏิบัติก็ปฏิบัติ ข้อใดพึงปฏิบัติก่อนก็ปฏิบัติก่อน ข้อใดพึงปฏิบัติภายหลังก็ปฏิบัติภายหลัง การศึกษาและปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วนดั่งนี้ย่อมนำไปได้สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบความเห็นตรงนำไปได้ความเลื่อมใสที่ไม่หวั่นไหวในพระธรรม และนำไปเข้ามามีชีวิตในพระพุทธศาสนา.....”

พระราชดำรัส เพื่อเชิญไปอ่านในวัดเปิดประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และสมาคมยุวพุทธสัมพันธ์แห่งโลก ณ นครลอส แองเจลิส สหรัฐอเมริกา

๑๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

“วารสารไทย” เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา
นายสุธี อากาศฤกษ์

บรรณาธิการ นายชาคริต จุลกะเสวี

บรรณาธิการผู้ช่วย นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ

กองบรรณาธิการ นายทองค่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นายเย็นใจ เลาหวนิช นายวิจิตร อาวะกุล
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล นายสมบัติ พลายน้อย
นางธัชกร เหมะจันทร์ นายปัญญา นิตยสุวรรณ

ฝ่ายจัดการ นางอัครจินดา หงษ์พงษ์ นายกิตติ จันทรส่อง

สำนักงานวารสารไทย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
อาคาร ๑๑ ชั้น ๓ ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย-
จปร. (เดิม) ถนนราชดำเนิน โทร. ๒๘๑๔๕๙๐

วารสารไทย เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรงสนะและขอคิดเห็นที่เป็นปรากฏในวารสารนี้เป็นของ
ผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับความเห็นของ
บรรณาธิการ และคณะผู้จัดทำ

**คณะกรรมการจัดทำวารสารไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ**

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายสุธี อากาศฤกษ์ อนุกรรมการที่ปรึกษา
นายวิจิตร อาวะกุล ประธานอนุกรรมการ
นายชาคริต จุลกะเสวี รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

นายทองค่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา นายประพัฒน์ ตรีณรงค์
นายเย็นใจ เลาหวนิช คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นายสฤดิย์ เล็งไธสง นายสมบัติ พลายน้อย
นางธัชกร เหมะจันทร์ นายปัญญา นิตยสุวรรณ
นางดวงกมล พิทักษ์ดำรงกิจ นางสาวบุญศรี โชติวรรณวิวัฒน์
นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ นางอัครจินดา หงษ์พงษ์
นายกิตติ จันทรส่อง

พิมพ์ที่ บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด
๓๐๗ ซอยจันทราสุข ลาดพร้าว ๘๗ กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทร. ๕๓๙๗๔๙๐-๔ โทรสาร. ๕๓๙๒๕๑๒

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๕๙ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๘
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125-572X

ปก : พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ
(ภาพพระราชทาน)

**เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ
จาก
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี**

ห้ามจำหน่าย

งานบรรณาธิการ

ในช่วงเดือนกรกฎาคมนี้ มีวันที่ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพ และวันคล้ายวันประสูติของพระบรมราชวงศ์ถึง ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (๒๘ กรกฎาคม) สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (๔ กรกฎาคม) และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชา-ทินัดดามาตุ (๑๓ กรกฎาคม) ส่วนในเดือนสิงหาคม ก็มีวันที่สำคัญยิ่ง ต่อพสกนิกรชาวไทยอีกวันหนึ่ง คือ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันเฉลิม พระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และเป็น วันแม่แห่งชาติด้วย ซึ่งในปีนี้ได้ทรงพระราชทานคำขวัญแด่ผู้เป็นแม่ทุกๆ คนว่า “วัฒนธรรมประจำชาติสามารถสืบสานผ่านมือแม่”

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตา มีพระราชอุตสาหะ ตรากตรำพระวรกายบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ แบ่งเบาพระราชภาระพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาตลอดระยะเวลา กว่า ๔๐ ปี พระองค์ได้มีพระราชดำริริเริ่มงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อพสกนิกร และประเทศชาติอย่างสุดที่จะพรรณนา ไม่ว่าจะเป็น การอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการป่า รักษา บ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า งานอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล เป็นต้น ควบคู่ไปกับการส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของพสกนิกรชาวไทยในชนบท ด้วยการจัดตั้งโครงการศิลปาชีพพิเศษ ที่ ผดุงศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองอันงดงามที่นับวันจะสูญสลายหายไปพร้อมกับกาลเวลา ทรงส่งเสริมการทอผ้าไหมและผ้าพื้นเมืองในภาคต่างๆ อีกทั้งงานฝีมือเครื่องจักสานย่านลิพhea ป่านศรนารายณ์ เครื่องเงิน รวมทั้งส่งเสริมการทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ล้วนเป็นงานที่เกิดจากพระราชดำริของพระองค์ที่ให้ผลในการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน และผดุงไว้ซึ่งศิลป-วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าและเป็นมรดกของชาติให้สืบทอดต่อไป

ข้าพระพุทธเจ้า ในนามของคณะผู้จัดทำวารสารไทย ขอน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขอจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

บรรณาธิการผู้ช่วย

สารบัญ

๕

ราชสุดดี แต่ สมเด็จพระแม่เจ้าของชาวไทย

๙

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

๑๘

วัดในพระนามาภิไธย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

๒๕

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาธินัดดามาตุ

๓๐

วิกฤตศรัทธาของประชาชน (จะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร)

๓๔

อิทธิพลของดาวจันทร์ต่อสรรพชีวิตในโลกมนุษย์

๓๙

โหราศาสตร์กับราชสำนัก

๔๘

ห้องสมุดกล้วยไม้ “ระพี สาคริก” (ตอนจบ)

๕๙

พัฒนาภูมิกรรม

๖๒

เล่าเรื่องเมืองอิเหนา

๗๒

คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา (บทสรุป)

๗๘

ดาบเหล็กน้ำพี้ ศาสตร์ราชูชนเยี่ยมแห่งสยาม

๘๒

น้ำใจคนไทย

๘๕

“หญ้าแฝก” อย่าคิดว่าไม่สำคัญ

๙๒

บุคคลที่ควรยกย่อง

ราชสีดดี แด่

สมเด็จพระแม่เจ้าของชาวไทย

ข้าแต่พระแม่เจ้า
โปรดพระราชทานพระกรรม
สถิตดุ๊กห่อเชดขันท์
พระจตุรพรร้อย

ลูกหมายศุภฤกษ์เรือง
สิงห์มาลีสีบสีอง
พระราชสิมภพของ
ผยองพระเกียรติแผ่ผ้าย

คนึงยามลูกทุกุขทัน
ปางพบพิบัติภัย
ใครเล่ารับครະได
บัดทุกขป็นลุดีป้อน

ผองทหารตำรวจห้า
เผชิญศึกปกป้องเกษตร
ทอดชีพท่ามพนาเศ
ใครเล่ามีแผกเพี้ยน

ใครเล่าเดาตุ่มตัน
โดยเสด็จพระสวามินทร์
ทรุท้ยม่งบูรณะศิลป์
สวันสลักอักทอเรา

ใครเล่าบำรุงชีพช้อน
สนับสนุนทอผ้ายไหม
มูลนิธิศิลป์าชีพใคร
ไทยเทศนิยมห่อหุ้ม

จอมขวัญ พระเอย
หนึ่งน้อย
ประโคนชัย
พลนพริ่องบำเรอถวาย

เฉลิมฉลอง
เคลิออนคล้าย
แม่อยู่ ห่อเจ้า
ผ่องพันแผ่ผ้ายาม

ระทมใจ ภายนอ
ผ้าวร้อน
ประโดมปลอบ
ลูกให้หายหมอง

ทองเขต ไทยแฮ
หันเลี่ยน
เพื่อชาติ ฎาไธ
แม่ผู้ทรงเรา

แดนดิน ดงนา
พ่อเจ้า
ชนบท ไทยห่อ
เร่งพันดินผดุง

ชาวไทย ถิ่นนอ
มุงค้ำ
ก่อเกิด
แซ่ซ้องพระเกียรติถวาย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับการทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปดกิตติมศักดิ์ สาขา Human Letters หรือ มนุษยธรรม จากมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ นครบัลติมอร์ มลรัฐแมริแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๘

ใครเล่าหมายช้อยผู้

ทนต์ักน้ำตากระเด็น

เจ้าพิงไฟไทยเย็น

ใครเล่าคือน้ำฟ้า

ใครนั่นคือพระแม่เจ้า

จิตลูกผูกพันพ่อ

ยามอุระลูกสลัดสลัด

เพียงเมื่อพระแม่เจ้า

เพ็ญพระพักตร์น้องพัน

พระเนตรเหนือเนตรสวรรค์

พระโอษฐ์อัมย์มนิวัตร

รอยละอองอาบเกล้า

ขอพระทองของลูกได้

เสวยราชย์ร่มยศราญ

เคียงพระนงบาท

พลาณภาพราบปลื้ม

ทุกข์เข็ญ

บากหน้า

คู่ข่ม เติร์แฮ

หยาดเล้าโถมช้วน

อยู่ท้อ

ไฟเผา

สอ้างโง้ง

เสด็จให้ลูกเห็น

เพ็ญจันทร์ เลี้ยวแม่

สอ้างฟ้า

อมฤต นั้นแด

แอร่มวันฤทัยผอง

เนานาน เน้นเทอญ

รุ่งเรือง

บริรักษ์ ไฟท้อ

กสิรัยมลายสุญ สดัดถ์เทอญ

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กิจ ณ อยุธยา ประพันธ์

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

น. กลัวยม์ ณ ออยุธยา

นับตั้งแต่สังคมชาวไทยได้รวบรวมกันเป็นปึกแผ่นจากหลายๆ หมู่บ้านรวมกันขึ้นเป็นเมืองมีวัฒนธรรมศิลปวิทยาเป็นรูปร่างระเบียบแบบแผนแน่นอน ชาดไทยเราก็มีสถาบันกษัตริย์เกิดขึ้น พร้อมๆ กับความเป็นชาติไทย สถาบันกษัตริย์เป็นมิ่งขวัญเป็นชีวิตจิตใจของชาติ มีวิวัฒนาการมาจากพ่อบ้านพ่อเมืองจนถึงสมบูรณ์ตามลัทธิราชย์ และแม้ประเทศชาติมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในหัวใจของประชาชนทุกคนก็ยังยอมรับนับถือว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เคารพสักการะเทอดทูลเหนือเศียรเกล้า ทรงเป็นจุดรวมสามัคคีแห่งชาติ ทรงผู้นำทางสังคมและวัฒนธรรม ยามใดที่ไม่ทรงพระเกษมสำราญเพราะโรคภัยไข้หรือขัดข้องในพระราชหฤทัยตามวิสัยแห่งโลกธรรม ปวงอาณาประชาราษฎร์ก็ปริวิตกอึดอัดขัดข้องในหัวอกไปทั่วหน้า และยามใดที่ทรงพระเกษมสำราญและเนื่องด้วยวาระดีอันเป็นมงคลเนื่องในพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เช่นวันฉัตรมงคลและวันเฉลิมพระชนมพรรษา ทัวฟ้าเมืองไทยก็เบิกบานแจ่มใสดุจในคืนเดือนเพ็ญ ที่รัศมีจันทร์แจ่มจ้ายังให้

เกิดความชื่นฉ่ำเย็นหัวใจ ดังนั้นในโอกาสที่มีพระราชพิธีสถาปนา สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ตามพระราชประเพณีมหาชนชาวไทยซึ่งจงรักภักดีและมีความนิยมสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธออยู่แล้ว จึงมีความปิติยินดีโสมนัส และพร้อมกันน้อมถวายพระพรชัยมงคลให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ทรงพระเจริญวัฒนาอายุการ พระปัญญาปรีชาญาณ แลหลมหลั มีพระทัยใฝ่ฝึกดำรงมั่น ในชัตติยยุคดีธรรมาธิราชประเพณี ทรงสามารถปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์พุทธจักรอาณาจักรในเบื้องหน้าให้เป็นผาสุกสวัสดิ์สืบไป

การสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณสยามมกุฎราชกุมาร มีรายละเอียดดังนี้

ประกาศ

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า ได้ทรง

พระอนุสรณ์คำนึงถึงเหตุการณ์ในบ้านเมืองอันเป็นมาตลอดจนปัจจุบัน ทรงพระราชวิจารณ์เทียบเคียงความเป็นไปในสภสมัยและปรสมัย ในทางนิยมแห่งประชาชนพลเมืองเหล่าต่างๆ หลายแบบหลายเหล่าโดยถ้วนถี่ทรงพระราชดำริเป็นแน่วแน่ในพระราชหฤทัยว่า ฉันทิจะเป็นความผาสุกจะยังให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งแก่พลเมืองหมู่ใหญ่นั้น ฉันทิจะส่งเสริมธรรมจริยานุวัตรอันควรจะยึดถือเป็นหลักสืบไป ฉันทิจักทรงพระอุตสาหะปฏิบัติบรรเทาให้เรียบร้อยเป็นยุติธรรม และให้เป็นที่ตั้งแห่งความสามัคคีทั่วหน้า

ก็โดยราชনীติอันมีมาในแผ่นดินนั้น เมื่อสมเด็จพระบรมราชโอรสซึ่งจะทรงรับรัชทายาทสืบราชสันตติวงศ์ ทรงพระเจริญวัยสมควรแล้ว ย่อมโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เฉลิมพระอิสริยยศแต่งตั้งไว้ในตำแหน่ง สมเด็จพระยุพราชมกุฎราชกุมาร ในกาลปัจจุบันนี้ประชาชนทั้งหลาย ตลอดถึงชาวต่างประเทศทั่วไปในโลก ย่อมพากันนิยมยกย่องว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ ทรงอยู่ในฐานะที่จะรับราชสมบัติปกครองราชอาณาจักรสืบสนองพระองค์ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้นเล่าก็ทรงพระเจริญพระ

ชนมายุบรรลุนิติภาวะ ทรงพระ
วิริยภาพและพระสติปัญญาสามารถ
ที่จะรับภาระของแผ่นดินตามพระ-
อิสริยยศศักดิ์ได้ ถึงสมัยที่จะสถาปนา
เป็นองค์รัชทายาท ควรจะทรงอนุวัต
ให้เป็นไปตามธรรมเนียมและขัตติยราช
ประเพณี ตามความเห็นชอบเห็นดีของ
มหาชนและผู้บริหารประเทศทุกฝ่าย
เฉลิมพระเกียรติยศขึ้นให้สมบูรณตาม
ตำแหน่งทุกประการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อมให้สถาปนาสมเด็จพระ
เจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวิรัชวงศกรณ
ขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมาร เจริญพระนาม
ตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหา-
วชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
สิริกิตติสมบูรณสวางควัฒน์ วรขัตติยราช
สันตติวงศ์ มหิตลพงศอดุลยเดช
จักรีนเรศยุพราชวิสุทธิ สยามมกุฎ
ราชกุมาร มุสิกนาม พระราชทานพรให้
ทรงพระเจริญสิริสวัสดิ์ ทรงมั่นอยู่ใน
ขัตติยราชธรรมทศพิธอันเป็นหลักของ
ผู้ปกครองบ้านเมืองในสยามประเทศนี้
ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยทั้ง
บุญญาธิการแห่งพระสยามเทวาธิราช
และเทพดาเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จง
อภิบาลรักษาให้ทรงวัยวัฒนาอายุกาล
ทรงพรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสาร
สมบัติพิพัฒมงคล วิบุลศุภผล สกล
เกียรติยศ ปราบกฏกฤดาบารมีมโหฬาร
ตลอดจิรัฏฐิติกาล เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม
พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นปีที่ ๒๗ ใน
รัชกาลปัจจุบัน

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระ
พระบรมโอรสาธิราชครั้งนี้ นับว่าเป็น
พระราชพิธีสถาปนาเป็นครั้งที่สามใน
กรุงรัตนโกสินทร์ โดยครั้งแรกพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้
ทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้ามหาวิรัชวงศกรณ อันประสูติแต่
สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา เป็น
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเมื่อ พ.ศ.
๒๔๒๙ ประกาศเฉลิมพระปรมาภิไธย
สมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์ดังกล่าว นับว่า
เป็นเอกสารสำคัญในทางประวัติศาสตร์
เพราะได้ชี้แจงให้เห็นว่า เมื่อสมเด็จพระ
พระรามาธิบดีที่ ๑ พระเจ้าอยู่หัวได้
ทรงประดิษฐานพระนครศรีอยุธยาเป็น
ราชธานีแล้ว ได้ทรงตรากฎหมาย
สำคัญฉบับหนึ่งชื่อ กฎมนเทียรบาล
จัดลำดับยศพระบรมวงศานุวงศ์และ
ข้าราชการทั่วไป โดยยกพระบรมราช
โอรสอันเกิดด้วยพระอรรคมเหสีเป็น
เป็นสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้า มีพระเกียรติ
ยศใหญ่ยิ่งกว่าพระบรมวงศานุวงศ์
ทั้งปวง ต่อมาถึงแผ่นดินสมเด็จพระ
พระบรมไตรโลกนาถได้ทรงตราพระ-
ราชกำหนดศักดิ์นาพลเรือน จึงได้มี
ตำแหน่งพระมหาอุปราชขึ้น โดยทรง
ประดิษฐานพระราชโอรสไว้ในที่พระ-
มหาอุปราช แต่ในรัชกาลต่อมาก็ทำได้
ตั้งทุกแผ่นดินไม่ เว้นว่างอยู่หลายสิบปี
ก็มี จึงทรงเห็นควรให้ยกเลิกเสียแล้ว
ตั้งตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมารแทน ก็จะเป็นการ
ตรงกับกฎมนเทียรบาลเดิมและตรง
กับประเพณีของอารยประเทศใน
ปัจจุบันด้วย ดังจะได้ขอคัดลอก
ประกาศฉบับดังกล่าวทั้งฉบับมาให้
ท่านผู้อ่านพิจารณา คือ

ประกาศเฉลิมพระปรมาภิไธย สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ

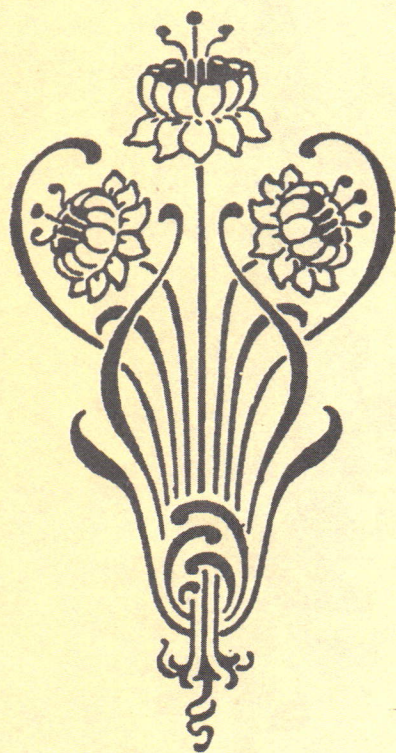
ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาล
เป็นอดีตภาคล่วงแล้ว ๒๔๒๙ พรรษา
ปัตยุบันกาล โสณสังวัจฉรบุษยมาศ
กาลปักษ์ ฉัฐมีดีถี ศุกรวาร บริจเฉท
กาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระ-
ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ ฯลฯ พระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริ
ว่า ตามพระราชกำหนดกฎหมายซึ่ง
ปรากฏว่า กฎมณเฑียรบาล อัน
พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ อยู่ทอง
ซึ่งประดิษฐานและดำรงกรุงทวารวดี
ศรีอยุธยาได้ทรงตั้งขึ้นไว้เมื่อปีชวดโทศก
จุลศักราช ๗๒๒ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่
จะได้จัดลำดับยศพระบรมวงศานุวงศ์
และข้าราชการทั่วไปในพระราชกำหนด
นั้น ยกพระบรมราชโอรสอันเกิดด้วย
พระอรรคมเหสี เป็นสมเด็จพระนอ-
พระพุทธเจ้า มีพระเกียรติยศใหญ่ยิ่ง
กว่าพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งปรากฏ
ตำแหน่งยศเป็นลำดับมา

ในพระราชกำหนดนั้น หาได้มี
ตำแหน่งพระบรมราชวังบรรสถานมงคล
มหาอุปราชฝ่ายหน้าไม่ เมื่อพิเคราะห์ดู
ตามจดหมายเหตุพระราชพงศาวดาร ใน
เบื้องต้นก็ไม่มีปรากฏว่า ได้ตั้งพระมหา
อุปราชฝ่ายหน้าตลอดมาหลายแผ่นดิน
จนถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระบรม
ไตรโลกนาถ ซึ่งได้ทรงตั้งพระราช
กำหนดศักดิ์นาพลเรือน ในจุลศักราช
๘๒๘ ปีจอ อัฐศก จึงได้มีปรากฏในพระ-
ราชพงศาวดารว่า ได้ทรงประดิษฐาน
พระราชโอรสไว้ในที่พระมหาอุปราช
ความบ่งตรงกันกับตำแหน่งพลเรือน
ซึ่งได้ตั้งขึ้นในครั้งนั้นเป็นชั้นหลังมี

กำหนดว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอซึ่ง
ได้เฉลิมพระราชมณเฑียรเป็นพระมหา
อุปราช ทรงศักดิ์นาแสนหนึ่ง เป็นต้น
ตำแหน่งพระมหาอุปราชเกิดขึ้น แต่
ครั้งเมื่อรัชกาลต่อๆ มา ก็หาได้ตั้ง
ทุกแผ่นดินทุกครั้งทุกคราวไม่ เว้นว่าง
อยู่หลาย ๆ สิบปีก็มี ครั้นภายหลัง
เมื่อประดิษฐานกรุงรัตนโกสินทร-
มหานครอยู่นี้แล้ว ตำแหน่งที่พระ-
มหาอุปราช จึงเป็นตำแหน่งซึ่งได้ตั้ง
ทุกรัชกาล แต่มิได้มีคงที่อยู่สำหรับ
แผ่นดิน เป็นตำแหน่งสำหรับพระราช
ทานบำเหน็จความชอบแก่พระบรมวงศ์
ผู้มีความชอบยิ่งใหญ่จะเพาะพระองค์
ครั้งเมื่อพระมหาอุปราชผู้มีความชอบ
นั้นล่วงไปแล้ว ไม่มีพระบรมวงศ์
พระองค์ใด ซึ่งจะมีความชอบเสมอ
เหมือนพระมหาอุปราชที่ล่วงไป จึงไม่
ได้ทรงตั้งตำแหน่งนั้นต่อไปอีก เว้น
ว่างอยู่นาน ๆ จนตลอดรัชกาลทุก ๆ
แผ่นดิน

แต่ตำแหน่งพระมหาอุปราช ใน
ครั้งแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระราชทานเกียรติ
ยศใหญ่ยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน มีพระนาม
เป็นต้นละม้ายคล้ายคลึงกับพระเจ้า
แผ่นดิน พอประจวบกันกับที่กรุงสยาม
ได้มีทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศ
ซึ่งมีธรรมเนียมตำแหน่งยศพระบรม
วงศานุวงศ์แปลกเปลี่ยนกันกับกรุงสยาม
ยากที่จะเข้าใจได้ จึงได้แปลตำแหน่ง
พระมหาอุปราชออกเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
ที่ ๒ เพื่อจะให้เข้าใจได้ง่ายๆ แต่นั้น
มาความเข้าใจของคนต่างประเทศ ก็
แปลกเปลี่ยนไปต่างๆ ยากที่จะชี้แจงให้
เข้าใจได้

ครั้นเมื่อวันศุกรเดือนเก้าแรม

สิบคำ ประกาศ สัปตศก ศักราช ๑๒๔๗ ได้ทรงพระราชดำริพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์กับเสนาบดี และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเห็นพร้อมกันว่าตำแหน่งที่พระมหาอุปราชนี้ ควรจะยกเลิกเสียด้วยเหตุทั้งปวงอันได้กล่าวแล้วในประกาศฉบับนั้น

บัดนี้ ทรงพระราชดำริพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ กับเสนาบดีและข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเห็นพร้อมกันว่าตำแหน่งยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ซึ่งเรียกว่าสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้า อันได้ตั้งขึ้นไว้แต่ครั้งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ในจุลศักราช ๗๒๒ นั้น เป็นตำแหน่งอันสมควรซึ่งจะใช้เป็นแบบอย่างสืบไป ภายหลัง และเป็นตำแหน่งอันถูกต้องกันกับนานาประเทศทั้งปวง ซึ่งจะเป็นอันเข้าใจได้โดยชัดเจน จึงโปรดเกล้าฯ ให้เลือกธรรมเนียมตั้งพระมหาอุปราชฝ่ายหน้า ซึ่งมีมาในพระราชกำหนดตำแหน่งศักดินาพลเรือนนั้นเสีย คงใช้ตามพระราชกำหนดซึ่งปรากฏชื่อว่า กฎมนเทียรบาลอันได้ตั้งไว้ในจุลศักราช ๗๒๒ นั้น

อนึ่ง ราชประเพณีแต่ก่อนมา เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระราชกุมารพระองค์ใหญ่มีพระชนมายุได้ ๔ พรรษา ก็ได้เคยมีการลงทรงสนาน รับพระปรมาภิไธยดำรงพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชบ้าง ยกการลงทรงเสีย มีแต่การพระราชพิธีเฉลิมพระปรมาภิไธยบ้าง เป็นแบบอย่างมาแต่โบราณจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์มหินทรายุธยา ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการพระราชพิธีลงทรงสนาน รับพระปรมาภิไธยในพระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวครั้งหนึ่ง ครั้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้มีการพระราชพิธีลงทรงสนาน รับพระปรมาภิไธย ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกครั้งหนึ่ง เป็นแบบอย่างมา

ในบัดนี้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าราชกุมารพระองค์ใหญ่มีพระชนมายุได้ ๔ พรรษา สมควรที่จะได้มีการพระราชพิธีลงทรงสนาน และรับพระปรมาภิไธยตามโบราณราชประเพณี จึงทรงพระราชดำริพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และท่านเสนาบดี ให้จัดการพระราชพิธีลงทรงตามแบบอย่างแต่ก่อน แล้วจึงมีพระบรมราชโองการมานพระบัณฑูรสุรสิงหนาท ให้สถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าราชกุมารพระองค์ใหญ่ ขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ อดิศรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยวรางกูร บรมมกุฏเรนทรสุริยัศติยสันตติวงศ์ อุกฤษฐพงษ์ศวโรภโตสุชาติ ธิญญลักษณวิลาศวิบูลยสวัสดิ์ สิริวัฒนวิสุทธิ สยามมกุฎราชกุมาร มุสิกนามตามตำแหน่งยศสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้า ซึ่งมีมาในพระราชกำหนดกฎมนเทียรบาล ซึ่งได้ตั้งไว้ในจุลศักราช ๗๒๒ และให้ทรงศักดินาแสนหนึ่ง เสมอสมเด็จพระเจ้าลูกเธออันได้เฉลิมพระราชมนเทียรเป็นพระมหาอุปราชฝ่ายหน้า ซึ่งมีมาในพระราชกำหนดตำแหน่งนาพลเรือน ซึ่งได้ตั้งไว้ในจุลศักราช ๘๒๘ นั้น ขออาราธนาเทพยดาผู้มีเมศวรศักดิ์อันประเสริฐ ซึ่งสถิตดำรงอยู่ในภูมิพฤษภาอากาศอาณูจน-

รัตนพิมานทั่วทุกแห่งหล้า เป็นอาทิ คือ เทพยอันทรงนามสยามเทวาธิราช ซึ่งเป็นอธิบดีได้บวรรักษำรุงกรุงเทพมหานครนครอมรรัตนโกสินทรมหินทรายุธยานี้ และเทพยเจ้าผู้อภิบาลรักษานพดลมหาเศวตฉัตรสิริรัตนราชไศวริย และเทพยอันรักษารัตนบัลลังก์ พระที่นั่งบรมราชอาสน์ใหญ่ในพระราชนิเวศมหาสถานทุกตำบล และเทพยเจ้าอื่นๆ ผู้มีทิพยานุภาพมหิทธิฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์ สิงสถิตในภูมิสำเนาแนวพฤษขบรพตอากาศพิมาน ทุกสถานทั่วราชอาณาจักร บรรดาซึ่งมีไมตรีจิตได้ผดุงบวรรักษำบรมราชวงศ์สืบมาจนกาลบัดนี้ จึงได้ทำนุบำรุงรักษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชพระองค์นี้ให้ทรงพระเจริญทฤณขณายุพพรรณสุขพลปฏิภาณสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลเกียรติยศอิศริยศักดิ์เดชาานุภาพทุกประการ ขอให้พระเกียรติคุณอดุลยศปรากฏไปสิ้นกาลนาน เทอญ

ก่อนที่จะดำเนินเรื่องต่อไป ผู้เขียนใคร่ที่จะขอเล่าเบื้องหลังประวัติการสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชไว้เล็กน้อย ในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้นได้มีการสถาปนาพระมหาอุปราชอยู่ทุกระยะ คือแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ก็ได้ทรงแต่งตั้งเจ้าพระยาสุรสีห์ พระราชอนุชาซึ่งได้ตรากตรำทำศึกร่วมพระราชหฤทัยมาด้วยกันขึ้นเป็นพระมหาอุปราช แต่พระราชอนุชาได้เสด็จทิวงคตไปเสียก่อนจึงได้สถาปนาเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทรพระราชโอรสขึ้นเป็นพระมหาอุปราชแทน และได้รับสืบราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระ

พุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้เสวยราชย์แล้ว ก็ได้ทรงสถาปนากรมหลวงเสนานุรักษ์ พระราชอนุชาร่วมพระอุทรขึ้นเป็นพระมหาอุปราช แต่พระราชอนุชาเสด็จทิวงคตไปเสียก่อนก็ได้ว่างเว้นการการสถาปนาพระมหาอุปราชอยู่หลายปี จนเสด็จสวรรคตโดยกระทันหันมิได้ตรัสมอบราชสมบัติแก่ผู้ใด ที่ประชุมพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางผู้ใหญ่ประชุมปรึกษากันแล้วให้อัญเชิญกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์พระเจ้าลูกเธอพระองค์ใหญ่อันประสูติแต่นักสนมชั้นเสวยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับราชสมบัติแล้ว ก็โปรดให้สถาปนาหมื่นศักดิ์พลเทพ พระราชโอรสพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระสหายร่วมเป็นร่วมตายกับพระองค์ขึ้นเป็นพระมหาอุปราช แต่พระมหาอุปราชพระองค์นี้ก็เสด็จทิวงคตไปเสียก่อนพระเจ้าแผ่นดินเสียอีก พระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่หลายพระองค์ก็มีการเคลื่อนไหวกันคึกคักเตรียมพระองค์จะเป็นพระมหาอุปราช ถึงขนาดผิดพระทัยกันขึ้นก็มี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงแก้ไขเหตุการณ์ด้วยการเลื่อนพระยศเจ้านายครั้งใหญ่เป็นการประกาศให้ทราบแน่ชัดว่าทรงพระกรุณาเพียงนี้ โดยไม่ทรงสถาปนาพระราชวงศ์องค์ใดเป็นพระมหาอุปราชตำแหน่งนี้จึงว่างเว้นอยู่หลายปี ครั้นจะสิ้นรัชกาลจึงได้ตรัสเวนคืนราชสมบัติ ให้แก่พระราชวงศ์และขุนนางปรึกษาหารืออัญเชิญเจ้านายที่เห็นสมควรขึ้นสืบแผ่นดินต่อไป

โดยมิได้ทรงมอบราชสมบัติให้พระราชโอรสของพระองค์เพื่อเห็นแก่ความสามัคคีของแผ่นดินที่ประชุมจึงได้อัญเชิญเจ้าฟ้ามงกุฎ พระราชโอรสพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยขึ้นรับราชสมบัติสืบต่อมาเป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจ้าอยู่หัวก็โปรดให้สถาปนาเจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ พระเจ้าน้องยาเธอร่วมพระอุทรขึ้นเป็นพระมหาอุปราช และยกย่องพระเกียรติยศเป็นพิเศษว่าพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่พระมหาอุปราชพระองค์นี้ก็เสด็จสวรรคตก่อนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกตามเคย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประชวรหนักใกล้สวรรคตก็ได้ตรัสเวนคืนราชสมบัติให้แก่ที่ประชุมพระราชวงศ์และขุนนางพิจารณาหาตัวผู้สืบราชสมบัติเอาเองเช่นเดียวกับที่พระเชษฐาพระองค์ทรงบำเพ็ญ ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้อัญเชิญเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ กรมขุนพินิตประชานารถ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์ใหญ่ขึ้นดำรงราชสมบัติ ทรงพระนามพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ซึ่งขณะนั้นเป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้กุมอำนาจการปกครองแผ่นดินที่แท้จริงได้เสนอขอให้สถาปนาพระองค์เจ้ายอดยิ่งยศ กรมหมื่นบวรวิไชยชาญ พระโอรสพระองค์ใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็นพระมหาอุปราช แต่คราวนี้เสียงของที่ประชุมแตกต่างกันออกไป เพราะกรมหมื่นบวรวิไชยชาญมิได้ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าแผ่นดินและ

ประเด็นสำคัญคือการสถาปนาพระมหาอุปราชนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาด้วยพระองค์เองมาทุกรัชกาลมิใช่ธุระของที่ประชุม แต่ที่ประชุมก็มีอาจขัดขวางอำนาจของสมเด็จพระเจ้าพระยาได้จึงจำเป็นต้องอนุมัติตามเสนอ เรื่องนี้นักศึกษาประวัติศาสตร์ชั้นหลังหลายท่านได้มีความเห็นว่า การที่สมเด็จพระเจ้าพระยาได้สถาปนาพระมหาอุปราชขึ้นโดยยอมนิรโทษประเพณีนั้น เป็นการดำเนินนโยบายทางการเมืองที่ชาญฉลาดของท่านเพราะเท่ากับการสร้างดุลแห่งอำนาจระหว่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับพระมหาอุปราช ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจพอที่จะมาล้มล้างอำนาจของท่านได้ หรือถ้าต่อไปหากพระมหาอุปราชได้รับราชสมบัติสืบต่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านก็ยังอยู่ในฐานะเป็นผู้อุปถัมภ์มีบุญคุณอย่างยิ่งแก่พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ตลอดไปเสียอีก แต่การตัดสินใจของสมเด็จพระเจ้าพระยาในกรณีนี้ต่อมาเวลาได้พิสูจน์ให้เห็นว่าท่านเป็นฝ่ายผิด เพราะได้สร้างความบาดหมางใจกันระหว่างพระเจ้าแผ่นดินกับพระมหาอุปราชและเกิดการขัดแย้งทางการเมืองกันจนเกือบเป็นสาเหตุให้มหาอำนาจขณะนั้นเข้ามาแทรกแซง และจะถือโอกาสแบ่งแยกดินแดนใช้อำนาจเข้ามาครอบงำเสียแล้วเคราะห์ดีที่สมเด็จพระเจ้าพระยาท่านเป็นรัฐบุรุษใจเพชรเห็นแก่ประเทศชาติมากกว่าเห็นแก่ชื่อเสียงหรืออิทธิพลส่วนตัว ท่านได้ใช้ความเด็ดขาดเข้าแก้ไขสถานการณ์ร้ายครั้งนี้ด้วยตนเองจนเหตุการณ์สงบเรียบร้อย แล้วก็ใช้เวลาชีวิตการเมืองไปพักผ่อนหาความ

สงบที่เมืองราชบุรีจนถึงแก่พิลาลัย เมื่อกรมหมื่นบวรวิไชยชาญทิวศต จึงได้มีประกาศเรื่องกรมพระราชวังบวรสถานมงคลทิวศต ความตอนหนึ่งว่า “การบ้านการเมืองซึ่งจะเป็นการเรียบร้อยเป็นคุณแก่แผ่นดินอย่างไร ก็เป็นที่ขัดข้องไปหาสะดวกไม่ เป็นตำแหน่งล่อยอยู่มิได้มีคุณต่อแผ่นดินอย่างหนึ่งอยู่ใดเป็นแต่ต้องใช้เงินแผ่นดิน ซึ่งจะต้องใช้รักษาตำแหน่งยศพระมหากษัตริย์อยู่เปล่าๆ โดยมาก จึงได้เห็นชอบพร้อมกันว่าควรจะยกตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์ไว้ ไม่ตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ใดขึ้นนั้นชอบแล้ว จากนั้นก็ได้มีพระราชพิธีเฉลิมพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศขึ้นเป็นพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร พระองค์แรกดังกล่าวมาแล้ว

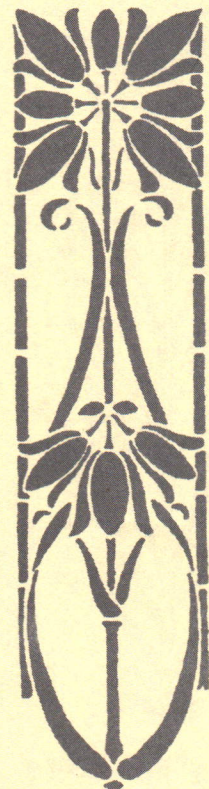
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงยินยอมส่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จไปศึกษายังทวีปยุโรปเช่นพระราชโอรสพระองค์อื่น หากมีพระราชประสงค์จะทรงฝึกสอนราชการแผ่นดินแก่สมเด็จพระบรมด้วยพระองค์เอง พระบรมราชาโหวาทที่พระราชทานแก่สมเด็จพระบรมเนื่องในโอกาสต่างๆ ซึ่งต่อมาได้มีการรวมตีพิมพ์เป็นเล่มใครอ่านแล้วก็จะประจักษ์แก่ใจตนเองว่า ความรักที่พ่อมีต่อลูกนั้นมากมายล้นฟ้าล้นแผ่นดินเพียงใด แล้วพระบรมราชาโหวาทนี้ก็มีคุณค่าแก่นักปกครองโดยทั่วไปอย่างยิ่งทั้งนี้ทรงมีพระราชประสงค์ว่า เมื่อสมเด็จพระบรมทรงเจริญพระชนมายุพอสมควรแล้ว ก็จะทรงเวนคืนสิริราชสมบัติให้สืบแทนพระองค์ และพระองค์ก็จะทรงเป็นพระเจ้าหลวงเป็นที่ปรึกษาราชการ

แผ่นดินแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ต่อไป แต่การก็หาได้เป็นดังพระราชดำริไม่ เพราะสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศได้ทรงพระประชวรเสด็จสวรรคตเสียก่อนในพระชนมายุอันหนุ่มแน่น ยังความเศร้าโศกมาสู่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นที่ยิ่งนัก ต่อมาจึงได้โปรดให้สถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ อันประสูติแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งขณะนั้นมีพระชนมายุ ๑๓ พรรษาเศษ และกำลังเสด็จ ประทับศึกษาอยู่ประเทศอังกฤษขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ดังมีประกาศสถาปนาดังนี้คือ

คำประกาศ

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตกาลล่วงแล้ว ๒๔๓๗ พรรษา ปัตติยบันกาล จันทรคตินิยม ตะวันคลั่งวิจฉะระ บุญมาศกภาพิกษ์ สัตตมิตติศุวาร สุริยคติกาล รัตนโกสินทรศก ๑๑๓ มกราคมมาส สัตตรสมมาสาทคุณพิเศษบริเฉทกาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ ฯลฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่าพระราชบัญญัติที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศไว้ให้ทราบทั่วกันแต่ก่อน เพื่อที่จะได้รักษาโบราณขัตติยราชประเพณีให้เป็นที่มั่นคงแน่นอน และป้องกันสรรพอุบัตินตรายที่จะบังเกิดมีขึ้นในแผ่นดินโดยความที่ไม่ทราบแน่นั้น ก็เรามีเหตุซึ่งเป็นโศกเศร้าอย่างยิ่งเกิดขึ้น เสมอเหมือนหนึ่ง

ว่าพระราชบัญญัติและธรรมเนียมที่ได้ตั้งไว้ให้คืนคงดีแล้วแต่ณวัน ๖ ๒๒ คำ ปิจอัฐศกจุลศักราช ๑๒๔๘ นั้นเว้นว่างอยู่

จึงทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ เอกอัครมหากษัตริย์บรมนาถราช จุฬาลงกรณนารถราชวโรรส มหาสมมตชัย-พิสุทธิ บรมมกุฏสุริยสันตติวงศ์ อติศัยพงศวโรรส คุณสังกาศวิมลรัตน์ ทดม-ชนมสวัสดิ์ชัยดิยราชกุมาร กรมขุนเทพทวาราวดี ผู้เป็นที่ทรงพระราชสิเนหาอย่างยิ่ง มีพระเกียรติยศเป็นที่สองรองสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมควรจะดำรงในตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมารได้

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศสถาปนาพระเกียรติยศสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ให้ดำรงและประดิษฐานในตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร ให้ปรากฏพระนามว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ตามตำแหน่งยศสมเด็จพระหน่อพุทธเจ้า ซึ่งมีมาในพระราชกำหนดกฎมนเฑียรบาล ซึ่งตั้งไว้ในจุลศักราช ๗๒๒ ให้ทรงศักดินา ๑๐๐,๐๐๐ เสมอสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ อันได้เฉลิมพระราชมนเฑียรเป็นพระมหาอุปราชฝ่ายหน้า ซึ่งมีมาในพระราชกำหนดตำแหน่งนาพลเรือน ซึ่งได้ตั้งไว้ในจุลศักราช ๘๒๘ และได้โปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีเฉลิมพระปรมาภิไธยตามนิยมในพิธีพุทธศาสนา และไสยศาสตร์นั้น เมื่อเวลาเสด็จกลับคืนมายังพระมหานครจากประเทศยุโรป ที่ได้เสด็จทรงศึกษาศิลปวิทยาการอยู่ในบัดยู่บัดนี้ และถึงว่าจะยังไม่ได้ทำ

พระราชพิธีนั้นก็ให้ทรงดำรงในตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร พร้อมทั้งพระเกียรติยศเกียรติคุณ และพระเดชานุภาพทั้งปวง อย่างผู้เป็นรัชทายาทสำหรับสืบสันตติวงศ์ ซึ่งได้มีพระราชกำหนดประกาศไว้แต่เมื่อวันศุกร์ แรมหกค่ำเดือนยี่ปีจอ อัฐศก จุลศักราช ๑๒๔๘ นั้นเต็มบริบูรณ์ทุกประการ ด้วย เดชะความสัตย์แห่งจิตร์ที่เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ขอให้ผลอันสำเร็จจงมีโดยพระบรมราชประสงค์ และขออาราธนาเทพดาผู้มีเมตตาคุณอันประเสริฐ ซึ่งสถิตยดำรงอยู่ในภูมิพุกษอากาศกาญจนรัตนพิมานทุกแห่งหล้าเป็นอาทิจคือเทพยอันทรงนามสยามเทวาริราชซึ่งเป็นอธิบดี ได้บริรักษ์บำรุงกรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร-มหินทรายุธยานี และเทพเจ้าผู้อภิบาลรักษานพปดลมหาเศวตฉัตรสิริรัตน-ราไชศวริย และเทพยอันรักษารัตน-บัลลังก์พระที่นั่งบรมราชอาสน์ใหญ่ น้อย ในพระราชนิเวศน์มหาสถานทุกตำบล ทั้งเทพยเจ้าอื่นๆ ผู้มีทิพยานุภาพมหิทธิฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์ สิงสถิตยในภูมิลำเนาแนวพุกษบรรพตอากาศพิมาน ทุกสถานทั่วราชอาณาจักรบรรดาซึ่งมีไมตรีจิตร์ได้ผดุงบริรักษ์พระบรมโอรสาธิราชพระองค์นี้ ให้ทรงพระเจริญพุทธมนสมายุ พรรณสุขพลปฏิภาณ สิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลเกียรติยศอิศริยศักดิ์เดชานุภาพทุกประการ ขอให้พระเกียรติคุณอดุลยศปรากฏไปสิ้นกาลนาน เทอญ

เนื่องจากสมเด็จพระบรมฯเสด็จประทับอยู่ที่ประเทศอังกฤษดังกล่าวแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยยศ

ไปยังประเทศนั้น ดังปรากฏในหนังสือ กราบบังคมทูลของเจ้าพระยาพระเสด็จ สุเรนทร์อิบดี แต่ยังเป็นพระยาริสุทธ สุริยศักดิ์ ฉบับลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗) ความตอนหนึ่งว่า

“ด้วยการประชุมอ่านประกาศ สถาปนาพระฐานันดรยศมกุฎราชกุมาร และมอบถวายเครื่องราชอิสริยยศและ ราชอิสริยาภรณ์แด่สมเด็จพระบรม-โอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ณ กรุงลอนดอนนั้น ได้ทำ ณ สถานทูต สยามกรุงลอนดอน ในวันที่ ๘ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๓ เป็นวันประชุม ในเวลาเช้า ๔ โมง ๓๐ นาที เป็นพระฤกษ์ในวันนั้น เวลาค่ำ ได้มีการประชุมเลี้ยงบรรดา พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้ง นักเรียนฝ่ายสยามซึ่งอยู่ในยุโรปทั่วกัน ณ สถานทูตสยามกรุงลอนดอนเวลา หนึ่ง รุ่งขึ้นวันที่ ๙ เวลาค่ำ ได้มีการ ประชุมเลี้ยงชาวยุโรปซึ่งเป็นข้าราชการ ฝ่ายสยาม พร้อมด้วยพระราชวงศานุวงศ์ และข้าราชการผู้ใหญ่ฝ่ายไทยอีกเวลา หนึ่ง และเมื่อวันที่ ๑๓ ได้มีการประชุม ชาวยุโรปซึ่งมีตำแหน่งเป็นข้าราชการ ในอังกฤษและทั้งชาวยุโรปที่เป็นผู้ดีมี ชื่อเสียงบรรดาศักดิ์ ฝ่ายล่ามของ พระบาทสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ณ สถานทูตสยาม อีกครั้งหนึ่ง การพระราชพิธีครั้งนี้ได้ สำเร็จเป็นไปโดยเรียบร้อย และเป็น การครึกครื้นรื่นเริงแก่บรรดาผู้มาประชุม ทั่วหน้า...”

เมื่อสมเด็จพระบรมฯได้ทรงศึกษา เสร็จแล้วก็ได้ทรงเสด็จนิวัติประเทศไทยโดยอ้อมไปทางสหรัฐอเมริกาและ ประเทศญี่ปุ่น เพื่อทรงศึกษาสภาพ ความเป็นไปของนานาอารยประเทศให้

กว้างขวางยิ่งขึ้นเมื่อเสด็จถึงประเทศไทย แล้วก็ได้ประทับที่พระราชวังสราญรมย์อันเป็นศาลาว่าการกระทรวงต่างประเทศ ในปัจจุบัน และได้ทรงรับ ราชการสนองพระเดชพระคุณสืบมา จนเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระ บาทสมเด็จพะมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นับว่าพระองค์ ได้ทรงเป็นสยาม มกุฎราชกุมารพระองค์ ที่สองในกรุง รัตนโกสินทร์

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตรากฎมณ- เทียรบาล ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้ยิ่ นยอมรับการบังคับใช้อยู่ตลอดมา จนปัจจุบัน ในกฎมณเทียรบาลฉบับ ดังกล่าว หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการทรง สมมตและทรงถอนพระราชทายาท มี ความดังนี้

มาตรา ๕ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และ พระราชสิทธิที่จะทรงพระสมมตเจ้านาย เชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดพระองค์ หนึ่งให้เป็นพระราชทายาท สุดแต่จะ ทรงพระราชดำริที่เห็นสมควรและเป็น ที่ไว้วางพระราชเหตุยได้ว่าท่านพระองค์ นั้นจะสามารถสืบราชสันตติวงศ์สนอง พระองค์

มาตรา ๗ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสงวนไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และพระราชสิทธิที่จะทรงถอนพระ รัชทายาทออกจากตำแหน่งได้ ท่าน พระองค์ใดที่ได้ถูกถอนจากตำแหน่ง พระรัชทายาทแล้ว ท่านว่าให้นับว่า ขาดจากทางที่จะได้สืบราชสันตติวงศ์ และให้ถอนพระนามออกเสียจากลำดับ

สืบราชสันตติวงศ์ อีกทั้งพระโอรสและ บรรดาเชื้อสายโดยตรงของท่านพระ- องค์นั้น ก็ให้ถอนเสียจากลำดับสืบ ราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น

ทั้งนี้เพราะมีพระราชดำริปรากฏ ชัดเจนในมาตรา ๑๐ ว่า “ท่าน พระองค์ใดที่จะได้เสด็จขึ้นทรงราชย์ สืบราชสันตติวงศ์ควรที่จะเป็นผู้ที่ มหาชนนับถือได้โดยเต็มที่ และเอา เป็นที่พึ่งได้โดยความสุขใจ”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า- เจ้าอยู่หัว ได้ทรงแสดงพระราชประสงค์ และทรงย้ำถึงความชอบธรรมแห่งกฎ มณเทียรบาลฉบับนี้ไว้ในมาตรา ๑๙ ว่า “ได้ทรงตรากฎมณเทียรบาลนี้ไว้ ให้ เป็นราชันติธรรมอันมั่นคง เพื่อดำรง พระบรมราชจักรีวงศ์ไว้ชั่วกาลนาน และได้ทรงใช้พระวิจารณ์โดยสุชุม ประชุมทั้งโบราณราชประเพณีแห่งกรุง สยาม ตามที่ได้เคยมีปรากฏมาใน โบราณราชประวัติ ทั้งประเพณีตามที่ โลกนิยมในสมัยนี้เข้าไว้พร้อมแล้ว” กฎ มณเทียรบาล ว่าด้วยการสืบราชสันตติ วงศ์พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ จึงเป็นหลัก ประกันความมั่นคงของสถาบันพระ มหากษัตริย์ อันเป็นปัจจัยสำคัญโยง ไปถึงความมั่นคงของประเทศชาติด้วย

ขอให้พระราชทายาทแห่งราช อาณาจักรไทยทรงพระเจริญด้วยจร- พิตพรชัย มีพระจริยวัตรงดงามเป็นที่ ชื่นใจของพสกนิกร ทรงบริบูรณ์ใน ทศพิธราชธรรมตามโบราณราชประเพณี เป็นที่พึ่งของอาณาประชาราษฎร และ ขอให้พระบรมราชจักรีวงศ์สถิตสถาพร คู่กับชาติไทยไปตราบเท่ากาลนาน

วัดในพระนามาภิไธย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ประพัฒน์ ตรีณรงค์

วัด

ในพระนามาภิไธย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณฯ สยามมกุฎราชกุมาร คือ วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร

สถานที่ตั้งวัด

วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร เดิมเป็นวัดราชบูรณสามัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เพื่อเฉลิมพระเกียรติในพระราชพิธีสถาปนา เฉลิมพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ เป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

วัดวชิราลงกรณวราราม เป็นวัดที่สร้างขึ้นใหม่ ณ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ริมถนนมิตรภาพสายสระบุรี-นครราชสีมา บริเวณหน้าวัดมีซุ้มประตูเข้าวัดบอกชื่อด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ว่า “วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร”

วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร

เป็นวัดธรรมยุติกนิกาย ขึ้นอยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต และเป็นวัดในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ประวัติ

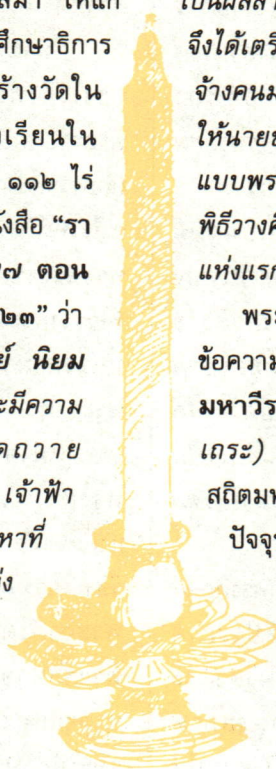
เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๔ นางทิพย์ นิยมเหตุ ได้มอบที่ดินในตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ให้แก่กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างวัดในพระพุทธศาสนาและโรงเรียนในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวน ๑๑๒ ไร่เศษ มีรายละเอียดอยู่ในหนังสือ “ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๙๗ ตอนที่พิเศษ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓” ว่า

“เนื่องจากนางทิพย์ นิยมเหตุ ได้มีกุศลเจตนา และมีความปรารถนาที่จะสร้างวัดถวาย สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ จึงได้ตระเวนหาที่ดินสำหรับสร้างวัดหลายแห่ง มาพบ ที่ดินในตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา เข้าก็พอใจ ได้ขอซื้อจาก

เจ้าของไว้เป็นจำนวน ๑๑๒ ไร่ เมื่อซื้อที่ดินได้แล้ว นางทิพย์ นิยมเหตุ จึงได้ไปปรึกษาพระธรรมปาโมกข์ เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต และพระราช-สุทธาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา ซึ่งเป็นเจ้าคณะธรรมยุต จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งท่านทั้งสองก็เห็นชอบ รับจะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จต่อไปนางทิพย์นิยมเหตุ จึงได้เตรียมการจัดสร้างวัดขึ้น โดยจ้างคนมาแผ้วถางที่ดินที่ได้ซื้อไว้ ขอให้นายช่างกรมชลประทานช่วยออกแบบพระอุโบสถ และได้เตรียมงานพิธีวางศิลาฤกษ์ พระอุโบสถขึ้นเป็นแห่งแรก”

พระธรรมปาโมกข์ที่กล่าวไว้ในข้อความที่อ้างนั้นคือ สมเด็จพระมหาธีรราชวงศ์ (ทิม วุฑฒิมมหาเถระ) เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน ส่วนพระราชสุทธาจารย์ (โชติ คุณสมฺปนฺโน) นั้น

ต่อมาได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดวชิราลงกรณวราราม และได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นชั้นเทพ คือ พระเทพ-

สุทธาจารย์

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และพระเทพสุทธาจารย์ ทั้งสองรูปได้ให้คำปรึกษาและช่วยสนับสนุน ด้วยการนำอุบาสก อุบาสิกาวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม และเชิฐชนผู้มีจิตศรัทธาเข้าร่วมในการสร้างพระอุโบสถ รวมทั้งช่วยดำเนินการเรื่องการนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานนามวัดในพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ซึ่งได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “วัดวชิราลงกรณาราม” เป็นวัดราชวรธรรมดาสามัญ ยังมีได้เป็นพระอารามหลวงหรือวัดหลวง

ครั้นถึงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ขณะยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าวชิราลงกรณและมีพระชนมายุ ๙ พรรษา ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพระราชพิธีวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถ เป็นการเริ่มต้นการสร้างวัดต่อไป

ต่อมาประมาณต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ท้าวอินทสุริยา (เนื่อง) พระอภิลาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ปรารภถึงการก่อสร้างวัดที่ยังค้างอยู่กับนางทิพย์ นิยมเหตุ แล้วนำเรื่องเข้าปรึกษากับนายปกรณ์ อังคุสิริห์ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (ได้เลื่อนขึ้นเป็นปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในเวลาต่อมา) ในที่สุดได้นำเรื่องเข้าพบนายพจน์ สารสิน ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

ว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติอยู่ในขณะนั้น ขอให้ช่วยเป็นกำลังในการบริหารงานก่อสร้างและพัฒนาวัดนี้สืบต่อไป

นายพจน์ สารสิน ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้เชิญข้าราชการ มี หม่อมหลวงชูชาติ กำภู รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และ

ข้าราชการผู้ใหญ่หลายฝ่ายทั้งในกระทรวงและต่างกระทรวง มาประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งผลของการประชุมมีว่า เพื่อเป็นการสร้างเสริมพระบารมีในสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ และควรดำเนินการก่อสร้างสิ่งต่างๆ ภายในวัดเป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. จัดวางแผนผังอาคาร และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ตลอดจนออกแบบคำนวณราคาก่อสร้างขึ้นไว้
 ๒. จัดหาเงินเพิ่มเติมจากเงินที่มีอยู่แล้ว
 ๓. ดำเนินการเป็นขั้นๆ ตามกำลังเงิน
- จากนั้น ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจิมแผ่นศิลาฤกษ์พระราชทานสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอฯ ทรงรับและทรงวางศิลาฤกษ์ลงในฐานที่ก่ออิฐ เงิน ทอง นาก และถิปนแล้ว ในบ่อสี่เหลี่ยมอันเป็นการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖

ชุดหนึ่ง มีทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายคฤหัสถ์ร่วมกัน มีชื่อว่า “คณะกรรมการดำเนินงานก่อสร้างวัดวชิราลงกรณวราราม” เป็นกรรมการภายใน คือ

กรรมการฝ่ายสงฆ์

๑. สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธมฺหาเถระ) เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ รับก่อนอิฐ เงิน ทอง นาก จากพาน ซึ่งนางทิพย์ นิยมเหตุ น้อมเกล้าฯถวาย ในการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ “วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร” เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖

๒. พระธรรมปาโมกข์ (พิมพ์ ฐาตมฺมมหาเถระ) เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

๓. พระราชสุทธาจารย์ (โชติคุณสมฺปนฺนเถระ) เจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา จังหวัดนครราชสีมา

กรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

๑. นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

๒. นายปกรณ์ อังคุลสิงห์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

๓. นายจรวงศ์ ตูยานนท์ ผู้ตรวจราชการภาค กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

๔. เจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนา

การแห่งชาติ กรมชลประทาน กรมทางหลวงแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

๕. หลวงแจ่มวิชาสอน (แจ่ม นิยมเหตุ) นางผิน แจ่มวิชาสอน และนางทิพย์ นิยมเหตุ

๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

๗. นายอำเภอปากช่อง

ทั้งนี้ ให้นายพจน์ สารสิน เป็นประธานกรรมการจัดงาน และนายจรวงศ์ ตูยานนท์เป็นผู้ประสานงาน คณะกรรมการดำเนินงานก่อสร้างวัดวชิราลงกรณวราราม ลงมือดำเนินการภายหลังจากงานพระราชพิธีวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ผ่านไปแล้วไม่นานนัก จากนั้นก็มีปูชนียวัตถุสถาน ตลอดจนอาคารเสนาสนสงฆ์เพิ่มขึ้นโดยลำดับ ขอรวบรวมกล่าวถึงในหัวข้อปูชนียวัตถุสถาน ดังนี้

ปูชนียวัตถุสถาน

พระอุโบสถ เป็นพระอุโบสถขนาดย่อม ตั้งอยู่บริเวณหน้าเนินเขาหันหน้าไปทางซุ้มประตูหน้าวัด ถนนมิตรภาพ อาคารประธานก่อด้วยอิฐถือปูน หลังคาทรงไทยสองชั้น ๑ สดมีพาไลหรือเฉลียงชาย-ขวา มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลือง มีช่อฟ้าใบระกา และหน้าบันทั้งด้านหน้าด้านหลัง มีมุขเด็จทั้งด้านหน้าด้านหลัง หลังคาทรงไทยมีช่อฟ้าใบระกา และหน้าบันเหมือนกับอาคารประธาน มีเสารับเชิงชายของพาไลและหลังคามุขเด็จโดยรอบ ซึ่งส่วนต่างๆ ดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานทักษิณ ๒ ชั้น ซึ่งชั้นบนมีกำแพงแก้ว

โดยรอบเช่นเดียวกัน มีประตูเข้าด้านหน้าและด้านหลัง ด้านละ ๓ ประตู ซึ่งมีกรอบและซุ้มแบบจุลมงกุฎเป็นปูนปั้น ลวดลายประดับกระจกและปิดทองงดงาม

ภายในพระอุโบสถ พื้นปูด้วยหินอ่อน และพื้นที่ผนังระหว่างขอบหน้าต่างล่างลงมาถึงพื้นประดับด้วยหินอ่อน ซึ่งทำในประเทศไทยเช่นเดียวกับหินอ่อนที่ปูพื้น จิตรกรรมฝาผนังหลังพระประธานเขียนเป็นภาพต้นมหาโพธิ์แผ่กิ่งก้านสาขาเต็มทั้งผนัง และทิวทัศน์ป่าเขาลำเนาไพรเป็นฉากประกอบ ส่วนผนังภายในด้านอื่นเป็นจิตรกรรมที่เขียนภาพเจดีย์สถานสำคัญๆ ภายใน

ประเทศไทย เช่น พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช ฯลฯ เต็มทุกด้าน

ตรงบริเวณหน้าบันใดที่ขึ้นสู่พระอุโบสถด้านหน้า มีพระแท่นประดิษฐานอักษร ว ก ซึ่งเป็นอักษรย่อพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ตั้งอยู่ห่างจากบันไดพอควร

พระประธาน เป็นพระพุทธรูปนั่งปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑.๕๐ เมตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแบบและทรงกำหนด

ขนาด เป็นพระพุทธรูปประยุกต์ศิลป ๓ สมัย **นายไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์** ศิลปินแห่งชาติ ประจำพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นผู้ปั้นแบบกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร เททองและขัดแต่ง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประกอบพระราชพิธีเททองที่โรงหล่อของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามพระพุทธรูปองค์นี้ ตามสำเนาหนังสือที่ รล ๐๐๐๒/๑๑๙ สำนักราชเลขาธิการ ดังนี้

ที่ รล ๐๐๐๒/๑๑๙

สำนักราชเลขาธิการ

๗ มกราคม ๒๕๒๑

เรื่อง พระราชทานนามพระพุทธรูปปฏิมากร องค์ประธานสำหรับพระอุโบสถวัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร
 นมัสการ เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม
 อ้างถึง ลิขิตลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๐

ตามที่พระคุณท่านขอให้หาความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานนามพระพุทธรูปปฏิมากร ขนาดหน้าตัก ๑.๕๐ เมตร ปางมารวิชัย องค์พระประธานสำหรับพระอุโบสถวัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร ว่า “พระพุทธรูปมหาวิราลงกรณ บวรพัฒนาสามัคคีประสาธน์ สัปตปดลยุพราชเทพรักษานามภิไธย ทศบารมีธรรมวิสัยสถิตพิชิตมาร วชิร-อลังการ สยามนวกูบาลนฤมิต สันติศิริพิศิษฐโรจนประสงคโลกวิทูธำรงปาริสุทธวิมุตตปัญญาปรมากิธาน วรฤทธิอนันตการมารวิชัยบรมไตรโลกนาถ / รัชชทายาทธรรมรังสรรค์มหันตเดชามหารังสฤษฏ์” ความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามพระพุทธรูปตามที่ถวายไป

ขอหมั้นการด้วยความเคารพอย่างสูง

(หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์ โทร. ๒๒๑๑๕๑-๕ ต่อ ๑๙ และ ๒๑

ขยายความพระนาม “พระพุทธมหาวชิราลงกรณฯ”

พระพุทธรูป พระนามว่า “พระพุทธมหาวชิราลงกรณ” องค์นี้ ได้มีการจัดสร้างขึ้นด้วยการพัฒนา และ

สามัคคีอันประเสริฐ
เกิดทุนพระชาติกำเนิด
และ พระนามาภิไธย
‘มหาวชิราลงกรณ’ ของ
สมเด็จพระยุพราช ผู้ทรง
ฉัตรเจ็ดชั้นอันเทพยดา
รักษา

ประดับประดาด้วยพระ
บารมีสืบประการหรือสืบ
ทัศนทรงปฏิบัติตามธรรม
วิสัย คือตั้งพระองค์ไว้ใน
ขอบเขตพระธรรมคำสั่ง
สอนของพระพุทธองค์ ผู้
ทรงชนะมาร

พระพุทธรูปองค์นี้ (ถ้า
สักการะ บูชา กราบไหว้
ให้ดี) มีรัศมีประกายสาย
ฟ้า แผ่ขยายสุกใสสมนัย
แห่งพระนาม วชิร-อลัง

การ หรือ วชิราลงกรณ พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
รัชกาลที่เก้า แห่งกรุงสยาม พระราช
ทานแบบและแนวความคิด ให้ในการ
จัดสร้าง

เป็นที่ตั้งแห่งวัดอุปสมงค์ เพื่อ
ความสงบสันติ ความเป็นศิริมงคล
และความเจริญรุ่งเรือง

พระพุทธรูปองค์นี้ ประดิษฐาน
เป็นองค์พระประธาน แทนที่สมมุติพระ
พุทธองค์ ผู้ทรงเป็นโลกวิทู คือทรง
ดำรงความตรัสรู้แจ้ง ทางตลอดโลก
ทรงพระบริสุทธิ และทรงพระปัญญา

วิมุตติ คือทรงพระปัญญาที่หลุดพ้น
จากโลก (หรือพระนิพพานการดับกิเลส
และกองทุกข์)

พระพุทธรูปองค์นี้ ทรงมีอิทธิ
ฤทธิ์อันประเสริฐมากมาย (ในเมื่อมี
การขอ มีการสักการะบูชา กราบไหว้
ให้ศักดิ์สิทธิ์ได้ ในวิถีทางที่ถูกต้อง และ
ที่สมควร) เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย
คือปางที่พระพุทธองค์ทรงชนะมารใน
กาลที่ทรงตรัสรู้เป็นบรมไตรโลกนาถ
คือทรงเป็นที่พึ่งอันยิ่งใหญ่แห่งสัตว์ทั้ง
หลายในโลกทั้งสาม (คือ กามโลก รูป
โลก และอรุณโลก)

พระพุทธรูปองค์นี้ ได้มีการจัด
สร้างขึ้นเฉลิมพระเกียรติ และใน
พระนามาภิไธยขององค์สมเด็จพระ
ยุพราช ผู้ทรงเป็นรัชทายาทแห่ง
ราชบัลลังก์ ที่ได้ทรงตั้งพระจริยาวัตร
ปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของ
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธองค์ผู้ทรงพระ
คุณอันประเสริฐ สอนองให้เกิดมหา
เดชาานุภาพยิ่งใหญ่ การสร้างจึงได้
เป็นผลสำเร็จด้วยดี

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์
๒๕๒๑

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จแทน
พระองค์มาทรงประกอบพิธีตัดลูกนิมิต
ผูกพัทธสีมาพระอุโบสถ วันที่ ๒๘
เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ การกำหนดเอา
วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ การ
กำหนดเอาวันที่ ๒๘ เมษายน เป็นวัน
ประกอบพิธีนี้ ก็เพราะเป็นวัน
มหามงคลยิ่งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ได้ทรงราชาภิเษกสมรส

เสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้า
พระกฐิน ณ วัดวชิราลงกรณ ตำบลปากช่อง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่
๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๘

ศาลาการเปรียญ ตั้งอยู่ ณ บริเวณพื้นที่ด้านขวาของพระอุโบสถ เป็นอาคารตึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทย มีข้อฟ้าใบระกา แต่ผนังตึกฉาบปูนเรียบๆ ไม่มีลวดลาย

หอรบทำเป็น ๒ ชั้น ยอดแหลม ชั้นบนแขวนกลอง ชั้นล่างแขวนระฆัง

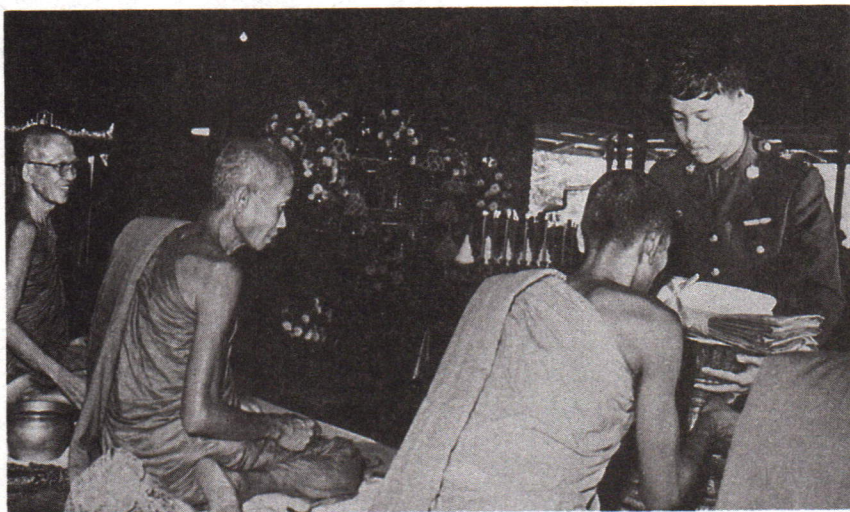
กุฏิสงฆ์ เป็นอาคารตึกชั้นครึ่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณหน้าวัดทางด้านเหนือ

ซุ้มประตูหน้าวัด เป็นซุ้มประตูขนาดใหญ่ ริมถนนมิตรภาพสายสระบุรี-นครราชสีมา หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองและมีข้อฟ้าใบระกาเช่นเดียวกับหลังคาพระอุโบสถ เหนือช่องทางเข้าทำเป็นรูปจตุรมุกขและมีอักษร ว ก อันเป็นอักษรย่อพระนามภิกษุสมเด็จเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ซุ้มประตูแห่งนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ มาทรงประกอบพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๐

ปูชนียวัตถุสถาน และสิ่งก่อสร้างที่เกิดขึ้นในวัดดังกล่าวมาโดยลำดับนั้น สร้างขึ้นในสมัยที่พระเทพสุทธาจารย์มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนี้เป็นรูปแรก และท่านเจ้าอาวาสรูปนี้ได้บริจาคทรัพย์ส่วนตัวซื้อที่ดินวัดเพิ่มขึ้นอีก ๑๐๐ ไร่ ซึ่งติดกับพื้นที่เดิมทางด้านใต้ สร้างสำนักวิปัสสนาขึ้นเพื่อเจริญ วิปัสสนากรรมฐาน แต่ท่านก็ถึงมรณภาพลงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ สำนักวิปัสสนายังคงอยู่

ถ้าไตรรัตน์ พื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ที่พระเทพสุทธาจารย์ซื้อถวายวัด มีพื้นที่

เขาหินปูนที่มีถ้ำอยู่ถึง ๓ ถ้ำ พระเทพสุทธาจารย์ได้พบถ้ำแรกอยู่ทางทิศตะวันตก ได้ปรับปรุงให้ดูสวยงามขึ้นแล้วเชิญพระพุทธรูปนั่ง หน้าตักกว้างประมาณ ๒ ศอก มาประดิษฐานไว้เพื่อผู้ที่เข้ามาชมภายในจะได้สักการบูชา ต่อมาพบถ้ำอยู่ทางทิศตะวันออกอีก ๑ ถ้ำ จึงทำเป็นสถานที่สำหรับเดินจงกรม พระเทพสุทธาจารย์เข้ามาเจริญวิปัสสนากรรมฐานในถ้ำนี้ทุกวัน จน

กระทั่งถึงมรณภาพ และเมื่อท่านมรณภาพแล้ว ก็ตั้งชื่อถ้ำนี้ว่า ถ้ำเทพสุทธาจารย์ เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ท่าน

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๒๑ พระครูกิตติวัฒน์คุณ (เพิ่ม กิตติวัฒน์) เจ้าอาวาสรูปที่ ๒ ได้พบอีก ๑ ถ้ำ เป็นถ้ำใหญ่และมีพื้นที่กว้างขวาง สวยสดงดงามด้วยธรรมชาติ หินงอก หินย้อย สลับซับซ้อน และชอกมูมตามผนังถ้ำ น่าชมเป็นอย่างยิ่ง จึงได้สร้างฐานชุกชีด้วยคอนกรีตเชิญพระพุทธรูปมาประดิษฐานไว้ ตั้งชื่อถ้ำว่า ถ้ำพุทธรังษี และต่อมาท่านพระครูก็พบอีก ๑ ถ้ำ ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ อยู่ตอนช่วงกลางของภูเขา

ทรงถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดวชิราลงกรณ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๘

ปากถ้ำอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ ๓๐ เมตร ต้องสร้างบันไดขึ้น ภายในถ้ำเป็นห้องโถงกว้างขวางมาก จึงได้เชิญพระพุทธรูปเข้าไปประดิษฐานบนแท่นหินธรรมชาติ หนึ่งทางด้านตะวันออกของถ้ำนี้มีทางเดินทะลุไปถึงถ้ำพุทธรังษีได้ จึงตั้งชื่อถ้ำนี้ว่า **ถ้ำธรรมรังษี** ต่อมาได้สำรวจโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ก็พบว่า มีทางเดินทะลุถึงกันได้ทั้งสามถ้ำ คือ ถ้ำสุทธาจารย์ ถ้ำธรรมรังษี และถ้ำสุทธาจารย์ จึงได้เปลี่ยนชื่อถ้ำสุทธาจารย์ใหม่ เป็น**ถ้ำสังฆรังษี** แล้วมีชื่อเรียกรวมถ้ำทั้ง ๓ ถ้ำนี้ว่า “**ถ้ำไตรรัตน์**”

รอยพระพุทธรูปปางจำลอง เป็นปูชนียวัตถุที่นางทิพย์ นิยมเหตุ ผู้มีศรัทธาเริ่มในการสร้างวัดนี้ ได้สร้างบริจาคทรัพย์สร้างพระพุทธรูปปางจำลองด้วยหินอ่อนที่ทำในประเทศไทย กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบรอยพระพุทธรูป แล้วจ้างช่างชาวอินเดียมาแกะสลักเสร็จแล้วเชิญขึ้นไปประดิษฐานไว้บนยอดเนินเขาเตี้ยๆ แล้วสร้างมณฑปจำลองมณฑปพระพุทธรูปพระสุริยครูปไว้ สร้างบันไดมุงด้วยหลังคาทรงไทยมีซ้อฟ้าใบระกาซ้อนๆ กันขึ้นไปจนถึงบริเวณมณฑปพระพุทธรูปปางจำลอง

พระพุทธรูปปางนาครปรก เป็นปูชนียวัตถุที่นางทิพย์ นิยมเหตุ บริจาคทรัพย์สร้างขึ้น เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางนาครปรก สูงตั้งแต่ฐานชุกชีถึงยอดพระรัศมีประมาณ ๖ เมตร อยู่บนบริเวณเนินไปทางทิศเหนือของมณฑปพระพุทธรูปปางจำลอง มีทางเดินสำหรับผู้มีศรัทธาจะไปบูชาสักการะเรียบร้อยแล้ว

วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร

เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีในพระนามาภิไธย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สำเร็จด้วยพลังศรัทธาของผู้เป็นเจ้าของที่ของคณะกรรมการดำเนินงานก่อสร้าง วัดวชิราลงกรณวราราม ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายคฤหัสถ์ รวมทั้งอุบาสก อุบาสิกาและทายาททายิกาผู้เปี่ยมไปด้วยศรัทธาสამัคคีธรรม เกิดความสว่างาม เสริมสร้างพระบารมีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ให้ปรากฏเฉลิมพระเกียรติยศอยู่ ณ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบัน

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ

คุณหญิงคณิตา เลชะกุล

พ ระเจ้าวรวงศ์เธอ พระ-
องค์เจ้าโสมสวลี พระ-
วรราชทินนิตตามาตุ ได้
ทรงบำเพ็ญพระกรณีย-
กิจน้อยใหญ่ แบ่งเบาพระราชภาระ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระ-
นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-
บรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ในการ
เสด็จเป็นผู้แทนพระองค์ไปทรงประกอบ
พระกรณียกิจต่างๆ จนลุล่วงด้วยดี
สมกับที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยตลอด
มา

พระกรณียกิจต่างๆ ล้วนแต่ยัง
ความผาสุกแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ทั้ง
ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-
ราชินีนาถ และเสด็จโดยพระองค์เองไป
เยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นต่างๆ
ตลอดจนบรรดาทหาร ตำรวจ และ
พลเรือน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในบริเวณชาย-
แดน ยิ่งไปกว่านั้น ยังได้ทรงอาสา
สมัครเข้าทำงานกับมูลนิธิสายใจไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเสด็จเยี่ยม
ประทานของขวัญและกำลังใจแก่ทหาร
ตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บที่โรงพยาบาล

พระมงกุฎเกล้าเป็นประจำอีกด้วย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
โสมสวลีฯ ทรงสนพระทัยในงานให้การ
สงเคราะห์แก่กลุ่มบุคคลที่สมควรจะได้
รับการสงเคราะห์ดูแลจากสังคม อาทิ
การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา
ทรงมีพระกรุณาแผ่ไปยังเด็กและ
เยาวชนในความดูแลของสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กกลาง ณ สถานฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี
สถานแรกรับเด็กชายบ้านเมตตา
สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน บ้าน
กรุณา บ้านอุเบกขา และบ้านมุทิตา
โดยเสด็จเยี่ยมและประทานเลี้ยงอาหาร
กลางวัน พร้อมเสื้อผ้า อุปกรณ์กีฬา
หนังสือ และสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นใน

วราคล้ายวันประสูติตลอดมามิได้ขาด
นอกจากนี้ ยังเสด็จเป็นองค์ประธาน
ในการเปิดศูนย์เยาวชนหลายแห่ง ทรง
เป็นประธานเปิดงานวันเด็กแห่งชาติ
ทรงสนับสนุนการศึกษาของเยาวชน
ด้วยการประทานทุนการศึกษาเป็น
จำนวนมาก

ในการอนุเคราะห์คนพิการ
พระองค์ทรงรับเป็นประธานเปิดงานวัน
คนพิการเสมอมา ทรงสนพระทัยใน
กิจการของศูนย์พัฒนาอาชีพคนตาบอด
และประทานทุนการศึกษาแก่นักเรียน
ตาบอดเป็นประจำ

ส่วนการสงเคราะห์ผู้สูงอายุนั้น
มักจะทรงหาเวลาว่างไปเยี่ยมเยียนคน
ชรา ณ สถานพักฟื้นคนชรา บางแคว

ประทานเลี้ยงอาหารกลางวัน ประทานข้าวของเครื่องอุปโภคบริโภคให้อยู่เสมอ

ในด้านสตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ ทรงสนพระทัยกิจกรรมช่วยเหลือสตรีที่เดือดร้อนไม่น้อยไปกว่าสนพระทัยในด้านเด็กเล็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ พระองค์ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของบ้านพักฉุกเฉิน ๒ แห่งด้วยกัน ทรงรวบรวมทุนทรัพย์สร้างศูนย์การศึกษาและฝึกอาชีพสตรี เป็นต้น

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ ทรงตระหนักถึงความสำคัญด้านสุขภาพอนามัยของบุคคล ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้การดูแลช่วยรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดี ทรงให้การสนับสนุนส่งเสริม และเป็นกำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านนี้ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอมาโดยตลอด พระกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติ อาทิ เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และทรงเป็นประธานงานการกุศลของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ เพื่อหาทุนสร้างอาคารสำนักงานสมาคมฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จแทนพระองค์ไปทรงเป็นประธานในวันคนพิการ รวมทั้งเสด็จแทนพระองค์ไปประทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลของกระทรวง

สาธารณสุข

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ เสด็จไปประทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยคริสเตียนและวิทยาลัยมิชชันเป็นประจำ

นอกจากพระกรณียกิจดังกล่าว พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ ยังเสด็จไปประทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสัตวแพทย์ เสด็จไปทรงเปิดงาน “เทียนส่องใจ” ของสภาอากาศไทยซึ่งตรงกับวันเอดส์โลก เพื่อให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป ได้รู้จักป้องกัน และมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ พระวรราชทินนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏ ยังทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์มูลนิธิและประธานโครงการต่างๆ ได้แก่ มูลนิธิโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ประธานกรรมการมูลนิธิศาสตราจารย์ นายแพทย์ หม่อมราชวงศ์กัลยาณกิติ์ กิตติยากร ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยที่ขัดสน ช่วยจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์โรคหัวใจและทรวงอก

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ พระวรราชทินนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏ ยังทรงบำเพ็ญกรณียกิจด้านต่างๆ ด้วยพระจริยวัตรอันงดงาม นุ่มนวล อ่อนหวาน ทรงเป็นกันเอง และพระทัยดี ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีของกุลสตรีไทย ประการสำคัญคือ ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ แบ่งเบาพระราชภาระเพื่อสังคม ประเทศชาติ และประชาชนราษฎร ด้วยพระเมตตาคุณ

พระกรุณาคุณ และพระขันติคุณ ตามรอยพระยุคลบาท

ณ วโรกาสที่วันประสูติเวียนมาบรรจบในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ขอบารมีคุณพระศรีรัตนตรัย และพระสยามเทวาธิราชคุ้มครองรักษาพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีฯ พระวรราชทินนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และภัยพิบัติทั้งหลายทั้งปวง และทรงเป็นที่รักของประชาชนชาวไทยตลอดไป

วิกฤติศรัทธาของประชาชน

(จะช่วยกันแก้ปัญหาคืออย่างไร)

สุริ อามาตย์

ปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันดีว่า สถานการณ์ทางการเมืองค่อนข้างจะไม่ปกติ ส่งผลให้เกิดความชะงักงันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงดูเหมือนว่ารัฐบาลบริหารงานขาดประสิทธิภาพ และเป็นผลให้ความเป็นอยู่ทางสังคม ซึ่งค่อนข้างจะเสื่อมทรามอยู่แล้ว กลับเลวร้ายลงไปอีก ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาการก่อคดีทางอาชญากรรมมีสูงขึ้น ฉะนั้น เราในฐานะประชาชนจะช่วยรัฐแก้ปัญหาคืออย่างไร จึงเป็นเรื่องที่น่าจะหยิบยกเหตุการณ์ต่างๆ มาพิจารณา ดู อาทิ ปัญหาความสับสนในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ปัญหาความชะงักงันของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเสื่อมทรามในสังคม

๑. สภาพการณ์ทางการเมือง

๑.๑ การใช้สิทธิเสรีภาพในการพูดหรือการแสดงออกของนักการเมือง ช่วยเพิ่มบรรยากาศให้เคร่งเครียดขึ้น

๑.๒ ประชาชนมองภาพรวมของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในบ้านเมือง

๑.๓ การแสดงออกของนักการเมืองบางคน ก้าวร้าวและทำหยาบเป็นต้นเหตุให้เกิดการวิวาทกัน ทั้งในสภาและนอกสภา ถึงกับฟ้องร้องกันเองรวมถึงสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่ข้อเท็จจริงก็ถูกผลกระทบต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีฐานหมิ่นประมาทไปด้วย บ้านเมืองจึงดูสับสน

๑.๔ ความขัดแย้งกันระหว่างข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง นับตั้งแต่การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการประจำ และการตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยแก่ข้าราชการระดับบริหารชั้นสูง มีอยู่ค่อนข้างมาก

๑.๕ ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เช่น การฟ้องคดีความผิดต่อหน้าที่ราชการระหว่างผู้บังคับบัญชา

กับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปในลักษณะกลั่นแกล้งหรือผลประโยชน์ขัดกัน

๑.๖ พฤติกรรมของข้าราชการทั่วไปเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบราชการ อาทิ ความเกียจคร้านไม่เสียสละเวลาให้แก่ราชการอย่างเพียงพอ มาสาย กลับก่อนเวลา ใช้เวลาราชการไปหากินส่วนตัว หรือประกอบธุรกิจที่เป็นปรปักษ์กับทางราชการ

๒. สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ

๒.๑ ผลิตผลด้านเกษตรกรรมประสบปัญหาภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ทำให้สภาพด้านราคาไม่มั่นคง เมื่อผลิตได้มากราคาก็ตกต่ำ หรือผลิตได้น้อยแม้ราคาจะสูงขึ้น แต่ผลประโยชน์ก็ตกแก่คนกลางเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกษตรกรมีปัญหานี้สิน ขาดที่ดินทำกินเป็นของตนเอง รวมทั้งปัญหาว่างงานหลังฤดูเก็บเกี่ยว ทำให้รายได้จากการส่งสินค้าออกด้านเกษตรกรรมขาดเสถียรภาพ

๒.๒ ปัญหาแรงงาน อัตราค่าจ้างค่อนข้างต่ำ ว่างงานหรือตกงาน รวมทั้งการเลิกจ้างแรงงานเพราะเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง

๒.๓ ส่งสินค้าออกได้น้อย เสียดุลการค้ากับต่างประเทศมาก รวมทั้งต้นทุนการผลิตสูง เพราะวัตถุดิบเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิตราคาแพง

๒.๔ ปัญหาเงินเฟ้อ ทำให้สินค้าทั่วไปมีราคาแพง ค่าครองชีพสูงขึ้น กระทบกระเทือนต่อผู้มีรายได้น้อย

๓. สถานการณ์ทางด้านสังคม

๓.๑ ปัญหาโจรผู้ร้าย มีอปีนรับจ้าง

๓.๒ ปัญหาโสเภณี โสเภณีเด็ก และการไปขายตัวทางเพศในต่างประเทศ

๓.๓ ปัญหาการจราจรติดขัด การฝ่าฝืนกฎจราจรมีค่อนข้างสูง

๓.๔ ปัญหาความแออัดและแหล่งสลัมในตัวเมือง
ก่อนปัญหาการสะสมขยะและสิ่งปฏิกูล รวมตลอดถึงความ
โสโครกต่างๆ บ้านเมืองจึงดูสกปรกหรือไม่สะอาดเท่าที่ควร

๓.๕ ปัญหาการว่างงานหรือตกงานมีจำนวนมาก
ทำให้ต้องแสวงหารายได้แม้ในทางที่ไม่ค่อยจะสุจริตนัก

๓.๖ ปัญหาคนต่างชาติลักลอบเข้าเมือง เพื่อ
แสวงหาอาชีพเป็นการแย่งงานประชากรของประเทศ หรือ
กระทำผิดทางอาญากรรม

๓.๗ ปัญหายาเสพติด เฮโรอีนและยาบ้า และ
อื่นๆ

๓.๘ ปัญหาคนยากจน คนจรจัด ขอดทาน

๓.๙ ปัญหาการมั่วสุมลักลอบเล่นการพนัน

๓.๑๐ ปัญหาความฟุ้งเฟ้อและสุร่ยสุร่ายของคน
บางระดับ

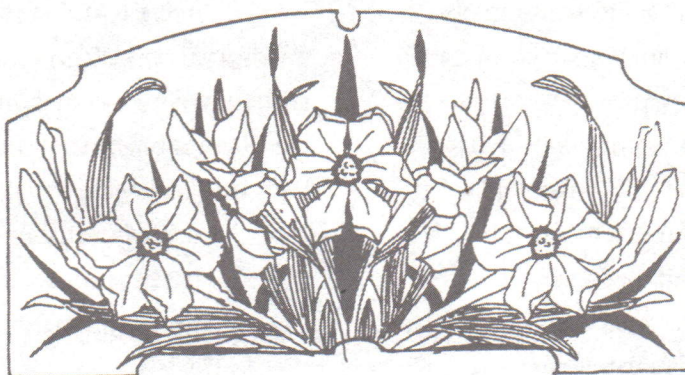
๓.๑๑ ปัญหาเยาวชนก่อการวิวาท นักเรียนนักเลง
ต้นเหตุสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการเมือง
เศรษฐกิจ และสังคม จนทำให้เกิดปัญหาบานปลายและ
มีผลเสียหายต่อสถาบันชาติ

(๑) การใช้สิทธิเสรีภาพในการพูด การเขียน หรือ
การแสดงออกไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวม
เป็นเหตุให้มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือถกแถลงกันจนปัญหา
บานปลายเกิดความขัดแย้งขึ้นในบ้านเมือง

(๒) การตอบคำถามในการให้สัมภาษณ์นักข่าว ผู้ให้
สัมภาษณ์มักไม่ระวังตัวตอบคำถามทวนกระแสความคิดของ
ผู้อื่นจนเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น

(๓) การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เป็นต้นเหตุสำคัญ
เพราะผู้ตั้งคำถามยก
ประเด็นความขัดแย้งขึ้น
ถาม เป็นเหตุให้ผู้ตอบ
จำเป็นต้องตอบหรือถูก
บังคับให้ตอบโดยปริยาย
แม้เรื่องนั้นๆ จะมีลักษณะ
ส่อไปในทางยุแหยให้แตก
สามัคคี

(๔) คนส่วนมาก

ยังต้องการพัฒนาด้านจริยธรรมและคุณธรรม ตลอดจน
มรรยาททางการเมืองของนักการเมือง และจรรยาบรรณของ
ข้าราชการประจำ เพราะเชื่อว่าปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของความ
เสื่อมมาจากการขาดความสำนึกต่อความรับผิดชอบ ทั้งใน
หน้าที่ราชการและหน้าที่ทางศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของ
รัฐเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ข้อเสนอ

การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่าง
ข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง ตลอดจนความ
สามัคคีในหมู่ประชาชน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา
สถาบันชาติ

ปฏิกณะ

เพื่อประโยชน์ในราชการ ผู้เขียนในฐานะที่เคยเป็น
ข้าราชการมาก่อน ขอยกเรื่องที่เป็นปัญหาในระบบราชการ
มากล่าวพอเป็นสังเขป เพื่อเป็นอุทาหรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่
ราชการดังต่อไปนี้

๑. กรณีราษฎรในจังหวัดนครนายก สระบุรี และ
ปทุมธานี ได้รับความเดือดร้อนจากการซ่อมประตุน้ำระพี-
พัฒน์เป็นเวลา ๔ เดือน โดยที่มิได้มีการประสานงานระหว่าง
เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายปกครองท้องที่ อำเภอ
หนองแค เป็นเหตุให้น้ำในคลองระพีพัฒน์แยกได้แห้ง
ราษฎรและวัว ควาย เดือดร้อน ขาดแคลนน้ำเพื่อการใช้สอย
และบริโภค ทำให้วัวควายล้มตายไปจำนวนหนึ่ง ราษฎรทั้ง ๓
จังหวัด จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ คน ได้พากันเดินทางมาร้อง
ต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วน

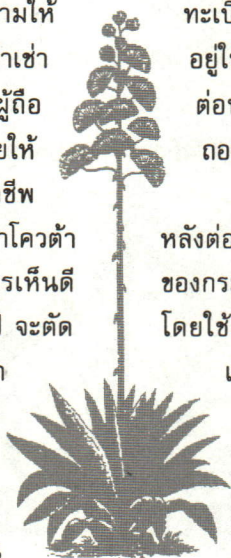
จากผลการสืบสวนเบื้องต้นปรากฏว่า กรมชลประทาน
ปิดประตุน้ำคลองระพีพัฒน์ เพื่อซ่อมบานประตู แต่หน่วย

หัวงานหรือที่ตั้งของประตู
น้ำระพีพัฒน์ไม่แจ้งต่อ
อำเภอท้องที่ หรือเตรียม
การเมื่อเกิดการขาดแคลน
น้ำ ทั้งไม่แจ้งปัญหาดัง
กล่าวต่อกรมชลประทาน
เหตุว่าเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่าย
กรมชลประทานและฝ่าย
ปกครองใกล้ชิดเกี่ยวกัน

ด้วยเรื่องที่ว่าเจ้าหน้าที่ประตุน้ำนำเอาไม้ท่อนซุงปัก และขวางทางเลียบตลิ่งคลองชลประทานเพื่อป้องกันรถบรรทุกที่จะผ่านเข้าไปสู่ตลาดอำเภอหนองแค เป็นเหตุให้ฝ่ายปกครองไม่พอใจ ตลาดวายเพราะรถบรรทุกนำสินค้าเข้ามาสู่ตลาดไม่ได้ ตลาดอำเภอหนองแค จึงต้องย้ายออกไปตั้งอยู่ริมทางถนนสายสุขุมเปอร์ไฮเวย์ อำเภอหนองแคเองมีโครงการปลูกข้าวนาปรังให้แก่ราษฎรเพื่อทำนาหลังที่ว่าการอำเภอปีละ ๒ ครั้ง แต่เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ประตุน้ำ ถึงกับไม่พูดจากัน ทำให้อำเภอไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์การส่งเสริมทำนาปรังตามที่ชักชวนราษฎรไว้แต่แรก ราษฎรเกิดความไม่พอใจเจ้าหน้าที่อำเภอเป็นอย่างมาก ปัญหานี้ยืดเยื้อมาหลายเดือนจนกระทั่งเกิดน้ำแห้งในคลองระพีพัฒน์แยกใต้ ราษฎรในพื้นที่รอยต่อของ ๓ จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก สระบุรี และปทุมธานี จึงได้รับความเดือดร้อน

๒. กรณีเกิดผลกระทบจากคำพิพากษาของศาล โดยโจทก์ใช้ศาลเป็นเครื่องมือทำให้ราษฎรจำนวนหนึ่งเดือดร้อน ความเดิมมีอยู่ว่าราษฎรจำนวนหนึ่งไม่ต่ำกว่า ๓๒ ครอบครัว รวมสมาชิกในครัวเรือน ๓๐๐ คนเศษ จากอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ได้พากันย้ายที่อยู่ที่ทำกินเข้าไปจับจองที่รกร้างว่างเปล่าที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อหักล้างถางพงแล้ว ได้พากันทำนาทำไร่ตามอัธยาศัย ต่อมามีการสร้างถนนสายกรุงเทพ - เพชรบูรณ์ ผ่านที่ดังกล่าว มีผู้ขอออก น.ส. ๓ ในที่ดินจำนวนมากมาย รวมทั้งที่นาของชาวบ้านที่อพยพไปจากจังหวัดพิจิตร จำนวน ๖๒๕ ไร่ด้วย ผู้ได้การครอบครองโดย น.ส. ๓ รายหนึ่ง ได้พยายามให้ราษฎรทั้ง ๓๒ ครอบครัว ทำสัญญาเช่าและชำระค่าเช่า แต่ราษฎรทั้ง ๓๒ ครอบครัวดังกล่าวปฏิเสธ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ น.ส. ๓ รายนั้น จึงได้ใช้อิทธิออกเพทุบายให้คนสนิทไปเกลี้ยกล่อมให้ชาวนาเหล่านั้นเปลี่ยนอาชีพจากการทำนาไปทำไร่อ้อยแทน และรับปากว่าจะหาโคตัวส่งอ้อยเข้าโรงน้ำตาลที่จังหวัดอุดรธานีให้ ราษฎรเห็นดีด้วยเพราะจะมีรายได้ดีกว่า เนื่องจากปลูกอ้อย ๑ ปี จะตัดอ้อยป้อนเข้าสู่งานได้ ๓ ปี ลงทุนน้อย เพราะผู้ชักชวนยินดีจะหากล้าอ้อยมาให้กับแบ่งโคตัวขายอ้อยให้ จึงได้มีการทำสัญญากันขึ้น ข้อความในสัญญาเป็นการให้เช่าที่ปลูกอ้อย ครั้นเมื่อราษฎรทั้ง ๓๒ ครอบครัว เปลี่ยนจากทำนาไปทำไร่อ้อย จน

ถึงเวลาตัดฟันอ้อยได้แล้ว ก็พากันตัดอ้อยเพื่อจะขายเข้าโรงน้ำตาลแต่ได้ถูกเจ้าพนักงานตำรวจ อำเภอหนองไผ่เข้าจับกุม หัวหน้าครอบครัวไปกักขังพร้อมกับแจ้งข้อหาบุกรุกทำลายทรัพย์สิน และลักทรัพย์ของผู้อื่น เมื่อหัวหน้าครอบครัวถูกจับกุม ลูกบ้านที่เหลือประมาณ ๓๐๐ คนเศษ ได้พากันมาร้องทุกข์ต่อนายกรัฐมนตรี ณ ทำเนียบรัฐบาล

จากผลการสืบสวนสอบสวนของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าของ น.ส. ๓ ในที่แปลงพิพาทได้เพทุบายทำสัญญาให้ลูกสมุนเช่าที่แปลงนั้น โดยมีเงื่อนไขในสัญญาว่าห้ามมิให้เอาที่ดินไปให้เช่าช่วง หากผิดสัญญาผู้เช่ายินดีจะให้อำนาจผลประโยชน์ที่ทำในพื้นที่นั้นทั้งหมด แล้วนำเรื่องขึ้นฟ้องศาล วันศาลได้สวนมูลฟ้อง โจทก์จำเลยรับกันในข้อเท็จจริง ศาลจึงได้พิพากษาตามยอม ให้พิชผลตกเป็นของโจทก์ ซึ่งมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ใน น.ส. ๓ แปลงพิพาท แล้วนำคำพิพากษาของศาลไปบังคับเอาพิชผลของเกษตรกรเจ้าทุกซ์ เมื่อเจ้าทุกซ์ไม่ยินยอมก็แจ้งข้อหา ราษฎรทั้ง ๓๒ ครอบครัวนั้น ว่าบุกรุกและเบียดบังเอาผลประโยชน์ คืออ้อยในพื้นที่ ๖๒๕ ไร่ ทำให้พนักงานสอบสวนตำรวจเจ้าของท้องที่ต้องจับกุมหัวหน้าครอบครัวทั้ง ๓๒ ครอบครัวไปดำเนินคดี ในระหว่างดำเนินการสอบสวน ห้ามเยี่ยมห้ามประกัน เหตุจากผู้แจ้งความเป็นคดีผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบูรณ์

๓. กรณีที่คูเมือง ชานเมือง กำแพงเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ ราษฎรจำนวนหนึ่งที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ดินดังกล่าวมากกว่า ๕๐ ปี ได้พากันมาร้องทุกข์ต่อนายกรัฐมนตรี ขอให้แก้ปัญหาสั่งให้กรมธนารักษ์ถอนคืนที่ดินราชพัสดุ เพราะเป็นการกระทำมิชอบ

การดำเนินการของสำนักนายกรัฐมนตรีภายหลังต่อมาเป็นเหตุให้ต้องดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของกรมธนารักษ์ กรมการปกครองและกรมที่ดินหลายคน โดยใช้อำนาจทางการบริหารของนายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งการบริหารราชการแผ่นดินทั่วไป และในฐานะผู้บังคับบัญชาของข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม กระทรวงการคลังได้แย้งโดยใช้สิทธิทางศาล เพราะเป็นผู้รักษากฎให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ แต่ก็มิได้

ขัดขึ้นการดำเนินการทางวินัยตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีกับเจ้าหน้าที่ เป็นผลให้เจ้าหน้าที่บางคนต้องถูกลงโทษทางวินัย ถึงให้ออกจากราชการ ต่อมาศาลฎีกาพิพากษาว่า ที่คูเมือง ชานเมือง และกำแพงเมือง เป็นที่ราชพัสดุทำให้นายกรัฐมนตรีต้องสั่งการให้ข้าราชการที่ได้รับโทษทางวินัยกลับคืนสู่สภาพเดิม

๔. กรณีผืนดินถนนจังหวัดจันทบุรี ก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งในการใช้อำนาจบริหารสืบเนื่องมาจากกรณีที่มีราษฎรรายหนึ่งพร้อมกับพวกเดินทางจากจังหวัดจันทบุรี เข้าร้องเรียนขอความเป็นธรรมกับนายกรัฐมนตรี ว่าตนเป็นผู้เห็นพฤติการณ์ของพวกกลับลอบนำสินค้าเถื่อน โดยเฉพาะฝิ่นข้ามประเทศไปยังฝั่งเวียดนาม จึงเข้าแจ้งความนำจับกับเจ้าพนักงานตำรวจ สน.ภูธร อ.แหลมสิงห์ เมื่อจับกุมเรือบรรทุกฝิ่นดิบได้ ๑ ลำเรือแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำพิธีทางเอกสารเสนอให้ตนเป็นผู้รับสินบนนำจับ แต่เมื่อมีการนำคดีขึ้นศาลแล้ว ได้มีการจ่ายสินบนนำจับงวดแรกตามระเบียบเป็นเงินเกือบ ๑ ล้านบาท ให้แก่บุคคลอื่น โดยเจ้าพนักงานเจ้าของคดีรับแทน มีการพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือของสายลับไว้เป็นหลักฐาน ทำให้ตนกับพวกได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับเงินสินบนนำจับ ฝิ่น นายกรัฐมนตรีสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

ผลการสอบสวนข้อเท็จจริง ปรากฏว่าทางเจ้าพนักงานตำรวจยืนยันว่าเป็นสายลับตัวจริง ซึ่งเป็นผู้แจ้งความนำจับ แต่พฤติการณ์ที่ปรากฏจากการสอบสวนมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะอุปโลกนบุคคลอื่นเป็นสายลับนำจับขึ้นอ้าง เพื่อรับเงินสินบน โดยเจ้าพนักงานเองจะได้เงินก้อนใหญ่ ทั้งเงินสินบน และเงินรางวัลที่จะได้แก่พนักงานตำรวจ การสอบสวนได้ทำกันถึงปิดประตูเรือนจำจังหวัดจันทบุรี นำนักโทษที่ต้องสงสัยมาพิมพ์ลายนิ้วมือ เพราะสมัยนั้นชอบที่จะนำผู้ต้องขังหรือนักโทษมาพิมพ์ลายนิ้วมือ กับอีกประการหนึ่งลายพิมพ์นิ้วมือในสำนวนดูใหญ่ผิดปกติ เหมือนกับการเอานิ้วเท้ามาพิมพ์เพื่อการฉ้อฉล แต่ก็หาพบบุคคลที่เป็นสายลับนั้นแต่ประการใดไม่ คณะกรรมการสอบสวนได้ให้เจ้าของคดีแสดงตัวสายลับนำจับให้ปรากฏตัวในสำนวน เพื่อพิสูจน์ความจริง แต่เจ้าของคดีปฏิเสธว่าจะไม่ปลอดภัยกับสายลับผู้นั้น ทั้งที่มีได้มีระเบียบการอันใดคุ้มครองข้ออ้างดังกล่าว คณะกรรมการสอบสวนจึงได้สรุปสำนวนเสนอนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีได้สั่งให้อธิบดีตำรวจสั่งการตามหน้าที่ให้เจ้าของคดี

นำพิสูจน์สายลับตัวจริง หากขัดขึ้นให้ดำเนินการทางวินัยฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

อธิบดีตำรวจเสนอเรื่องกลับมายังนายกรัฐมนตรี ปฏิเสธคำสั่งของนายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดการขัดกันระหว่างการใช้อำนาจบริหารของนายกรัฐมนตรี กับอธิบดีตำรวจ

๕. อำนาจศาลในการวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครอง ตัวอย่างฎีกาที่ ๘๑๘/๒๔๙๙ ระหว่างโจทก์ กับ จอมพล ป.พิบูลสงคราม จำเลย กรณีโจทก์ถูกไล่ออกจากราชการ ต่อมาโจทก์ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ มีความเห็นให้คืนสู่ฐานะเดิมจำเลยซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นทั้งประธานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์และประธาน ก.พ. ไม่ยอมรับให้โจทก์กลับเข้ารับราชการ ศาลฎีกาเห็นว่า การเข้าออกจากราชการต้องเป็นไปตาม พ.ร.บ. ระเบียบ ข้าราชการพลเรือน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะ โจทก์จะฟ้องขอให้ศาลบังคับไม่ได้

(ฎีกาอื่นๆ ที่ศาลถือแนวพิพากษาอย่างเดียวกัน ได้แก่ ฎีกาที่ ๕๖๘/๒๕๐๒, ๑๐๖๖/๒๕๑๓ และ ๓๕๕/๒๕๑๖)

๖. ฎีกาที่ ๒๓๒๖/๒๕๒๕ จำเลยเป็นรัฐมนตรีอยู่ในคณะรัฐมนตรี และในฐานะคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้บริษัทจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ประมูลเช่าโรงงานสุราได้ และขออนุมัติหลักการให้กระทรวงอุตสาหกรรม จำเลยที่ ๑ เจริญแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสัญญาเช่า และต่อมาจึงลงมติอนุมัติให้บริษัทจำเลยที่ ๓ ทำสัญญาเช่าได้ เป็นการปฏิบัติราชการตามอำนาจและหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะ ศาลจะพิพากษาให้เพิกถอนมติของจำเลยดังกล่าวหาได้ไม่ ทั้งโจทก์ก็ยินยอมให้ทางราชการสงวนสิทธิ์ที่จะเลือกผู้เข้าประมูลรายใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติของจำเลย

อิทธิพลของดาวจันทร์

ต่อสรรพชีวิตในโลกมนุษย์

ท่านผู้หมั่นสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

ข าวเจ้าได้อ่านเรื่องของดวงจันทร์ซึ่งผู้เขียนเป็นชาวต่างประเทศ ชื่อเรื่องว่า “ดวงจันทร์มีอำนาจเหนืออารมณ์ของคนหรือไม่” ผู้เขียนชื่อนายเอ็ดเวิร์ด ซีเกลอ ชาวเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจ ผู้เป็นนักโหราศาสตร์ หรือผู้สนใจทางโหราศาสตร์ก็จะตอบคำถามของชื่อเรื่องได้ว่า “อ้อ! มีแน่นอน” ท่านที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ทางฟิสิกส์อาจไม่ตอบรับเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ของคน อาจยอมเห็นด้วยในด้านอิทธิพลของดวงจันทร์เกี่ยวกับน้ำขึ้นน้ำลง ความมืดความสว่างของดวงจันทร์ที่หมุนรอบโลก โลกเรามีดวงจันทร์เพียงดวงเดียวเป็นบริวารที่อยู่ใกล้โลก นักโหราศาสตร์ไทยนับโลกเป็นดาวราหู ดาวอื่นเช่นดาวเสาร์มีดวงจันทร์หลายดวงเป็นบริวาร ที่ข้าพเจ้าอดรู้พุดส่งๆ ไปนี้ผิดพลาดก็ขออภัยผู้

อ่านด้วยเพราะรู้น้อยและไม่รู้จักได้แต่อ่านจากผู้รู้หลายคนเขียนไว้ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และโหราศาสตร์ และทางด้านอื่น เช่น เรื่องของตำรวจซึ่งภาษาอังกฤษใช้ว่า Police story ก็มี

เรื่องของนายซีเกลอมีย่อยๆ ว่าบรรดาครูรัก ครูบาอาจารย์ บิดามารดาตลอดจนคนหาหอยปลา นักตกเบ็ด มักจะรู้กันว่า ดาวจันทร์นั้นคงมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีพลังต่อสรรพชีวิตโดยเฉพาะแก่มนุษย์ในด้านอารมณ์ จิตใจ ความเป็นอยู่ เพราะคืนจันทร์เพ็ญมักมีเหตุการณ์ผิดปกติกว่าวันธรรมดาเกิดขึ้นเสมอ หนังสือที่เขียนออกมาในปัจจุบันก็มักเขียนถึงดวงจันทร์เพื่อนสนิทติดใกล้ของโลกเรานี้ มีความเกี่ยวข้องกับบรรยากาศในสมองของมนุษย์อยู่มากทีเดียว แต่นักวิเคราะห์จิตบอกว่ามนุษย์เรามีอารมณ์ขึ้นๆ ลงๆ มิใช่เพราะดวงดาวแต่เพราะตัวมนุษย์เอง

ร่างกายและสภาพของจิตนั้นแหละควบคุมจังหวะของอารมณ์มนุษย์

เรื่องอิทธิพลของดวงจันทร์ก็เหมือนกับเรื่องลึกลับทั้งหลายที่มีคำอธิบายมากมายต่างๆ กัน ทั้งยังมีบทความที่พยายามชักชวนผู้อ่านผู้ฟังให้เชื่อว่า กรรมพันธุ์เป็นส่วนสำคัญในทางจิตใจและอารมณ์ของสรรพสัตว์เมื่อยังไม่แน่ใจว่าฝ่ายใดมีคำตอบได้น่าเชื่อในเรื่องของอิทธิพลดวงจันทร์เกี่ยวกับอารมณ์มนุษย์และสัตว์ในโลกนี้ ก็ลองฟังเหตุผลทั้ง ๒ ฝ่ายดู

ฝ่ายที่หนึ่ง คือ นายเบอร์กุล เจ. วู้ด นักวิทยาศาสตร์ทางทะเลได้รายงานไว้ประมาณ ๑๐ ปีมาแล้ว เรื่องน้ำทะเลขึ้นสูงผิดปกติติดๆ กัน ๒ ครั้งคือเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๔ ครั้งหนึ่ง และเมื่อ ๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๔ ปีเดียวกันอีกครั้งหนึ่ง นาย เจ. วู้ด บอกว่า เพราะเป็นระยะเวลาที่โลก

“

พลังดึงดูดของดวงจันทร์
มีอิทธิพลต่อน้ำในร่างกาย
มนุษย์ เหมือนกันกับ
ที่มีต่อน้ำในมหาสมุทร
ชีวิตคนจึงมีขึ้นลง
ด้วยอำนาจของดวงจันทร์
บันดาล ดาวจันทร์วันข้างขึ้น
โดยเฉพาะจันทร์วันเพ็ญนั้น
บันดาลให้กระแสน้ำขึ้นสูง
บันดาลให้พฤติกรรมของ
มนุษย์รุนแรงที่สุด

”

ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ โคจรเข้ามา
เกือบเป็นเส้นตรง เขาเรียกว่า “ซี ซี กี
syzygy” (ไม่ทราบว่าภาษาอะไร)
โดยเฉพาะวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ.
๑๙๗๔ นั้น อำนาจที่ดวงจันทร์เล็งโลก
นั้นเป็นระยะทางใกล้กว่าปกติ การเข้า
มา มีปรากฏการณ์ร่วมกันของดาว
เคราะห์ทั้งสามนานๆ ครั้งหนึ่ง อย่าง
๒ ครั้งทีกล่าวนั้น ทำให้น้ำใน
มหาสมุทรขึ้นสูงกว่าระดับปกติมาก
ดร.ลีเบอร์ แพทย์ทางจิตวิเคราะห์ใน
รัฐไมอามีได้อ่านเรื่องของนายเจ. วัตต์
ด้วยความสนใจเป็นพิเศษ ที่กล่าวถึง
การโคจรของดวงจันทร์ทุกรอบเดือน
กับอารมณ์รุนแรงก้าวร้าวของมนุษย์
นั้นเป็นไปได้แน่ โดยเฉพาะพวกที่นำ
สังเกตมาก คือ พวกที่ติดแอลกอฮอล์
ยาเสพติด หรือพวกที่ชัรบถแล้วเกิด
อุบัติเหตุบ่อยและมากมาย พวกที่
ประกอบอาชญากรรม และพวกที่มักมี
จิตใจทวนโหว่ง่าย ดร.ลีเบอร์บอกว่า
มนุษย์เราก็เหมือนพื้นพิภพ คือ มีน้ำ
ร้อยละ ๘๐ เนื้อ (พื้นดินแข็ง) ร้อยละ
๒๐ ดร.ลีเบอร์เชื่อว่า พลังดึงดูดของ
ดวงจันทร์มีอิทธิพลต่อน้ำในร่างกาย
มนุษย์ เหมือนกันกับที่มีต่อน้ำในมหา
สมุทร ชีวิตคนจึงมีขึ้นลงด้วยอำนาจ
ของดวงจันทร์บันดาล ดาวจันทร์วัน
ข้างขึ้นโดยเฉพาะจันทร์วันเพ็ญนั้น
บันดาลให้กระแสน้ำขึ้นสูง บันดาลให้
พฤติกรรมของมนุษย์รุนแรงที่สุด ดร.
ลีเบอร์ได้บันทึกวันที่ เจ. วัตต์ เรียกว่า
“วันซีซีกี” ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.
๑๙๗๐ เมื่อ ดาวอาทิตย์ จันทร์ โลก
เล็งกันมีระนาบตรงกันทำให้เกิดมาตรการ
มากมายเป็นพิเศษในเมืองที่เขาอยู่
ดร.ลีเบอร์จึงตัดสินใจเดือนเจ้าหน้าที่

ตำรวจในไมอามีว่า เขาเกรงว่าอาชญา-
กรรมจะมีมากและรุนแรงทุกครั้งที่
กระแสน้ำทะเลขึ้นสูงสุดจนเกินระดับ
ปกติ การเขียนหนังสือเรื่องผลกระทบ
จากดวงจันทร์ในระยะน้ำขึ้นสูงผิดปกติ
ได้ทำให้กรมตำรวจในไมอามี หนังสือ
พิมพ์ตลอดจนแผนกฉุกเฉินของจิตแพทย์
ในโรงพยาบาลแจ็กสันเมมโมเรียลใน
ไมอามีเตรียมพร้อม และผลทำนายว่า
พฤติกรรมรุนแรงของผู้คนจำพวกที่กล่าว
ไว้แล้วในตอนต้นบทความนี้ ก็เป็นจริง
ตามวันที่อิทธิพลของจันทร์ข้างขึ้นโดย
เฉพาะวันจันทร์เพ็ญก็เป็นดังนั้นจริง ๆ

ดร. ล. ลีเบอร์ เขียนว่า “นรก
ทุกซอกทุกที่ทะลุเลย เพียง ๓ สัปดาห์ใน
เวลาข้างขึ้นปีใหม่ คดีฆ่ากันในไมอามี
เพิ่มสูง ๒ เท่าตัว ในเดือนมกราคม
ค.ศ. ๑๙๗๓ อาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว
ซ้ำเล่าโดยหาเหตุจงใจไม่ได้” เขาจึง
ตั้งทฤษฎีขึ้นว่า ดวงจันทร์เป็นดาว
เคราะห์นอกพิภพของเราส่งพลังมายัง
เรา เหนือเราเป็นส่วนมาก เขาได้รวบรวม
เหตุการณ์ไว้เป็นสถิติ สนับสนุน
ทฤษฎีของเขามากพอใช้

ข้างฝ่ายที่อ้างว่า อารมณ์ของ
คนถ่ายทอดจากกรรมพันธุ์ มากกว่า
อิทธิพลดาวจันทร์นั้นนายโรนัลด์ ร.
ฟีฟ ศาสตราจารย์วิชาจิตแพทย์ มหา
วิทยาลัยการแพทย์โคลัมเบีย เปรสไบ-
ทีเรียนแห่งนครนิวยอร์ก เขียนหนังสือ
ไว้ว่า ข้อมูลที่เราถ่ายทอดจากกรรมพันธุ์
มีอิทธิพลต่อจิตของเรามากกว่าสิ่งนอก
โลก ดร.ฟีฟ สนใจชีวิตของจำพวกคนที่
มีอารมณ์ซึมเศร้ามากๆ และที่มีอารมณ์
ขึ้นลงปรูดปราด บัดเดียวก็เกิดอารมณ์
ร้ายป่าเถื่อน เดียวก็ซึมกระตือไม่พูดจา
ฟีฟรวบรวมหลักฐานคนจำพวกดังกล่าว

ได้ถึง ๖,๐๐๐ กรณี แล้วอนุมานว่า การแกว่งไหวปรูดปราดเกิดแต่กิริยาเคมี ในร่างกายเปลี่ยนไปมา ประกอบกับการรับถ่ายทอดจากกรรมพันธุ์ และชีวิตส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จโดยดี ถูกบีบคั้นจากความเป็นอยู่ แต่ ดร.ฟิฟ ก็ไม่เชิงปฏิเสธจากอิทธิพลดวงจันทร์ เสียทีเดียว เขารวบรวมบัญชีเหตุการณ์ ดังกล่าวไว้ ประกอบความเห็นไว้มาก ดังจะขอยกตัวอย่างมาบ้างสัก ๒-๓ กรณีดังนี้

๑. แผนกดับเพลิงในเมือง ฟินแลนด์บันทึกไว้ว่า ทุกคืนเดือนหงาย จะต้องมิโทรศัพทเรียกรดับเพลิงมากกว่าคืนธรรมดา ๒๕-๓๐ ครั้ง

๒. ดึกคนไข้ทางจิตรายงานว่า ในคืนจันทร์เต็มดวง คนไข้จะมีอาการ วุ่นวายคลุ้มคลั่งก่อเหตุยุ่งยากต่างๆ มากยิ่งกว่าวันธรรมดา ฉะนั้น จึงมีโรงพยาบาลทางโรคจิตประสาท คำภาษาอังกฤษว่า Lunatic asylum

๓. การมีรอบเดือนของสตรี มักจะเว้นระยะเวลานานเท่ากับการโคจรของดวงจันทร์รอบจักรราศี คือ ๒๙ วัน และมีอยู่ราว ๒-๓ วัน เท่ากับการโคจร ๑ ราศีของดวงจันทร์ รอบเดือนจึงจะมา การตั้งครรภ์ของสตรีกินเวลาราว ๙ เดือนทางจันทรคติ จึงจะคลอดบุตร

ดร. ฟิฟ จึงแบ่งรับแบ่งสู้ในเรื่อง อิทธิพลดวงจันทร์ต่อมนุษย์ เขาอ้างอิงถึงชีวิตบุคคลสำคัญ ๓ คน มาสนับสนุนวิทยานิพนธ์ของเขา บุคคลหนึ่งก็คือ ประธานาธิบดีอับราฮัม ลิงคอล์น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า ท่านมีลักษณะเป็นผู้มีอารมณ์ซึ่มเศร้าอย่างลึกซึ้ง ฟิฟอธิบายว่า “มีธรรมชาติของอารมณ์

เปลี่ยนไปมา แสดงถึงปฏิกิริยาเคมีในทางร่างกาย” สันนิษฐานว่าอาจประจวบกับเหตุที่ท่านถอนหมั้นจากนางสาวแมรี ท็อตต์ ใน ค.ศ. ๑๘๔๑ หลังจากนั้นท่านไม่มาประชุมกรรมาธิการกฎหมายที่รัฐอิลลินอยส์ เพื่อนฝูงกลัวท่านจะฆ่าตัวตาย แต่ต่อมาท่านก็สมัครเข้าหาเสียงเป็นวุฒิสมาชิก แต่ก็พ่ายแพ้สตีเวนส์ ดักกลาส ท่านก็ดูไม่ทุกข์ร้อน ฟิฟคิดว่า เพราะความซึ่มเศร้าเคร่งเครียดทางใจเนื่องแต่สูญเสียสิ่งปรารถนา ทำให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมีในร่างกายมากกว่าเนื่องแต่อิทธิพลของดาวจันทร์

ตัวอย่างอีกรายหนึ่งของ ดร.ฟิฟ คือ ประธานาธิบดี อีโอดอร์ รูสเวลท์ เป็นคนมีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส ทำเนียบขาวสมัยท่านรูสเวลท์มีสภาพราวกับโรงละครสัตว์ มีแขกมารับประทาน อาหารกลางวันเป็นฝูงเป็นคณะ ท่านพูดจ้อไม่หยุดปากหลังอาหารก็ออกริ้งออกพบปะกับวุฒิสมาชิก คณะรัฐมนตรีในโต๊ะอาหารก็พูดจ้อไม่หยุดเลย

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นบุคคลยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์อเมริกัน เป็นคนมีสองอารมณ์ปะปนกัน ทั้งอารมณ์เศร้าซึ่มและอารมณ์ร่าเริงสนุกสนานขนาดหนัก ท่านผู้นี้คือ ท่านวินสตัน เชอร์ชิล มีอารมณ์กวัดแกว่งยากที่มิตรสหายหรือผู้เกี่ยวข้องด้วยจะปฏิบัติตัวให้พอดีพอดีกับอารมณ์ของท่าน ฟิฟจึงกล่าวว่า “ไม่น่าสงสัยเลยอารมณ์ลุ่มๆ ดอนๆ แบบนี้ต้องรับสืบทอดจากกรรมพันธุ์แน่ แต่ก็คงลดหย่อนลงเศร้าซึ่มไปได้ก็ด้วยสิ่งแวดล้อม”

ดร.ลีเบอร์ซึ่งถือทฤษฎีอิทธิพลดวงจันทร์มีเหนือมนุษย์และโลก มีส่วน

“

มีคนใช้จำพวกที่
ต้องรับการผ่าตัด
(คงเป็นโรคชนิด
รอกการรักษาได้)
ไม่ยอมให้แพทย์ผ่าตัด
ในต้นเดือนเพ็ญ เพราะ
โคหิตมักไหลมากกว่าปกติ

”

กระตบฮอร์โมนของมนุษย์และสัตว์ กระตบการขึ้นลงของน้ำต่างๆในร่างกาย และพลังประสาทในร่างกาย ผิวหนัง เป็นส่วนที่พลังงานของแม่เหล็กไฟฟ้า สอดแทรกเข้าไปได้ ทั้งกระแสไฟฟ้าได้ เกิดสมดุลกัน กระตบประสาทให้เกิดพลัง เซลล์แต่ละชิ้นก็เหมือนกับระบบสุริย- จักรวาล มีสนามแม่เหล็กไฟฟ้าอ่อนๆ ของมันเอง พลังแม่เหล็กไฟฟ้าในดวงดาว จึงมีผลกระทบตอลงของเซลล์น้อยๆ ในกายมนุษย์และสัตว์และสิ่งแวดลอม ของโลกโดยเฉพาะน้ำ เมื่อดาวเคราะห์ ในจักรวาลโคจรผิดปกติดังครวที่ เกิด กระแสไฟฟ้าสูงขึ้นเกินระดับปกติดังกล่าว มา ๒-๓ ครั้งนั้น อวัยวะร่างกายของ มนุษย์และสัตว์ถูกรบกวนด้วยพลังยิ่ง ใหญ่ของการดึงดูดและพลังจากสนาม แม่เหล็กไฟฟ้ารอบๆ โลก ทำให้เสีย ดุลยภาพทั้งภายในกายและในโลก ระบบประสาทของกายมนุษย์สัตว์ถูก รบกวน เปลี่ยนพลังส่งของประสาท ก่อให้เกิดการสร้างน้ำบางแห่งของกาย บางแห่งกลับขาดน้ำ คนไข้พวกโรคจิต พวกติดยาเสพติด เป็นต้น บ้างซึมเศร้า บ้างกระสับกระส่าย นอนไม่หลับ หัวใจ

เต้นแรง บ้างดูเตือดอละวาด ทำให้ ดร.ลีเบอร์แนใจว่าเกิดจากสาเหตุสำคัญ อย่างหนึ่งคือ ปรากฏการณ์ที่คนไข้ได้ รับพลังรบกวนจากดวงจันทร์ในจักรวาล เคยมีผู้นำหอยต่างๆ จากทะเลจาก แม่น้ำใส่ถึงแล้วเก็บไว้ในห้องมืด ปรากฏ ว่าพอคืนจันทร์เพ็ญจะได้ยินเสียงหอย เหล่านั้นดิ้นรนอยู่ในถังที่มีฝาเปิดเล็ก น้อยพอให้ได้อากาศ แต่จะไม่เห็นแสง อะไรเลย

ดังนั้น ความเห็นฝ่ายใดจะถูก ต้องเล่า หรือว่าถูกด้วยกันทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งจากอิทธิพลของจันทร์วันข้างขึ้น และสว่างเต็มดวงในวันเพ็ญ หรือจาก กรรมพันธุ์ของมนุษย์และสัตว์ ข้าพเจ้า ผู้เก็บบทความนี้มาแล้ว เคยทราบจาก เพื่อนๆ ที่เป็นแพทย์ว่า มีคนไข้จำพวก ที่ต้องรับการผ่าตัด (คงเป็นโรคชนิด รอกการรักษาคิด) ไม่ยอมให้แพทย์ ผ่าตัดในคืนเดือนเพ็ญ เพราะโลทิตมัก ไหลมากกว่าปกติ นักมานุษยวิทยาชื่อ โลอัลวัตสัน เสนอความคิดเห็นเกี่ยว กับเอกภาพของธรรมชาติ สรุปได้ว่า น้ำในกายมนุษย์มีแร่ธาตุเหมือนน้ำใน มหาสมุทรครั้งโบราณ มีการรวมตัว ของโซเดียม โปแตสเซียม คลอไรด์ ในโลหิตมนุษย์ มีโคบอลต์ แมกนีเซียม ซิงค์ในเนื้อเยื่อเหมือนเมื่อมหาสมุทร

เกิดใหม่? ในโลกในระยะต้นๆ เราไปไหนมาไหนก็ต้องแบกมหาสมุทรน้อยๆ ในร่างกายของเราไปด้วย จึงเหมือนซากที่ยังมีชีวิต น้ำทะเลในกายก็ขึ้นๆ ลงๆ ต่อสู้กันเหมือนทะเลร่อยๆ ล้านปีมาแล้ว แม้จะตัดน้ำทะเลร่อยๆ แห่งมาวิจัยมันก็ไม่แข็งแรงขัดได้เกี่ยวกับกระแสน้ำขึ้นๆ ลงๆ จังหวะขึ้นลงของชีวิตก็เช่นกัน ดูเป็นสิ่งที่น่าพิศวงหาเหตุผลได้ยาก

หันมาทางโหราศาสตร์ไทยซึ่งอาศัยอิทธิพลการโคจรของดาวเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรอยู่ในจักรวาล ดาวจันทร์โคจรรายราศีกินเวลาราว ๒๘ วัน ๒๙ วัน ไปนี้ขออนุญาตทายาทของท่านอาจารย์เทพ สาริกบุตร คัดลอกคำของท่านมาอ้างเป็นบางตอนดังนี้ “ลักษณะการโคจรของจันทร์อันเป็นดาวเคราะห์ประจำราศี กรกฎ...ซึ่งเป็นราศีธาตุน้ำ พระจันทร์เป็นประธานของดวงดาวเคราะห์ในภาคกลางคืน เรียกจันทร์ว่า นิสากร คู่กับดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นประธานของดาวในเวลากลางวัน เรียกว่าทิวากร (ผู้กระทำวัน) จันทร์เป็นดาวที่สร้างความสดชื่นรื่นรมย์... และเพราะจันทร์สถิตในราศีธาตุน้ำกรกฎซึ่งอยู่ในทวารจักรและเป็นราศีแม่ธาตุ ธาตุน้ำนั้นท่านเปรียบเหมือนอารมณ์ความนึกคิด จึงมีคำเปรียบว่า “อารมณ์นางเหมือนน้ำค้างบนใบพิกุล ยามดึกดั่งจะ

รองมาดื่มได้ แต่ถึงยามเช้าสายก็หายไป” ลักษณะของน้ำอ่อนต้องการไหลไปรวมอยู่ในที่ระดับเดียวกัน แต่บางครั้งก็ไหลทวนขึ้นที่สูง แล้วก็กลับลงสู่ระดับเดิม แสดงถึงอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่จริงจางอะไรนัก แปรเปลี่ยนได้ง่าย มีความรู้สึกรวดเร็ว ความครุ่นคิดไม่ฝัน ความทรงจำ (ดีบ้าง เลื่อนบ้าง) ...จันทร์เป็นดาวที่มีอำนาจดึงดูดทำให้เกิดน้ำขึ้น น้ำลงได้ นอกจากนั้นการดึงดูดของจันทร์ยังบันดาลให้เกิดการดึงดูดจิตใจผู้อื่นให้หันมานิยมรักใคร่ได้ เป็นสิ่งสร้างความสดชื่นเบิกบานให้แก่ชีวิตมวลมนุษย์ (และสัตว์เช่น กระต่าย) แสดงลักษณะในด้านความสวยงามดั่งคำจำกัดความที่โบราณจารย์ท่านให้ไว้เมื่อพยากรณ์ลักษณะการของจันทร์ว่า “ทายรูปรจริตให้หายจันทร์” ขออนุญาตคัดมาเพียงเท่านี้

ครูบาอาจารย์ทางโหราศาสตร์ของไทยท่านบอกไว้ว่า ราศีกรกฎ (จันทร์ครองเป็นเจ้าเรือน) ปกครองอวัยวะของมนุษย์ที่บริเวณนมและกระเพาะอาหาร ความเป็นอยู่แห่งน้ำเลี้ยงทั้งหลายในกายมีน้ำลาย น้ำเหลือง น้ำเลือด เป็นต้น และปุ่ม ต่อมต่างๆ ทั่วไปในร่างกาย ตลอดจนนัยตา ถ้าชะตาชายก็ได้แก่ตาขวา ในชะตาหญิงก็ตาซ้าย จันทร์ในดวงชะตาของผู้ใดอยู่

ในตำแหน่งดี (เป็นเกษตร อุดม เป็นต้น) หรือกุมลัคนาของผู้ใดในราศีธาตุของจันทร์ ก็มักเป็นคนช่างเพ้อฝัน สนใจของงามๆ ใหม่ๆ แปลกๆ ชอบการเปลี่ยนแปลง การท่องเที่ยว มีความคิดสุขุมลึกลับอยู่ในใจ ความทรงจำดี หากจันทร์มีส่วนสัมพันธ์ดีกับดาวศุกร์เคราะห์อื่น ก็ทำให้เจ้าชะตาบริบูรณ์ด้วยโชคลาภ มีเกณฑ์ได้รับมรดก มีทรัพย์สินซึ่งต้องดูดาวอื่นประกอบด้วย หากจันทร์เสียเพราะมีดาวบาปเคราะห์ร่วมหรือสัมพันธ์กับดาวบาปเคราะห์หรือศุกร์เคราะห์ (ที่มีอยู่ในทุสถานภพ) คุณลักษณะดีของจันทร์จะกลับตรงกันข้าม นอกจากจะบรรเทาลงได้บ้าง โดยศุกร์เคราะห์ใหญ่ๆ เช่น พฤหัสบดีในภพที่ดี หรือมีสัมพันธ์ที่ดีต่อดาวจันทร์เข้าเจ้าเก็บความมาเพียงเท่านี้

โหราศาสตร์กับราชสำนัก

ส.พลายน้อย

อจะมีใครถามว่าคนไทยรู้จักวิชาโหราศาสตร์มาแต่เมื่อใด ก็เห็นจะตอบได้โดยไม่ต้องกลัวผิดว่าอย่างต่ำก็ในสมัยสุโขทัย เพราะมีหลักฐานแน่ชัดว่าในสมัยนั้น คนไทยรู้จักการเคลื่อนย้ายของดวงดาวต่างๆ กันแล้ว การรู้จักดูดาวคงเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานของคนไทยมาแต่โบราณ เพราะดวงดาวช่วยในการบอกทิศทางบอกเวลาได้ด้วย ส่วนเจ้านายหรือพระสงฆ์ที่มีความรู้ก็น่าจะเรียนโหราศาสตร์เป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่ง ซึ่งเรื่องนี้มีหลักฐานที่พอจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ คือในศิลาจารึกวัดป่ามะม่วงด้านที่ ๒ มีคำกล่าวสรรเสริญพระปัญญาของพรญาภยาไท (ในศิลาจารึกเขียนว่า พรญาภยาไท แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ปัจจุบันเขียนว่า พระยาสิทธิไทยเป็นพระราชโอรสของพระยาเลอไทย เป็นพระราชนัดดาของพ่อขุนรามคำแหง) ไว้ตอนหนึ่งว่า

“เรียนพระวินัย พระอภิธรรม โดยโลกาจารย์ มีพรหมณะแลดาบส เป็นต้น สมเด็จพระเจ้าพ่อทรงพระราชบัญญัติคัมภีร์เพทศาสดาราม ธรรมนิยาย มีโศติศาสตร์ (ตำราโหร) เป็นต้น (ตำรา) พรหมมาส สุริยคราธ จันทรคราธ ทรงสรรพพิจารณา

พระองค์ทรงพระปรีชาโหรากรฝ่ายผาลคุณานุต (คือวันสิ้นเดือนสี่)...แลศักราชที่เกินทรงได้แก่ให้สิ้นเบาถูกต้องพระองค์ทรงพิจารณาอุณ อธิกมาส ทินวาร นักษัตร ให้ทราบเป็นสังเขป โดยกรรมสิทธิ สมเด็จพระเจ้าพ่อทรงอาจลบ อาจเติม... โดยสิทธิศักดิ์พระกรรมทุกมาตรปรากฏศักรีเกียรติยศแท้”

คำสรรเสริญดังกล่าวข้างต้นนี้น่าจะเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงว่าวิชาโหราศาสตร์ในสมัยสุโขทัยรุ่งเรืองเพียงใด แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ปรากฏว่ามีการใช้ฤกษ์ยามมาแต่แรกสถาปนา ผู้ที่เรียนวิชาโหราศาสตร์สมัยแรก นอกจากพวกพราหมณ์ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแล้ว ก็มีเจ้านายและพระภิกษุสงฆ์รวมอยู่ด้วย เพราะมีพระภิกษุที่มีชื่อเสียงในทางโหราศาสตร์ปรากฏในพระราชพงศาวดารหลายครั้ง โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีกล่าวถึงการพยากรณ์และโหรหลวงอยู่หลายเรื่อง เช่นเมื่อ พ.ศ. ๒๑๗๕ พระเจ้าปราสาททองโปรดให้สร้างมหาปราสาทขึ้นใหม่องค์หนึ่ง ให้นามว่าปราสาทศิริยศโสธรมหาพิमानบรรยงก์ หลังจากพระราชทานนามแล้ว ในเพลากลางคืนพระองค์ทรงพระสุบินนิมิตว่า สมเด็จพระ

อมรินทราธิราชเสด็จลงมาประทับที่พระองค์ไสยาสน์ ตรัสบอกให้ตั้งจักรพยุหแล้วพระอินทร์ก็หายไป เพลาเช้าเสด็จออกขุนนางทรงพระกรุณาตรัสเล่าพระสุบินให้โหรา-พญาจารย์ทั้งปวงฟัง พระมหाराชครูปุโรหิตพญาจารย์ถวายพยากรณ์ทำนายว่า เพลาวานนี้ทรงพระกรุณาให้ชื่อพระมหาปราสาทว่าศิริยศโสธรมหาพิमानบรรยงก์นั้นเห็นไม่ต้องนาม สมเด็จพระอมรินทราธิราชจึงลงมาบอกให้ตั้งจักรพยุหอันจักรพยุหานี้เป็นที่ตั้งใหญ่ในมหาพิชัยสงครามอาจจะล้มเสียได้ซึ่งปัจจามิตรทั้งหลายขอพระราชทานเอานามจักรอันนี้ให้ชื่อพระมหาปราสาทว่า จักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาท ตามลักษณะเทพสังหรณ์ในพระสุบินนิมิตอันประเสริฐสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงฟังก็มีพระทัยปรีดาอย่างนัก จึงให้แปลงชื่อพระมหาปราสาทตามคำพระมหाराชครูทั้งปวง

ดังนั้น จะเห็นว่าโหราพญาจารย์มีส่วนสำคัญอยู่ในราชสำนักเป็นอันมาก และในรัชกาลนี้เองเมื่อ พ.ศ. ๒๑๘๖ พระโหราได้ถวายฎีกาว่าภายในสามวันที่กำหนดไว้วันเพลิงจะไหม้ในพระราชวัง พระเจ้าปราสาททองได้ทรงฟังก็ตกพระทัย เพราะพระโหราคนนั้นทำนาย

อะไรได้แม่นยำเป็นที่ทรงเชื่อถือมาแต่ก่อน เช่นครั้งหนึ่งเสด็จอยู่ในพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาท มีหนูตัวหนึ่งตกลงมา ทรงพระกรุณาเอาขันทองครอบไว้ แล้วให้หาพระโหรามาทนายพระโหราคำนวณตรวจดูฤกษ์ยามเสร็จแล้ว ก็ทูลว่าในขันที่ครอบไว้นั้นมีสัตว์สี่เท้า ทรงพระกรุณาตรัสว่ามีกี่ตัว พระโหราก็จับคำนวณตรวจดูอีกแล้วทูลว่าสี่ตัว ตรัสว่าที่ทนายว่าสัตว์สี่เท้านั้นถูก แต่ที่ว่าสี่ตัวนั้นผิด ตรัสแล้วก็เปิดขันทองขึ้นเห็นลูกหนู

คลานอยู่สามตัว กับแม่อีกตัวหนึ่ง รวมเป็นสี่ตัวตรงกับที่พระโหราทนายไว้ ทรงพระกรุณาตรัสสรรเสริญพระโหรานิบัติว่าดูแม่นยำกว่าตาเห็น

ฉะนั้น เมื่อ

พระโหราคณเดียว

กันนี้มาทูลว่าไฟจะไหม้ จึงต้องเชื่อเข้าไว้ก่อน ให้ชนของจากพระราชวังไปไว้ที่วัดไชยวัฒนารามที่ทรงสถาปนาขึ้นไว้ ส่วนในวังก็เตรียมพร้าขอตะกร้อน้ำสำหรับดับเพลิง และห้ามมิให้หญิงสาวในพระราชวัง ครั้นถึงวันที่สาม เพลาบ่ายพระเจ้าปราสาททองจึงตรัสว่า ครั้นนี้เห็นพระโหรามาผิด รับสั่งให้เตรียมเรือจะเสด็จเข้าวัง พอเสด็จมาถึงท่าพระโหรายู่ท้ายเรือพระที่นั่งกราบทูลว่าขอให้อย่าพึ่งเสียก่อนจึงจะสิ้นพระเคราะห์ ก็โปรดให้ลอยเรือพระที่นั่งอยู่พอตกบ่ายท่าโหม่งก็มีเมฆมืดคลุ้มขึ้นทางทิศตะวันตก ฝนตกพรำๆ ลงมา ทรงพระกรุณาตรัสแก่พระโหร่าว่า ฝน

ตกลงมาอย่างนี้สิ้นเหตุแล้วกระมัง พระโหราราบทูลว่าขอพระราชทานงดก่อน พอสิ้นคำฟ้าก็ผ่าเปรี้ยงลงมาต้องมหาปราสาทลูกใหม่ (พระที่นั่งมัยลาภิเศกที่ชื่อปราสาททอง) ห้วยคลังและเรือนพลอยไหม้ไปด้วยถึงร้อยสิบเรือน ดังนี้แสดงว่าพระโหราคณนี้ทำนายได้แม่นยำจริงๆ

พระภิกษุที่มีชื่อเสียงในทางทำนายทายทักอีกรูปหนึ่ง คือ พระพิมลธรรม วัดระฆัง ในสมัยสมเด็จพระ-

นารายณ์ ท่านเก่งในทางจับยาม สมเด็จพระนารายณ์ทรงเชื่อถือมาก อย่างเมื่อปี พ.ศ. ๒๒๐๕ โปรดให้ยกทัพไปตีเมืองอังวะ มีพระยาสิทธิราชเดโช (ทิป) เป็นกองหน้า แต่พลาดท่าเสียทีถูกพม่าล้อมจับตัวไว้ได้ สมเด็จพระนารายณ์ทรงทราบข่าวตกพระทัย ให้ตำรวจออกไปนิมนต์พระพิมลธรรมเข้ามาจับยามดู ท่านพิจารณาตามยามตริเนตรถี่ถ้วน แล้วก็ถวายพระพรพยากรณ์ว่า ที่พระยาสิทธิราชเดโชถูกข้าศึกจับได้นั้น บัดนี้หนีออกมาได้ และมีชัยชนะข้าศึกอีกด้วย ต่อมาอีก ๓ ชั่วโมงขณะที่สมเด็จพระนารายณ์กำลังตรัสอยู่กับพระพิมลธรรมนั่นเอง

นายเวรมหาทไทยก็นำผู้ถือหนังสือแจ้งข่าวพระยาสิทธิราชเดโชหนีออกจากค่ายพม่าได้และกองทัพไทยมีชัยชนะให้ทรงทราบ สมเด็จพระนารายณ์ดีพระทัยตรัสสรรเสริญพระพิมลธรรมว่าดูแม่นยำผู้เสมอมิได้ แล้วถวายไตรจีวรผ้าแดงเทศไตรหนึ่งเป็นบำเหน็จ

นอกจากในพระราชพงศาวดารแล้ว ในจดหมายเหตุรายวันของบาทหลวง เดอ ซวลี ที่เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรี สมัยสมเด็จพระนารายณ์

เมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๔

ก็ได้กล่าวถึงโหราจารย์คนหนึ่ง ว่าเป็นโหรที่ทำนายได้แม่นยำ คือโปรดให้โหรคนนี้พิจารณาว่าพวกทูตฝรั่งเศสจะมาถึงสันดอนปากน้ำเจ้าพระยาเมื่อไร เพราะได้ทราบข่าว

จากเรือกำปั่นใบอังกฤษว่า พระเจ้ากรุงฝรั่งเศสส่งเอกอัครราชทูตมายังกรุงศรีอยุธยา ท่านโหรถวายพยากรณ์ว่าจะมาถึงในเร็ววัน นี้ ต่อมาวันรุ่งขึ้นพวกทูตก็มาถึง สมเด็จพระนารายณ์ตรัสถามต่อไปว่า ทูตคณะนี้จะดีหรือทราชมประการใด ท่านโหรกราบทูลว่า “ทูตคณะนี้ก็ดีอยู่ แต่เมื่อมาถึงพระนครแล้วสองสามวัน พวกเราก็จะได้รับข่าวร้าย” ในจดหมายเหตุนั้นกล่าวว่าเป็นความจริง พอมาถึงสองสามวัน ก็มีข่าวว่าพวกกบฏมีชัยชนะกองทัพไทย โหรคนนี้เป็นใครยังหาหลักฐานไม่ได้

บุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ว่าเป็นผู้รู้ในวิชาโหราศาสตร์

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแล้ว ยังมีอีกพระองค์หนึ่งคือ พระราชโอรสของพระเพทราชาซึ่งมีพระนามว่า **ตรัสน้อย** พระองค์นี้เป็นนักอักษรศาสตร์ รู้หลายภาษา วิชาช่างม้า การต่อสู้ วิชาหมอ วิชาโหราศาสตร์ เรียนหมดทุกอย่าง แต่ได้ทรงผนวชมาตลอดรัชกาล (พระเจ้าเสือ พระเจ้าท้ายสระ และพระเจ้าบรมโกษฐ์) อยู่ ณ วัดพุทธโธสวรรค์ พระเจ้าบรมโกษฐ์ตรัสเรียกว่า **พระสมิ** **ลามาเย้ง**

ผู้ที่เรียนวิชาโหราศาสตร์สมัยแรกนั้น เข้าใจว่าจะเป็นพวกพราหมณ์ซึ่งมีหน้าที่โดยตรง กับเจ้านายและพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุที่มีชื่อเสียงในทางโหราศาสตร์ที่พบในพระราชพงศาวดาร นอกจากที่กล่าวมาแล้วก็มีเจ้าอธิการวัดพระยาแมนอีกรูปหนึ่ง พระเพทราชาเคยทรงผนวชอยู่ที่วัดนี้ เจ้าอธิการได้ทำนายนายพระองค์จะได้เสวยราชสมบัติ การก็สมจริงตามคำทำนาย พระเพทราชาจึงได้โปรดสถาปนาตั้งพระอาจารย์ขึ้นเป็นที่พระศรีสังฆญาณมุนี ราชาคณะคามวาสี ด้วยเหตุนี้จึงถือเป็นแบบแผนว่า ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นพระศรีสังฆญาณมุนี จะต้องมีความรู้ในวิชาโหราศาสตร์ด้วย นับเป็นสมณศักดิ์ที่หาผู้มีความรู้มาครองตำแหน่งนี้ยาก ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็เพิ่งมาตั้งพระศรีสังฆญาณมุนี (สนธิ์) วัดสุทัศนเทพวรารามเป็นรูปแรกเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เรียกว่านับแต่สร้างกรุงรัตนโกสินทร์มาได้ ๑๕๖ ปี จึงได้รื้อฟื้นตำแหน่งนี้ขึ้นมาอีก

ตามที่กล่าวมาแต่ต้นจะเห็นว่า

วิชาโหราศาสตร์ ได้มีการศึกษาเล่าเรียนสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยอยุธยา ตลอดระยะเวลาอันยาวนานหลายร้อยปีของประวัติศาสตร์ชาติไทย ปรากฏว่ามีเรื่องราวของโหราศาสตร์แทรกอยู่ทุกกาลสมัย และในราชสำนักมีโหราจารย์ประจำ ดังปรากฏในกฎหมายเทียบบาลได้กล่าวถึงหน้าที่ของโรวัดังต่อไปนี้

“เดิมตำแหน่งโหราหน้าหลังเป็นคนแลฝ่ายใดขึ้นดังนี้ โหรหน้าคือ

“แต่ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปราสาททอง จอมิบาลลงพระที่นั่งมัยคลาภิเษกมหาปราสาท ไฟไหม้เหมือนครั้งนี้ มิได้มีเหตุร้ายเป็นสุกนิมิตมหานบคลอันดีได้พระราชลาดด่าบประเทศเป็นอันมาก”

พระโหราธิบดี พขุนโชติสาตรา-จารย์ราชบทลัด โหรหลังพระโลกที่ปโหราธิบดี พขุนเทพากร ราชบทลัด

แลโหรหน้าได้ราชการข้างหน้าแลราชการพราหมณ์พระราชพิธีคือการทวาทโสศกทั้ง ๑๒ เดือน เว้นแต่การพระราชพิธีตรียาพวายได้ข้างโหรหลัง

อนึ่งโหรหน้าได้ราชการ คือ การพระราชพิธีพยุหบาตราพิไชยสงคราม แลราชการฝ่ายข้างหน้า แลราชการข้าทหารทั้งปวง ถ้าหาตัวมิได้ให้แก่ขุนโชติบทลัด ฯลฯ”

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีปรากฏ

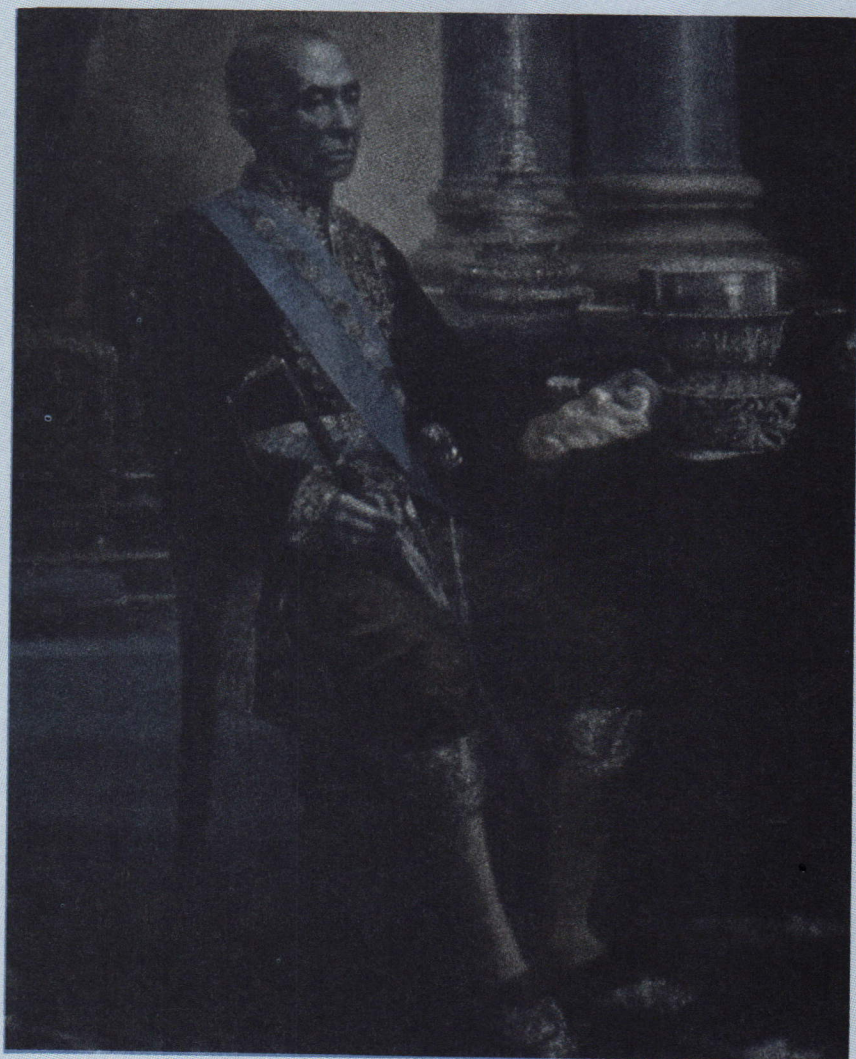
ในตำราครั้งกรุงศรีอยุธยา แม้ในสมัยกรุงธนบุรีก็ยังคงมีโหรประจำราชสำนักอยู่ ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๑ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสวยราชสมบัติแล้วได้ตรัสให้ขุนโลกที่ปเป็นพระโหราธิบดี (ตรงนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าพระโหราธิบดีสมัยกรุงธนบุรีไปไหน เท่าที่ทราบพระโหราธิบดีสมัยกรุงธนบุรีเป็นผู้คุมกองทหารออกรบด้วย ท่านจะเคราะห์หามยามร้ายอย่างไร หรือได้เลื่อนเป็นขุนนางยศสูงขึ้นไปยังไม่พบหลักฐาน) ให้กาไชโยคเป็นขุนโลกที่ป

ในสมัยกรุงเทพฯ นี้ตำแหน่งโหรประจำราชสำนักก็ยังมีอยู่ทั้งฝ่ายวังหลวงและวังหน้า เรียกว่ากรมโหร ถ้าว่าตามทำเนียบที่กล่าวข้างต้น กรมโหรวังหลวงมีดังนี้

พระโหราธิบดี เจ้ากรมโหรหน้า
พระโลกที่ป เจ้ากรมโหรหลัง
ขุนโชติสาตราจารย์ ราชปลัดกรมโหรหน้า

ขุนเทพากร ราชปลัดกรมโหรหลัง
ส่วนกรมโหรวังหน้ามีดังนี้
หลวงญาณเวท เจ้ากรมโหรหน้า
หลวงไตรเทพวิสัย เจ้ากรมโหรหลัง
ขุนโลกย์พรหมา ปลัดกรมโหรหน้า
ขุนโลกย์พยากรณ์ ปลัดกรมโหรหลัง

ในสมัยกรุงเทพฯ นี้ ผู้ที่เล่าเรียนศึกษาวิชาโหราศาสตร์ถึงขนาดเขียนตำราได้นั้นเข้าใจว่ามีอยู่หลายท่าน

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาเล่าเรียนวิชาโหราศาสตร์อย่างลึกซึ้ง เรียกว่าโทรประจำราชสำนัก ในเวลานั้นพูดไม่ออกเอาเลยทีเดียว

แต่ที่มีหลักฐานแน่ชัดนั้น ได้แก่กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ได้ทรงพระนิพนธ์ตำราจักรทศปนีอันว่าด้วยลักษณะสถิตในราศีต่างๆ และดวงดาวที่อยู่ในราศีนั้นๆ อีกพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรี ซึ่งเป็นพระอนุชาของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ได้ทรงพระนิพนธ์ลิลิตทักขิพยากรณ์ไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๓

อีกเล่มหนึ่ง ซึ่งอาจารย์โหราศาสตร์มีความเห็นว่าแต่งภายหลังตำราจักรทศปนี เพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อนแห่งคำพยากรณ์ของจักรทศปนีนั้น

นอกจากนี้ในวงการโหราศาสตร์ยังเชื่อกันอีกว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกก็ทรงเชี่ยวชาญในวิชาโหราศาสตร์เช่นเดียวกัน เรื่องนี้มีข้ออ้างอยู่ในหนังสือรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑ นั้นเอง แต่เรื่องนี้อาจมีข้อแย้งว่าอาจมีกวีช่วยกันแต่งหลายคน อย่างไรก็ตามโหราศาสตร์ยังมีความสำคัญอยู่มาก เช่นในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เกิดเหตุทำนองเดียวกับเมื่อครั้งพระเจ้าปราสาททอง คือในตอนบ่ายสามโมง วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๓๒ ฝนตกอสันibatลงต้องหน้าบันมุขเด็จพระที่นั่งอมรินทราภิเษกมหาปราสาท ไฟไหม้เครื่องบนหมด พระบาทสมเด็จพระ-

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรสุริยุปราคา ที่ตำบลท่าวาอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พระเจ้าอยู่หัวตรัสถามมุขมนตรีทั้งปวงว่า ไฟไหม้พระมหาปราสาทดังนี้จะมีเหตุร้ายประการใด พระยาราชวังเมืองกราบทูลพระกรุณาว่า แต่ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปราสาททองสนับตลบลงพระที่นั่งมิ่งคลาภิเษกมหาปราสาท ไฟไหม้เหมือนครั้งนี้ มิได้มีเหตุร้าย เป็นศุภนิมิตมหามงคล อันดีได้พระราชลากต่างประเทศเป็นอันมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเงินตราซึ่งหนึ่งแก่พระยาราชวังเมืองเป็นรางวัล ซึ่งกราบทูลทำนายเป็นศุภนิมิตนั้น ต้องกับคำพระโหรากราบทูลทำนาย เมื่อครั้งฝังจับตันจันทน์ที่เกยฝ่ายปัจฉิมทิศ ถวายพยากรณ์ว่าจะได้พระราชลากและนางต่างประเทศ คำทำนายนี้เป็นความจริง เพราะต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๓๔ เจ้าเมืองทวายขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมา ได้ถวายนางทวายคือนางเอก ๑ นางโท ๒ สาวใช้ข้าไท ๕๗ รวม ๖๐ คน

พระโหราในสมัยโบราณนั้น จะต้องซ้ำซ้อนในการทำนายเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าถวายพยากรณ์ผิด ก็จะต้องรับโทษ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในกฎหมายเตียรบาลว่า “อนึ่ง โหรพราหมณ์ทายเคราะห์ทายศิก ทายฤกษ์ผิดลงอาญาลูกประคำใหญ่แขวนคอ”

ลักษณะของการทำโทษเป็นการทำให้โหรเอาใจใส่มากขึ้น ไม่ได้ลงโทษหนักหนาอะไร และการทำโทษด้วยการแขวนลูกประคำคงจะได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน มีเหตุที่พอจะยกเป็นตัวอย่างได้เมื่อในรัชกาลที่ ๔ หลังจากเสด็จไปทอดพระเนตรสุริยุปราคา

ที่หว่ากอแล้ว ได้เสด็จกลับกรุงเทพฯ ตรัสถามเรื่องสุริยุปราคาว่าเป็นอย่างไร ก็ไม่มีใครกราบทูลได้ ดั่งมีจดหมายเหตุกล่าวไว้ว่า เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ “โปรดให้เอาท้าวสมศักดิ์ ท้าวทรงกันดาน ท้าวโสภณ รับสั่งถามถึงเรื่องสุริยุปราคาแล้วทูลตอบโปรดให้ออกมาขัดหินที่พระที่นั่งสราญรมย์เวลา

“ดับแค้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมาจนกาลบัดนี้ ดาวหางมาปรากฏในท้องฟ้าถี่หลายครั้งหลายที ก็เห็นมีแค้น้วยคายควายล้ม ฝนแล้ง ฝนเกินนั้นแลเป็นผลใกล้กับกาลเมื่อดาวหางมาแทบทุกครั้ง และเมื่อปีเปลี่ยนแผ่นดินถึงสามคราวนั้น ดาวหางก็ไม่มีไม่เห็นว่ามีพระเจ้าแผ่นดินเป็นอันธพาลเพราะดาวหาง”

๕ โมงเช้าเสด็จออกพระที่นั่งอนันตสมาคม มีพระบรมราชโองการถามพระโหรา (ชุม) สุริย์จับมากหรือจับน้อยสักเท่าใด พระโหรากราบทูลพระกรุณาว่ายังเหลืออยู่ ๔-๕ นิ้ว รับสั่งว่าใครขึ้นไปวัดได้ข้างบนโน้น มีพระบรมราชโองการกับพระยาภูบาลให้เอาลูกประคำใส่พระโหรา แล้วเสด็จขึ้น”

ลูกประคำนั้นในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๔ กล่าวว่าเป็นลูกป

ระคำหอยโข่ง และนอกจากลงโทษเอาลูกประคำหอยโข่งสวมคอแล้ว ยังให้กินข้าวด้วยกะลา เอาkabหมากเป็นภาชนะใส่กับข้าวอยู่ ๘ วันจึงพ้นโทษ นอกจากการลงโทษด้วยลูกประคำหอยโข่งสวมคอแล้ว ก็ยังมีทำโทษด้วยลูกประคำที่ทำด้วยไม้ทองเหลืองอีกด้วย เพราะมีเรื่องกล่าวถึงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ว่าเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๓๓ อันเป็นดีตรงกับวันพระบรมราชาภิเษก ชุนโชติพรหมมาโทรเข้าไปอ่านประกาศเทวดา แต่ปรากฏว่าอ่านผิด “ดาร์รัสสั่งให้ลงโทษใส่ลูกประคำไม้ทองเหลือง ซึ่งสิ่งใดหินที่ประดิษฐ์กันไว้ พระที่นั่งไพศาลทักษิณจนเวลาเสด็จขึ้น”

พระมหากษัตริยาธิราชแห่งพระราชวงศ์จักรีที่ปรากฏพระเกียรติคุณเด่นชัดในด้านโหราศาสตร์ก็คือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะทรงศึกษาทั้งตำราไทยและตำราต่างประเทศ วิชาดาราศาสตร์ก็ทรงซ้ำของจนสามารถคำนวณได้แน่ชัดว่าในวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ จะมีสุริยุปราคาจับหมดดวงใน

ประเทศไทย และจะได้ถนัดชัดเจนที่ตำบลหว่ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งก็ได้เห็นจริงตามที่ทรงคำนวณไว้ จึงเป็นที่สรรเสริญยกย่องของชาวต่างประเทศเป็นอันมาก

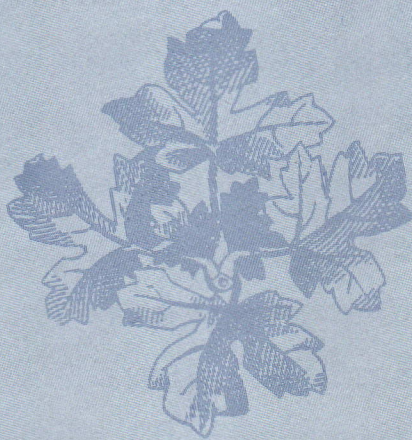
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นทรงศึกษาเล่าเรียนวิชาโหราศาสตร์อย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นปณจักษุ เป็นสารัมภ์ไทย สารัมภ์มอญ อังกฤษ อเมริกันั้นอะไรทรงตรวจสอบทะลุปรุโปร่งไปหมด เรียกว่าโหรประจำราช

สำนักในเวลานั้นพูดไม่ออกเอาเลยที่เดียว และพระองค์ทรง “เล่น” แบบนักวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ไม่ทรงเชื่อเรื่องดาวหางเมื่อทรงทราบเรื่องดาวหางก็โปรดให้มีประกาศเตือนประชาชนว่าอย่าได้ตื่นตกใจอะไรไปเลย เพราะคนแต่ก่อนนั้นเห็นดาวหางขึ้นก็หวาดวิตกไปว่าผู้หลักผู้ใหญ่ในแผ่นดินจะมีเหตุร้าย อย่างเช่น มีดาวหางขึ้นเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๐๑ เจ้านายข้าราชการได้เห็นกันมาก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงทอดพระเนตรด้วยทรงพระดำรัสว่าดาวดวงนี้ทรงจำได้ว่า ได้เคยมีมาแต่ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๓ นั้นแล้วครั้งหนึ่ง และมาในทิศนี้ในราศีแลฤดูกาลเดียวกันนี้ก็ไม่มีเหตุอะไร มีแต่ความไข้ทรงพิษแลกระบือล้มตายมากฝนแล้ง อีกปีหนึ่งต่อมาก็ได้พระเสวตกุญชรกลับตีไปเสียอีกหรือเมื่อมีดาวหาง พ.ศ. ๒๔๐๔ ก็มีประกาศเตือนราษฎรว่าถ้ากลัวเหตุร้ายจะเกิดขึ้นก็ให้เตรียมสุ

“คือว่ากลัวฝนแล้ง เมื่อฝนยังมีอยู่ก็ให้รีบทำนาเสีย ทำข้าวไร่ ข้าวทางม้า ข้าวสามเดือน ทนสารพัดไปตามได้ตามมี ที่ไม่ได้ทำนา มีพี่น้องบุตรภรรยาบ่าวไพร่มาก ก็ให้จัดซื้อข้าวเก็บเตรียมไว้ให้พอกิน อย่าตื่นขายเสียนัก ถ้ากลัวความไข้ว่าเกลือกฝีดาษจะชุมตัวใครแลบุตรหลานใครยังไม่ได้ออกฝีดาษ ก็ให้รีบพามาปลูกฝีดาษที่โรงพยาบาลนอกก็ดี โรงหมอบ้าพระก็ดี ศาลาวัดสุทัศน์เทพวรารามก็ดี เสียโดยเร็วอย่าได้ทันฝีดาษมีมา ถ้ากลัวว่าไข้ลงรากจะมีมากก็ให้ขัดตัวปฏิบัติเสียให้สะอาดๆ อย่าทำให้สกปรกสมมุติตาม

เคยตัวนัก หาทิหลับที่นอนที่สะอาดใช้หาเครื่องซึ่งเป็นเครื่องกำจัดกลิ่นร้ายคือกำยานการบูรเตรียมไว้ เมื่อความไข้มีมาสูมรมเย้าเรือน ผ้าห่ม ผ้าห่มเสียให้กำจัดพิษอากาศที่ร้ายกระจายไปและหายาที่เคยเชื่อถือเตรียมไว้ใกล้ๆ เพื่อชุกค้ำคินจะได้ใช้แก้ไขกัน น้ำละลายการบูรกินกันทาตัวกัน ถ้ากลัวไข้จับสั่นก็หาน้ำการบูรไว้ ปวดหัวตัวร้อนเล็กน้อยก็ให้กินน้ำการบูร แลเอาน้ำการบูรทาฝ่ามือฝ่าเท้าเสียเล็กน้อยก่อนอย่าปล่อยให้เป็นมากไป ฯลฯ”

“...จึงกล่าวสั่งสอนมาให้รักษาตัวรักษาชีวิตในเหตุที่น่ากลัวเป็น และมีตัวอย่างเคยเป็น แต่ฝ่ายราษฎรไทยจีนเป็นอันมากทั้งปวงนี้ เป็นคนถือผีถือสาถึงมดถือหอยมอดู คนกลัวอะไรมากอยากอะไรมาก คนทรงผีแลหมอดูก็พอใจเอาสิ่งนั้นมาว่า ยุแยงให้คนตื่นไปต่างๆ เมื่อเห็นดาวหางครั้งก่อนมีมา ก็พอใจถือกันว่าเจ้าจะตายนายจะล้ม ผู้มีบุญจะมา บ้านเมืองเป็นจลาจล ผู้คนจะเกิดรบพุ่งกัน พอใจว่าดังนั้นตื่นกันไปเปล่าๆ เป็นนักเป็นหนา เหมือนอย่างครั้งปีมะเมียสัมฤทธิ์ศัคนั้น (พ.ศ. ๒๔๐๑) เหตุเช่นนั้นก็ไม่ได้เป็นได้มีเลย

เราเคยจับปดคนทรงผีแลหมอดูได้แล้วไม่ใช่ๆ... ฯลฯ”

“ตั้งแต่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมาจนกาลบัดนี้ ดาวหางมาปรากฏในท้องฟ้าก็หลายครั้งหลายที ก็เห็นมีแต่วัวตายควายล้มฝนแล้ง ฝนเกินนั้นแลเป็นผลใกล้กับกาลเมื่อดาวหางมาแทบทุกครั้งแลเมื่อปีเปลี่ยนแผ่นดินทั้งสามคราวนั้นดาวหางก็ไม่มี ไม่เห็นว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นอันตรายเพราะดาวหาง”

นักโหราศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ ๔ นั้นเห็นจะมีอยู่มากรายด้วยกัน บางท่านก็คงจะได้เคยตรวจพระชาตาของพระองค์ท่านมาบ้าง อย่างเช่น หม่อมเจ้าทินกร เป็นต้น คือในตอนปลายรัชกาลที่ ๓ นั้น ใครๆ ก็อยากรู้กันว่าเจ้าฟ้ามงกุฎจะได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินหรือไม่ หม่อมเจ้าทินกรเป็นผู้รู้ตำราหมอดู ได้พยากรณ์ว่าไม่ได้เป็น เพราะอายุจะสั้น แต่แล้วเจ้าฟ้ามงกุฎก็ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน แล้วก็ทรงชุบเลี้ยงหม่อมเจ้าทินกรตลอดมาจนสิ้นชีพิตักษัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบว่าหม่อมเจ้าทินกรสิ้นชีพ ก็เสด็จไปพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าทินกรด้วยพระหัตถ์ตรัสว่า “เจ้าทินกรแก่ตายก่อนข้านะ”

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นทรงรู้ซึ่งในวิชาโหราศาสตร์ถึงขนาดรู้เคล็ดในการเปลี่ยนฤกษ์ยามที่ไม่ดีได้ ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในพระราชหัตถเลขาถึงพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวลงวันที่ ๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๖๓ (พ.ศ. ๒๔๐๖) ดังนี้

“ฉันได้ยินว่า เวลาเวลานี้ท่านรับสั่งว่าโกนจุก ฉันนึกว่ายังไม่ถึงฤกษ์

ฉันเป็นผู้ตัด เขาเกณฑ์ก็วิตกไปกลัว
 ท่านจะขัดเคือง ตัวฉันก็เป็นตัวโหร
 (Astrologer) การที่จริงก็เป็นดังนี้
 เมื่อเวลาเย็นวันที่ ๑๒ ค่ำนั้น เมื่อ
 ฉันจะกลับมา ฉันได้ถาม
 กรมหมื่นบวรวิไชยชาญ
 ว่ากำหนดฤกษ์เท่าไร
 บอกว่าโมง ๑ กับ ๓
 บาท (ตรงนี้
 กระดาศขาดหนังสือ
 ไม่ได้ความ ๓ บรรทัด)
 แล้ว ๔๐ นิมิต อาทิตย
 อยู่ราศีกุมภองศา ๒๐ แล้ว
 ลักษณะก็เข้าราศีมีน อาทิตยตัวกาลกิณี
 วันเป็นพินาศศุภกรเป็นมหาอุตกมลลักษณะ
 เล็งเสาร์ (Saturn) เป็นศรีวัน ไม่สู้
 ชอบกลอยู่ แต่ตัวประหัส (Jupiter)
 ตกราช ๘ ไปสั่งว่า โมง ๓ บาทนั้น
 เห็นเขาจะคิดให้ได้มหาอุตตรลักษณะ
 กระมัง เมื่อไปนั่งคอยฤกษ์อยู่ฉันดู
 นาฬิกาของฉันท เห็นเวลา ๗ ๑๓^๓
 แล้วท่านยังไม่เสด็จจึงให้เขามาทูลเตือน
 ครั้นเห็นท่านเสด็จแล้วตรัสอยู่กับพ่อ
 กลาง ฉันเห็นนาฬิกาได้ ๗ ๑๘^๓ แล้ว
 ก็ติดตามฤกษ์ ซึ่งกรมบวรวิไชยชาญ
 บอกไว้ ควรมีควรสุดแต่จะโปรด แลสั่ง
 ฉันไปตัดจุกเข้าในยามจันทร์ก่อน ยัง
 ไม่ถึงยามเสาร์ (Saturn) นั้น ไม่ผิตอยู่
 แก่ฉันด้วยไม่ทราบเลยว่าเป็นยามกาล
 กิณีขัดของผู้ต้องโกนจุก เป็นเพราะผู้ให้
 ฤกษ์ไม่ดีเอง

ฉันมีตำราอยู่อย่างหนึ่งว่า
 สำหรับแก้ผู้ที่ถูกโดนฤกษ์ไม่ดี ท่านให้
 ตักน้ำที่สะอาดในเวลาที่เป็นมงคลตั้ง
 ปิดไว้ แล้วหาดอกไม้หอม ๘ อย่างมา
 ใส่โกปิดไว้ แล้วคำนวณหาเวลา
 ที่มีลักษณะจันทร์พระเคราะห์กาล

าขตาดีในวันหนึ่ง ได้เวลานั้นแล้วเปิด
 น้ำตั้งกลางแจ้ง เอาดอกไม้ ๘ อย่างใส่
 อบลง แล้วจุดธูปเทียนบูชา ๘ เล่ม ๘
 ดอก รอไว้จนเกือบสิ้นเวลาลักษณะ
 ที่ดีแล้วเปิดไว้ อนึ่งให้

เขียนดวงกาลขตาที่ดี
 นั้นลงในกระดาน
 ชนวน แล้วล้าง
 ลงในน้ำนั้นให้
 ทันทเวลาดีก่อนแต่
 ปิดน้ำนั้นด้วย แล้ว
 หาฤกษ์ดีอีกเวลา
 หนึ่ง ถึงเวลานั้นให้เขียน

ดวงขตาเวลาดีล้างลงในน้ำนั้นอีก
 แล้วเอาน้ำรดตัวคนที่ถูกทำการฤกษ์ไม่
 ดีผ่อนโทษนั้น ท่านว่ากลับเป็นดีไป
 ตำรานี้เรียกว่ากลับขตา”

นอกจากนี้ยังได้ทรงแสดงทัศนะ
 ทางโหราศาสตร์ไว้หลายเรื่อง แต่ไม่
 ค่อยทราบกันแพร่หลายเท่าใดนัก
 เพราะแทรกอยู่ในที่ต่างๆ ที่คนอ่านไป
 ไม่ได้ เช่น ทรงกล่าวถึงวันอุบาทว์ว่า
 ควรจะเขียนอุบาสน เพื่อเป็นประ-
 โยชนในทางความรู้จะขอคัดบางตอน
 มาให้อ่านดังนี้

“ว่าด้วยวันธงไชย แลวัน
 โลกาวินาศ วันอธิปัตย์ แลวันอุบาสนใน
 ปิจจ ฉศกนี้ กล่าวไว้ให้ทราบทั่วกัน
 บางท่านทั้งหลายที่ไม่ชอบอภัยยาไครย
 ก็จะติเตียนว่าไม่ควรจะเอามาใส่ ด้วย
 ไม่เกี่ยวข้องกับราชการ แต่ข้าพเจ้าคิด
 เห็นว่าเราท่านทุกวันนี้ก็มีจิตรต่างกัน
 บางจำพวกก็ถือว่าบุญแต่งกรรมแต่ง
 บางจำพวกก็นับถือข้างมดต่อหมอดู
 อารมณ์ต่างๆ กันฉะนี้ ก็ซึ่งฤกษ์ยามวัน
 ดีและชั่วนั้นสังเกตดูก็เห็นใช้กันโดยมาก
 เป็นต้นว่าจะถวายตัว และจะกราบ

ถวายบังคมลาบวช ฤไปราชการทาง
 ไกลและจะถวายเรื่องราว อนึ่งท่านผู้ที่จะ
 ทำการมงคลตามธรรมเนียมบ้านเมือง
 คือจะปลูกเรือนและจะว่ากล่าวขอสู่ ปลูก
 หอ แลแต่งงานบ่าวสาว แลขึ้นเรือนใหม่
 โกงจุก บวชนาค และจะไปทางไกล แล
 เริ่มการจะหาลาภผลต่างๆ ก็ต้องคิด
 สืบหาวันที่เป็นมงคลไม่ใช่ฤ จึงได้คัด
 มาใส่ไว้ เมื่อจะมีผู้ต้องการใช้ก็จะได้ใช้
 ถ้าไม่ต้องการใช้แล้วก็แล้วไปไม่
 บาปกรรมอะไร...

แต่วันอุบาสนนั้นเดิมแต่
 โบราณเขียนว่าอุบาทว คือเป็นวัน
 อัปมงคลก็ว่า วันจันไรก็ว่า คนเก่าๆ
 มักไม่ใคร่จะใช้ แต่ในพระบาทสมเด็จพระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราช
 ดำริว่าผู้ซึ่งเขียนว่า อุบาทว นั้น เห็น
 จะผิดไป ด้วยวันอุบาทวนี้อยู่เบื้องหลัง
 วันธงไชยเสมอทุกๆ ปีตั้งปีนี้ วัน
 อาทิตยเป็นธงไชยวันเสาร์เป็นวันอุบาทว
 ถ้าวันจันทร์เป็นวันธงไชย วันอาทิตย
 คงเป็นวันอุบาทว ถ้าวันอังคารเป็นวัน
 ธงไชย วันจันทร์คงเป็นวันอุบาทว เช่น
 นี้เสมอทุกปีไป จะว่าเป็นวันอุบาทว คือ
 วันไม่ดีนั้นเห็นจะไม่ควร จึงโปรดเกล้าฯ
 แก่กรมพระอาลักษณ์ว่าแต่ที่สืบไป
 อย่าให้ผู้ใดเขียนว่าวันอุบาทวทูลเกล้าฯ
 ถวายเป็นอันขาด ให้เขียนว่า วันอุบาสน
 คือแปลว่าเข้าไปใกล้ จะได้สมความกัน
 กับที่อยู่ใกล้วันธงไชย ดังเช่น
 อูจจาภิมุขแลอูจจาวิลาส ซึ่งนำหน้าแล
 อยู่เบื้องหลังมหาอุตมณนั้น ก็ได้ใช้กันว่าดี
 แลวันอุบาสนนี้ก็จะเช่นอูจจาภิมุข
 อูจจาวิลาสเป็นแน่ ตั้งแต่นั้นมาจึงได้ใช้
 เขียนว่าวันอุบาสนมาตราบเท่าจนทุก
 วันนี้อึ่งท่านทั้งหลายซึ่งจะแต่งหนังสือ
 และจะเขียนจะใช้นั้นจงสำเหนียกให้แน่ใจ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ผู้ผูกดวงพระชะตาถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ซึ่งคำว่าอุบาทว์ฤกษ์อัปทวนี่ เป็นของไม่เป็นมงคล จะเอามาใช้ในการที่ดีแลของสูงนั้นไม่ชอบกลเลย”

อีกเรื่องหนึ่งซึ่งรู้กันแพร่หลายก็คือ ตำราตริภพ หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่า ตำราทายเศษพระจอมฯ คือเอาวันเดือนปีมารวมกันแล้วเอา ๑๐ หักออกเหลือเศษเท่าไรทายตามเศษนั้น ตำรานี้ว่าเป็นตำราที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้ตรวจดูพื้นชะตาของข้าราชการเรื่องทั่วทั้งการโหราวิจารณ์

กันมากก็คือ การที่ทรงสถาปนาสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าหย่อม กรมขุนอิศเรศรังสรรค์ขึ้นดำรงตำแหน่งพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นเพราะทรงพิจารณาดวงพระชะตาของพระราชอนุชาว่า แก่กล้าดีวิเศษถึงฐานที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน แต่นักโหราศาสตร์ในปัจจุบันได้เปรียบดวงพระชะตาของทั้งสองพระองค์แล้ว ลงความเห็นว่าเป็นพระลัคนาของพระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นแข็งแกร่งกว่า และชมพระลัคนาของพระราชอนุชาไว้หมด อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจกันว่าจะทรงพิจารณาแล้วว่าพระราชอนุชาจะไม่เป็นพิษเป็นภัยอะไร และเป็นพระราชอนุชาเพียงพระองค์เดียว จึงทรงรักใคร่หวังจะทูลบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองดีกว่าที่จะปล่อยให้คนอื่นซึ่งไกลพระองค์มาเป็น

เมื่อพิจารณาตามเรื่องที่กล่าวมาแต่ต้น จะเห็นว่าโหราประจำราชสำนักในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ดูจะหย่อนความสำคัญลงไปมาก เพราะสังเกตจากพระราชพงศาวดารและจดหมายเหตุต่างๆ โหราประจำราชสำนักดูจะมีหน้าที่แต่เพียงถวายฤกษ์คำนวณปฏิทินหรือประกอบพิธีทางโหราศาสตร์เช่นบูชาเทวดานพเคราะห์ และคอยตรวจดูจันทรุปราคา คือตามราชประเพณีของไทยที่ปฏิบัติกันมาแต่โบราณนั้น เมื่อเกิดจันทรุปราคา พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จเข้าที่ทรงเป็นประจำ และเป็นหน้าที่ของโหรที่จะต้องกราบทูลให้ทรงทราบทุกครั้ง เคยมีเรื่องปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๓๔ ในรัชกาลที่ ๕ มีจันทรุปราคา แต่โหรไม่เชิญเสด็จในจดหมายเหตุบันทึกไว้ว่า “ทรงกริ้วโหรว่า จันทรุปราคาแล้วหาเชิญเสด็จสู่ที่ทรงไม่ ไม่ทรงพระราชทานรางวัลได้รับพระราชทานแต่เงินแจกตามเคย” ดังนั้นเป็นต้น

เท่าที่เขียนมาข้างต้นนั้นอาจมีคนทัก ว่าดวงพระชะตาหรือดวงพระชะตาเจ้านายใครเป็นคนผูกคนทำเล่า ไม่ใช่พวกโหราประจำราชสำนักหรือเรื่องนี้เท่าที่สังเกตดูมักจะเป็นพระสงฆ์ ไม่ใช่โหราประจำราชสำนัก จะมีระเบียบ

แบบแผนมาอย่างไรไม่ทราบ แต่ได้พบในพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส) ลงวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๕ มีความว่า

“ด้วยการจดหมายเหตุวันคืนแต่ก่อนมีผู้น้อย ผู้ที่ต้องการจดวันคืนเป็นเครื่องจำให้มัน จึงไปขอให้พระแลโหรที่เป็นผู้รู้จัด ผู้รู้เช่นนั้นย่อมจดวันคืนเดือนปี แลเอาทิตยจันทร์กับทั้งพระเคราะห์อื่นๆ ที่กำหนดทางดำเนินได้แนลงไว้ในตาราง ๑๒ ช่อง ซึ่งเป็นการย่อให้เขียนหนังสือสั้น เพราะเป็นวงกลมเช่นนั้นจึงเรียกว่า ดวง เพราะความสังเกตว่าพระเคราะห์นั้นอยู่ที่นั่นมักเป็นเช่นนั้นของผู้ที่ได้สังเกต มาพoenโดนกันหลายราย จึงได้กลายเป็นตำราหักหายไป ดวงนั้นก็ป็นดวงชะตาถึงว่าปดามารดาฤาผู้ใด จะจดวันคืนให้ถูกถ้วนได้แล้ว ก็ยังต้องไปขอให้พระให้โหรจดมาให้โดยความนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์หรือเป็นมงคล เป็นธรรมเนียมถือกันมาๆ คนมาดังนี้

ส่วนตัวหม่อมฉันนั้นได้เดินตามทูลกระหม่อมทรงมา คือให้เสด็จพระอุปัชฌาย์ทรงผูกมาจนตลอดเวลาสิ้นพระชนม์ บัดนี้เห็นว่าพระองค์ท่านคงจะทรงสงเคราะห์ในการเรื่องนี้ตลอดไม่ได้ จะได้ต่อเนื่องกันไปตามลำดับ จึงได้ทูลขอบัดนี้ให้โปรดประทานจดหมายเหตุวันคืนโดยละเอียดเช่นนี้สืบไป มิใช่ทูลขอให้ทำนายทายทักตามวิชาที่ไม่ได้ทรงสังเกตเอง แลไม่เชื่อถือนั้นเลย”

ตามพระราชหัตถเลขาที่อัญเชิญมาข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่าการผูก

ดวงพระชะตาเจ้านายตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา สมเด็จพระปวงเรศวริยาลงกรณ์เป็นผู้ผูกถวาย ครั้นถึงรัชกาลที่ ๕ เมื่อสมเด็จพระปวงพระองค์นั้นสิ้นพระชนม์แล้ว จึงได้ทรงมอบให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสเป็นผู้ผูกถวายต่อมา และในปัจจุบันเท่าที่ทราบก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเถระที่ทรงคุณความรู้ทางโหราศาสตร์เป็นผู้ผูกดวงพระชะตาพระราชโอรส และพระราชธิดาเช่นเดียวกันกับในรัชกาลก่อนๆ ดังได้เล่ามาแล้ว

อนึ่ง ได้พบตำราจุฬามณีที่โหร

หลวงตรวจพระชะตาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อจุลศักราช ๑๒๔๔ โดยเริ่มตั้งแต่วันศุกร์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีมะเมีย จุลศักราช ๑๒๔๔ ตรงกับวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๒๕ ไปจนถึงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๒๖ โหรได้ทำนายไปตามจักรราศีที่ดาวพระเคราะห์เคลื่อนย้ายไปตามลำดับ ไม่ทราบว่าตำราจุฬามณีที่โหรหลวงทำไว้ทั้งหมดจะมีกี่เล่ม ถ้ามีโอกาสได้รวบรวมพิมพ์ไว้ทั้งหมด แล้วตรวจสอบกับเหตุการณ์ ก็จะเป็นการพิสูจน์ได้อีก อย่างหนึ่งว่า วิชาโหราศาสตร์มีสถิติที่เชื่อถือได้เพียงใด

เรื่องโหราศาสตร์กับราชสำนัก ถ้าจะ

ตรวจสอบค้นคว้าเอามาเขียนกันจริงๆ แล้วคงจะได้เรื่องราวมากกว่านี้ เพราะมีเรื่องเบ็ดเตล็ดต่างๆ ซึ่งผู้ที่เป็นโหรหลวงประจำราชสำนักเท่านั้นจึงจะรู้ ถ้าได้ทำบันทึกขึ้นไว้ก็จะเป็นประโยชน์แก่วิชาโหราศาสตร์ไทยเป็นอันมาก และเรื่องที่รวบรวมบันทึกไว้ทั้งหมดนี้ก็เป็นเพียงแสดงให้เห็นว่าโหราศาสตร์เกี่ยวข้องกับราชสำนักมาแต่โบราณอย่างไร เป็นประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งของวงการโหรแห่งประเทศไทย นำมาเล่าเพื่อเป็นความรู้เล็กๆ น้อยๆ เท่านั้นเอง

ในห้องสมุดของ
ผม อีกมุมหนึ่ง
จะมีทะเบียน
รายชื่อและที่อยู่
ของคนที่คุณเองสนใจแยกไว้
เป็นเล่มๆ เช่นศิษย์เก่าๆ
นักวิชาการ สื่อมวลชน
อาสาสมัครอิสระ บุคคลทั่ว
ไปที่เข้ามาปรึกษาหาความรู้
และผู้ที่เกี่ยวข้องกับต้นไม้
และเพื่อนต่างประเทศซึ่งก็
แยกไว้เป็นเล่มๆ ในแต่ละ
ประเทศด้วย นอกจากนั้น
อาจมีบันทึกช่วยจำพ่วงท้าย
ไว้ว่า พบกันที่ไหน มีสิ่งใดที่
น่าสนใจ หากเป็นรายชื่อซึ่งมี
การติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง
กันมานานพอสมควร ก็จะ
รวบรวมไว้เป็นแฟ้มโดย
เฉพาะ แม้ในระหว่างทำงาน
อยู่ในสถาบันการศึกษา ก็มี

การทำการนัดประจำตัวลูก
ศิษย์ซึ่งตนเองสนใจติดตาม
อย่างใกล้ชิด ทำให้เป็นการ
ส่วนตัว ยิ่งพบว่าเป็นคนมี
ปัญหาส่วนตัวซึ่งนอกจาก
ติดตามระดับประคองให้
ความสนใจเป็นพิเศษ แม้
หลังจบการศึกษาไปแล้ว ก็
ยังคงติดตามต่อไปจนแน่ใจ
ว่าสามารถยืนอยู่บนลำแข้ง
ตนเองได้ และไม่เห็นด้วย
กับคำกล่าวที่ว่า **ครูเปรียบ
เหมือนเรือจ้าง** แต่นิยมใน
อุดมการณ์อย่างเด่นชัดว่า
ผู้ใหญ่ต้องเข้าถึงเด็ก ทำ
ให้ตัวเองมีความสุขอยู่กับการ
ทำงานบนพื้นฐานดังกล่าว

ผมพบว่าตัวเองได้รับ
เชิญไปเป็นวิทยากรบรรยาย
และร่วมกิจกรรมการแสดง
พรรณไม้ในประเทศต่างๆ

แทบจะทั่วโลก ยิ่งในช่วง
หลังยิ่งถี่ขึ้นปีละหลายครั้ง
ในแต่ละรายการติดต่อ
กระทำอย่างเป็นขั้นตอน แต่
ก็ถือหลักว่า ถ้าหากไม่เชิญ
มาเอง ผมจะไม่เสนอตัวเข้า
ไปก่อน ในประเด็นนี้หาใช่
ว่าจะหยิ่งยะโสหรือถือตัวไม่
หากด้วยเหตุผลที่ว่า คนอื่น
ต้องเป็นฝ่ายมองและต้องการ
เราเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งซึ่งเรา
ไปแสดงออกนั้นเราสามารถ
รับได้ และเมื่อไปถึงเราจะ
แสดงออกอย่างชัดเจนอยู่บน
ฐานความเป็นตัวของตัวเอง
ซึ่งประเด็นนี้ได้นำมาใช้เป็น
หลักปฏิบัติทั้งในและต่าง
ประเทศมาโดยตลอด เอก
สารติดต่อทุกเรื่องจะได้
รับการเก็บไว้เป็นรายๆ
โดยที่แยกไว้เป็นแฟ้มๆ

ในช่วงกลางๆ ของ
ชีวิตงานที่ได้ทุ่มเทให้กับการ
พัฒนางานกล้วยไม้ไทย
โดยมีเป้าหมายเน้นอยู่กับ
มนุษยธรรมกับศานติสุข
ทุก ๆ เรื่องของปัญหาที่ทำให้
ติดขัด กับชีวิตและงาน
ซึ่งมีการต่อสู้อย่างไม่ยอม
ท้อถอยโดยที่มั่นคงอยู่กับ
หลักการและสิ่งซึ่งเชื่อว่า
คือเหตุผล ซึ่งทำให้มี
โอกาสรู้ถึงเงื่อนไขที่เป็น
ปัญหาสำคัญ จากการจั
ดการศึกษา วัฒนธรรม
สังคมวัฒนธรรมและประ
เพณี รวมถึงสิ่งแวดล้อม
และธรรมะ จะได้รับการ
เก็บไว้ โดยมีความหวังอยู่
ที่ชนรุ่นหลัง

ผมเริ่มรู้สึกได้ว่า หาก
เรายังคงวนเวียนค้นหาเงื่อนไข

ปมต่างๆ และมุ่งแก้ไขอยู่เพียงในกรอบซึ่งมีกล้วยไม้สะท้อนภาพให้เห็นโดยตรง น่าจะทำให้ชีวิตตนเองแทบทั้งหมดเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ต้องสูญเสียทั้งเวลาและทุกสิ่งทุกอย่าง เนื่องจากปัญหาของสิ่งเหล่านี้อยู่ในพื้นฐานทั่วไปของสังคม หากตนเองไม่สืบสานขอบข่ายการทำงานและแก้ปัญหาออกไปถึงวงการกล้วยไม้ไทยก็คงไปไหนได้ไม่ไกลแน่ แม้การออกมามีส่วนร่วมก็บ่งบอกอาจเป็นผลต่อเมื่อเราตายไปแล้ว ก็ยังรู้สึกว่าได้ทำอะไรแล้วทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่มีโอกาสทำได้อย่างดีที่สุด และคิดไม่ได้แม้แต่ว่า จะต้องเห็นผลก่อนตาย อย่างเช่นที่มีบางคนมักนำมาอ้างเพื่อไม่ต้องการทำงาน

หลังจากที่ผมปรับเปลี่ยนตัวเองจนกระทั่งออกมาบิณฑบาตภายนอกกรอบกว้างขวางมากขึ้น ทั้งๆ ที่บิณฑบาตภายในก็ไม่ได้ละทิ้ง หากทำในระดับที่กว้างขวางมากขึ้น กลับมีคนทั่วไปแม้ในแวดวงวิชาการ รวมทั้งบรรดาศิษย์บางคนซึ่งเคยได้รับข้อมูลความรู้เรื่องกล้วยไม้ไปใช้ประโยชน์ เริ่มมองด้วยความรู้สึกที่ว่า ผมออกไปทำอะไรนอกเรื่องนอกราว ถึงกับมีคนเอ่ยปากถามเป็นครั้งคราวว่า ยังทำ

เรื่องกล้วยไม้อยู่หรือเปล่า แม้คนในแวดวงวิชาการเกษตรเองบางคนก็ยังเอ่ยปากว่า ผมเปลี่ยนไปจากเดิมหมดแล้ว จึงทำให้มองเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นถึงปัญหาที่แฝงอยู่ในรากฐานการศึกษาของคนไทยจำนวนมาก ที่ยึดติดอยู่กับรูปแบบอย่างลึกซึ้ง ทำให้ต้องสูญเสียพลังทั้งในด้านอนุรักษ์และพัฒนาอย่างสำคัญ

หลังจากที่ได้ยินได้ฟังตนเองก็ไม่ได้ชี้แจงแสดงเหตุและผลอะไรนักเพราะรู้สึกว่าคุณที่มองผมทำอะไรนอกเรื่องก็ดี ผมเปลี่ยนไปหมดแล้วก็ดีล้วนเป็นธรรมชาติของแต่ละคน ที่ไม่ว่าจะมองเห็นสภาพของการเรียนรู้ในวิถีชีวิตตนเอง ซึ่งโดยสังขรณ์ควรมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านที่เป็นรากฐานและในด้านซึ่งมุ่งไปข้างหน้าอย่างเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันจากสิ่งอันเป็นอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อกำหนดที่มีความมั่นคงยิ่งขึ้นไม่ว่าในด้านตนเองและการทำงาน เพราะการสะท้อนภาพความรู้สึกที่ปิดตัวเอง แม้จะชี้แจงแสดงเหตุก็คงรับไม่ได้อยู่ดีนั่นแหละ

แต่แล้วก็พบว่ามีคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมิได้มีผลประโยชน์ในด้านวัตถุหรือสนใจกล้วยไม้โดยตรง สามารถรับและเข้าใจถึงและให้ความสนใจติดตามผลงานตลอดจนแนวคิดและวิถีทางปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ทำให้เข้าใจได้ชัดเจนถึงความหมายของคำว่า เทคโนโลยี-เกษตร ซึ่งหมายถึงคนซึ่งมี

รากฐานยึดติดอยู่ด้วยด้านที่เป็นรูปแบบของเทคโนโลยี โดยที่หากว่า การจัดการศึกษาเพื่อสาธารณชน ไม่สามารถคลี่คลายเงื่อนไขดังกล่าวได้ แต่ปล่อยให้มีโอกาสพัฒนาตัวเองลึกซึ้งและกว้างขวางออกไปเป็นส่วนใหญ่มากขึ้น ความหวังที่จะได้เห็น

สังคมไทยพัฒนาตนเองไปสู่ความดีงามและความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง

ดังนั้นในช่วงหลังๆ นอกจากผมจะทำงานด้านกล้วยไม้ในระดับที่ลึกซึ้งกว่าเพียงการสอนให้คนรู้จักต้นและดอกกล้วยไม้และการปลูกปฏิบัติและการพัฒนาพันธุ์แล้ว ยังมีการขยายขอบข่ายและลงรากลึกซึ้ง

เช่นการเสนอแนวทางของการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของวงการกล้วยไม้ด้วย เนื่องจากมองเห็นภาพที่พื้นฐานว่า หากขาดสิ่งดังกล่าวแล้วการจะใช้กล้วยไม้เป็นสื่อเพื่อนำมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันไปสู่ความสุขและความสงบอย่างแท้จริง ย่อมเป็นไปได้

ดังนั้นในกระแสการเผยแพร่ความรู้ทางเทคโนโลยี ผมจึงไม่ได้เน้นที่ตัวบุคคลซึ่งมีโอกาสนำไปสู่สภาวะของความเป็นพรรคพวก เนื่องจากตระหนักดีอยู่แล้วว่า หากยิ่งเน้นตรงนี้ก็เท่ากับยิ่งสร้างปัญหาให้แก่นานาคของสังคมมากขึ้น แม้อีกด้านหนึ่งจะทำให้รู้สึกว่า บรรดาบุคคลผู้ได้รับการฝึกอบรมมาให้เป็นนักวิชาการเป็นจำนวนไม่น้อยสะท้อนภาพให้เห็นถึงการมองข้ามสังขรณ์ดังกล่าวซึ่งควรถือเป็นพื้นฐานของการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการสร้างสรรค์ที่แท้จริง

ยิ่งไปกว่านั้น หลังจากที่ได้ปฏิบัติอย่างแน่วแน่อยู่กับอุดมการณ์ก็ยิ่งพบว่าตามสภาพที่เป็นจริงของผลงานที่ปรากฏคนจากทุกแง่มุมที่นำชีวิตตัวเองเข้ามาเกี่ยวข้องกับกล้วยไม้ ส่วนใหญ่หวังที่จะใช้กล้วยไม้เป็นสื่อสร้างประโยชน์ในด้าน

วัตถุแก่ตัวเองและพรรคพวก เพียงด้านเดียว ทำให้กระแสเสริมสร้างรากฐานซึ่งเน้นที่จิตใจเพื่อหวังให้ผลทางเศรษฐกิจมีความมั่นคงยั่งยืน กลับได้รับแรงต่อต้านซึ่งปรากฏอยู่ในระบบลึกๆ ให้รู้สึกได้

อนึ่ง เมื่อนำมาพิจารณาวิเคราะห์ ทำให้รู้สึกว่าคนกลุ่มนี้มีได้ต่อต้านงานกล้วยไม้ หากต่อต้านกระแสซึ่งพวกเขาไม่พึงประสงค์จะเห็นการกระจายรายได้ไปสู่ความชอบธรรม เพราะขัดกับเป้าหมายซึ่งเขาทั้งหลายกำลังต้องการจะใช้กล้วยไม้เป็นเครื่องมือ ในขณะที่เรากำลังวางแผนและดำเนินงานเพื่อปูพื้นฐานทั้งด้านกว้างและลึกดังได้กล่าวมาแล้วเป็นช่วงๆ ตั้งแต่เริ่มแรก แม้ในข้อเขียนอื่นๆ ซึ่งได้เขียนขึ้นไว้ในโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษา สังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงธรรมชาติด้านสิ่งแวดล้อมอันถือเป็นพื้นฐานของทุกๆ เรื่อง แม้ในบทความเหล่านั้นอาจไม่ปรากฏออกมาเป็นรูปแบบของกล้วยไม้ชัดๆ ก็ตาม

ดังที่มักมีคนถามในช่วงหลังๆ ว่า ผมเรียนรู้เรื่องของวัฒนธรรม การศึกษา

สังคม ชีวิต และธรรมชาติ กับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ กับปรัชญา ที่นำมาใช้ประโยชน์ในเรื่องต่างๆ มาจากที่ไหน ซึ่งผมก็ตอบไปอย่างสั้นๆ ว่า จากโรงเรียนของคนในวงการกล้วยไม้ทุกรูปลักษณะ ซึ่งหากผู้ฟังรับไปคิดได้ น่าจะมองเห็นอะไรๆ ที่เติมไปด้วยคุณค่าแก่ตนเองได้ทุกๆ เรื่อง

กับอีกสิ่งหนึ่งในช่วงหลังๆ ของชีวิต ผมได้รับเชิญไปบรรยายพิเศษและร่วมอภิปรายภายในประเทศอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าสถาบันการศึกษาของรัฐ ของเอกชน หน่วยงานราชการต่างๆ และกลุ่มงานอาสาสมัคร และหัวข้อการบรรยายก็ได้รับการกำหนดจากฝ่ายที่เชิญอย่างหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่เรื่องกล้วยไม้ หากเน้นอยู่บนฐานจริยธรรมและชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับงาน ตลอดจนประเด็นปัญหาซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังให้ความสนใจ ซึ่งจริงๆ แล้วสิ่งเหล่านี้ได้รับการนำมาใช้เพื่อพัฒนาวงการกล้วยไม้มาแล้วตั้งแต่เริ่มแรก

สำหรับผม คงขอสารภาพว่า ตัวเองเรียนรู้เรื่องต่างๆ ดังกล่าวแล้วจากของจริงทั้งสิ้น เช่น

เดียวกันกับชีวิตซึ่งไม่ได้เรียนวิชากล้วยไม้มาจากในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย หากเรียนจากของจริงและลงมือปฏิบัติ ซึ่งต้องเดินทวนกระแสทั้งที่เป็นค่านิยม และผลประโยชน์ในด้านรูปวัตถุ ซึ่งโดยสังขารแล้ว ย่อมต้องเผชิญกับกระแสต่อต้านอย่างหนักหน่วงมาโดยตลอด

ภาพสะท้อนจากคำถามของคนทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งซึ่งฟังเล่ามานี้ ที่น่าสนใจน่ามาขบคิดก็คือ มักมีผู้ถามว่า เขาเชิญผมไปบรรยายในเรื่องอะไร คงเป็นเรื่องกล้วยไม้ละกระมัง พอตอบว่าไม่ใช่ก็ทำให้รู้สึกฉงน ซึ่งคงไม่แตกต่างไปจากความรู้สึกของคนในกลุ่มซึ่งได้เคยกล่าวไว้แล้วในช่วงแรกๆ ที่มองว่า ห้องสมุดนี้ก็คงมีแต่เรื่องกล้วยไม้ และ คนที่มาพบอาจารย์ระพี ก็คงได้แต่เรื่องกล้วยไม้ ซึ่งเป็นคนที่มรากฐานตกอยู่ในสภาวะยึดติดรูปแบบดังได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนการรับเชิญจาก

ประเทศต่างๆ ให้ไปร่วมกิจกรรมและเป็นวิทยากรบรรยายปีละหลายๆ ครั้ง ซึ่งโดยทั่วไปมักเน้นหนักอยู่กับงานกล้วยไม้ และไม้ดอกไม้ประดับ ทั้งนี้ในเมืองงานในประเทศสืบเนื่องมาจากการใช้สิ่งนี้เป็นพื้นฐาน เมื่อมีผลกระจายออกไปสู่ภายนอกย่อมสะท้อนภาพซึ่งปรากฏออกมาโดยตรง หากในด้านพื้น

ฐานย่อมเปลี่ยนไปสู่อีกด้านหนึ่ง ทั้งนี้และทั้งนั้นถึงเป็นสังขารเนื่องจากทั้งสองด้านมีเงื่อนไขภายในพื้นฐานแตกต่างกันจึงทำให้มีเหตุและผลสนองและรับกันอยู่ และให้การเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง สำหรับ บุคคลผู้ซึ่งรากฐานตนเองมีการชำระล้างภาวะยึดติดให้ลดน้อยลง และสนใจคิดค้นเพื่อหาสังขาร

ในด้านเศรษฐกิจและการค้า การรับเชิญไปบรรยายในประเทศต่างๆ โดยที่ฝ่ายเชิญได้แสดงความต้องการ และฝ่ายที่รับเชิญมีรากฐานจิตใจที่เปิดกว้างย่อมมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูล

ซึ่งเป็นความจริงหรืออีกนัยหนึ่งอาจเรียกว่า เข้าถึงแก่นอย่างลึกซึ้ง กับอีกด้านหนึ่งเนื้อหาสาระในการบรรยายซึ่งทำให้เห็นจริงเห็นจังได้ ย่อมช่วยให้เกิดความศรัทธาขึ้นในกระแสที่เชื่อมโยงถึงกัน

เมื่อมีการนำไปเผยแพร่สู่ด้านหนึ่งบนรากฐานที่มีใจเป็นกลาง เมื่อกลับมากีย่อมมีการนำเอาสิ่งซึ่งไปพบเห็นกลับมาเผยแพร่ทั้งผ่านการพูดการเขียน แม้รายการโทรทัศน์และวิทยุ สุนททอณัฏฐ์ให้ได้รับทราบและนำไปพิจารณาปรับการผลิตและการจัดการ ให้สอดคล้องกันกับข้อมูลที่ได้รับมาจากสิ่งซึ่งเป็นจริง

แต่ในอีกด้านหนึ่งก็พบกับปัญหา โดยที่มีบางคนที่ไม่แสดงออกมาแล้วให้ตีความได้ว่า มีการสร้างฐานผลประโยชน์ไว้เพื่อตัวเอง แม้อาจมีการรวมกลุ่มก็จะพบกับภาพของการรวมคนซึ่งเป็นพรรคพวกเพื่อไว้ใช้เป็นฐาน มีการกล่าวว่า ไม่เห็นจะต้องออกไปให้ความร่วมมือแก่ใครภายนอกประเทศเพราะของเรานั้นดีอยู่แล้วถ้าใครอยากได้ก็ต้องวิ่งเข้ามาหาเอง ซึ่งธรรมชาติของคนลักษณะนี้ แม้จะได้รับบริการ

ข้อมูลไปจากพื้นฐานการพัฒนาซึ่งกระทำขึ้นมาเพื่อส่วนรวมย่อมมองไม่เห็นนอกจากนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพียงด้านเดียว จึงไม่มีการคำนึงถึงหน้าที่อันควรจะมีต่อสิ่งซึ่งตนเองได้รับมาแล้ว

สิ่งที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้เขียนไม่ได้มุ่งที่จะตำหนิบุคคลใดหรือคณะใดเป็นการส่วนตัว เพราะได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ตนเองไม่ได้มองปัญหาต่าง ๆ อย่างนำไปผูกติดไว้กับตัวบุคคล หากทำให้เชื่อว่า นี่คือเงื่อนไขที่เป็นปัญหาแฝงอยู่ในรากฐานของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาซึ่งไม่เพียงเรื่องกล้วยไม้เท่านั้น แม้พบได้ในทุกๆ เรื่อง หากแต่ละเรื่องมีพื้นฐานการพัฒนาที่เกิดจากอุดมการณ์จริง ๆ และมุ่งเน้นการกระจายโอกาสและรายได้ไปสู่คนในระดับล่างซึ่งยังคงอยู่ในสภาพซึ่งโอกาสชีวิตได้รับการปิดกั้นไว้ด้วยโครงสร้างและระบบที่เป็นมาแล้ว จนเกิดมีปัญหารุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ในห้องสมุดกล้วยไม้ “ระพี สาคริก” จึงมีการเก็บรวบรวมข้อเขียนซึ่งสะท้อนแง่คิดและบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ในแฟ้ม และจัดไว้อย่างเป็น

ระบบบนพื้นฐานปรัชญาและตามขั้นตอนของการทำงาน เช่น แฟ้มเกี่ยวกับเรื่องราวการต่อสู้กับอำนาจของคนในกลุ่มที่เข้าไปเป็นรัฐบาลซึ่งตกเป็นเครื่องมือของชนต่างชาติ ที่วางแผนเข้ามาฉ้อโกงทำให้วงการกล้วยไม้ไทยสูญเสียผลประโยชน์ที่เกิดจากท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐ กับแฟ้มรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมชนต่างชาติที่เข้ามาปิดกั้นสิทธิในการค้ากล้วยไม้ของคนไทยโดยมุ่งที่พันธุ์ไม้ป่าอันถือเป็นทรัพยากรพื้นฐาน โดยอ้างว่าเพื่อต้องการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่หายาก จนถึงขั้นทั้งหลอมทั้งบีบบังคับให้คนไทยต้องออกกฎหมายและใช้อำนาจปิดกั้นคนไทยด้วยกันเอง ในระดับล่าง ๆ จนเป็นผลสำเร็จ ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่หนำใจ มีการสานต่อจนถึงขั้นปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น โดยให้มีการสร้างระบบที่มีข้อจำกัด เพื่อหวังประโยชน์จากความเหลื่อมล้ำภายในโครงสร้างเศรษฐกิจซึ่งเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ให้เป็นประโยชน์แก่พวกเขาด้วย

คือการกำหนดให้มีอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับความหลากหลาย

ทางชีวภาพ ซึ่งขั้นตอนต่อไปก็คือ การออกพระราชบัญญัติสิทธิบัตรพันธุ์พืช ซึ่งหากมองที่โครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจระดับโลก และมองให้ถึงกระแสที่อยู่ภายในจะพบว่า ใครเป็นฝ่ายที่มีอิทธิพลเหนือกว่า และเมื่อสิ่งดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นอาวุธทางเศรษฐกิจ ประเทศและคนซึ่งตกอยู่ในสภาวะที่ด้อยกว่า ย่อมถูกทำร้ายได้อย่างลึกซึ้ง

แม้หลายคนในวงการกล้วยไม้เอง ซึ่งหากมองภาพเพียงปัจจุบันก็คือ ผู้ซึ่งได้รับประโยชน์ส่วนตัวอยู่แล้ว หลังจากมีการบีบให้ออกกฎหมายบังคับคนชาติเดียวกันสำเร็จจึงเปิดให้ทำการค้าขายได้ ก็ยังคงกล่าวในเชิงชื่นชมว่า เขาดีที่มีความกรุณาให้เราได้ค้าขายตามปกติ เพียงปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ประกาศออกมาเท่านั้น ซึ่งหากมองได้ลึกสักหน่อย ลักษณะของความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ย่อมอ่านได้ถึงสิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานคือการหวังอยู่ไปเพียงเพื่อต้องการเงิน กับความรู้สึกที่ต้องการเอาตัวรอดและขาดอุดมการณ์ซึ่งถึงเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง จึงทำให้สิ่งอันควรถือเป็น

มรดกตกทอดสู่ชนรุ่นหลัง ต้องสูญเสียไปเพราะคนท้อง ถิ่นสูญเสียความรักความสนใจซึ่งควรได้รับการปลูกฝังจากสิ่งเหล่านี้

หากมีคนซึ่งมีรากฐานยังรู้ได้ถึงคุณค่าอย่างลึกซึ้งคงคิดได้ว่า แม้จะเปิดโอกาสให้ แต่หากมีเงื่อนไขเป็นสิ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพปรากฏอยู่ในพื้นฐานชีวิต แม้จะต้องอดตายก็ยอมไม่ได้ คำว่าเราจะพลีชีพเพื่อแผ่นดิน ถิ่นเกิด จึงหาใช่เป็นสิ่งซึ่งมีกรอบจำกัดอยู่เพียงใช้กับทหารที่ถืออาวุธเท่านั้น ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากสงครามอาวุธ ได้ปรับเปลี่ยนตัวเองมาถึงยุคที่เรียกกันว่าสงครามทางวัฒนธรรม การศึกษา และสังคม เพื่อหวังความได้เปรียบในด้านเศรษฐกิจ แล้วมิใช่หรือ

แฟ้มเรื่องราวความเป็นมาดังกล่าว แม้แฟ้มประวัติของการได้มาและการจัดงานประชุมกล้วยไม้โลกครั้งที่ ๙ ซึ่งเป็นงานประชุมทางวิชาการ ระดับโลกครั้งแรกที่เข้ามาสู่ประเทศไทย

และแฟ้มประวัติการริเริ่มงานประชุมกล้วยไม้ในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งผมเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้ รวมทั้งมีโครงการสืบสานเหตุ ผลต่อมาเป็นช่วงๆ ก็ได้รับการเก็บไว้อย่างเป็นระบบด้วย

ภาพถ่าย - จากกล้วยไม้ถึงสรรพสิ่งอื่นๆ

ในช่วงซึ่งชีวิตผมยังเป็นเด็ก ระหว่างที่เรียนอยู่ชั้นมัธยม ๑ ทั้งครูและเพื่อนๆ มองว่าผมเป็นคนเรียนเก่งในด้านวิทยาศาสตร์ แต่อีกทางหนึ่ง ตัวเองก็รักและสนใจงานศิลปการเขียน ภาพจนแทบจะกล่าวว่าเป็นชีวิตจิตใจเอาทีเดียว ระหว่างนั้น ครูเชิด ติวเสน ซึ่งเป็นคนหนุ่มและเป็นครูประจำชั้น ชอบนำเอา

ภาพบุคคลสำคัญๆ

ซึ่งครูเขียนด้วยสี

ชอล์กเป็นงาน

อดิเรก มา

ติดบนกระ-

ดานดำใน

ชั้นเรียนเพื่อ

ให้นักเรียนดู

ในช่วงเช้าๆ ทำ

ให้ผมไฝ่ฝัน และ

เมื่อกลับไปถึงบ้านก็จะนั่ง

เขียนภาพทำนองนั้น แต่ใช้

ดินสอถ่านสีดำ นั่งเขียน

อย่างตั้งอกตั้งใจในยามว่างจากการเรียนซึ่งมีงานมาจากโรงเรียนด้วย

นอกจากนั้น ในตัวไม้ซึ่งเก็บผลงานของพ่อตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียน จนถึงออกทำงานแล้วในช่วงแรกๆ ผมชอบค้นหาสิ่งต่างๆ ออกมานั่งพินิจพิจารณาอย่างตั้งอกตั้งใจ ก็ได้พบกับภาพเขียนลายเส้นที่ประณีตและละเอียดอ่อน เขียนโดยฝีมือของพ่อในสมัยที่ยังเป็นนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นภาพบรรยากาศในชนบท มันทำให้ตัวเองรู้สึกประทับใจและไฝ่ฝันที่จะเขียนในแนวดังกล่าวแล้วด้วย จนทำให้ในช่วงซึ่งเป็นวันหยุดเรียน หากไม่ปลูกต้นไม้ในบ้านก็มักเดินออกไปตามท้องไร่ท้องนา บางครั้งก็ไปนั่งลงตามริมแม่น้ำภายใต้ร่มไม้ใหญ่ นั่งเขียนภาพเล่น ถือเป็นความสุขอย่างหนึ่งในชีวิตเด็ก

ในช่วงนั้น ผมเริ่มต้นเรียนวิชาฟิสิกส์เช่นแสงและเสียง จึงมีความคิดและความไฝ่ฝันที่จะประดิษฐ์กล้องถ่ายรูป แม้ตัวเองยังไม่มีอะไรจะไปถึงตรงนั้น แต่ก็สร้างกล้องสีดำขึ้นมาโดยใช้หลักกล้องถ่ายภาพรูเข็ม เอากระจกฝ้าใส่ด้านหลังแล้วใช้ผ้าคลุมศีรษะ เมื่อมีโอกาสออกไปนั่งได้ร่ม

ไม้ตามท้องไร่ท้องนา หรือเดินเลาะตามริมน้ำซึ่งมีพรรณไม้น้ำธรรมชาติเช่นดอกบัวกำลังบานสวยสดงดงาม นอกจากการนั่งเขียนภาพแล้ว บางครั้งก็นำเอากล้องรูเข็มที่ประดิษฐ์ขึ้นมาส่องดู ได้พบภาพทั้งต้นไม้น้ำ ดอกไม้ พื้นน้ำ-แผ่นฟ้าสีครามยามฤดูฝน รู้สึกจับจิตจับใจ ไฝ่ฝันไว้ว่าวันหนึ่งเมื่อมีความพร้อม จะต้องมีการถ่ายภาพรูปเอาไว้อย่างภาพตามจินตนาการของตัวเอง

จนกระทั่งอายุก้าวมาถึงช่วงที่เข้าโรงเรียนเตรียมวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่แม่โจ้ ซึ่งขณะนั้นยังมีสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติอยู่มาก โดยในด้านรูปวัตถุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เริ่มต้นจากหอพัก ก็ยังใช้เปลือกไม้ไผ่ทาบแบนๆ และมุงหลังคาด้วยใบตองตึง ซึ่งเป็นไม้แห้งที่ร่วงหล่นลงมาจากต้นตามช่วงฤดูกาลและเป็นพันธุ์ไม้ป่าในท้องถื่น คงยังไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ แม้มีใช้ป่าชุมชนมากจนเป็นกันทุกคน แต่มันก็ทำให้เราเริ่มรู้สึกว่า เป็นของธรรมชาติ ส่วนในด้านของธรรมชาติ ปรากฏว่ามีป่าเรียงรายอยู่โดยรอบไม่ว่าจะมองไปทางไหน กับมีบ่อน้ำที่ขุดเพื่อกักน้ำไว้ใช้ ซึ่งยิ่งมองนานไป ก็

ยิ่งทำให้เกิดความรู้สึกเสมือน
หนองน้ำธรรมชาติที่มีชีวิต
ชีวาด้วย กับมีลำห้วยซึ่ง
เรียกชื่อว่า ห้วยแม่โจ้มีน้ำ
ตลอดปีไหลผ่าน ใช้ทั้งเป็น
น้ำอาบและน้ำรดพืชผลไป
ในตัว

ผมได้พบกับอาจารย์
ประเทือง ประทีปเสน ซึ่ง
มีกล้องถ่ายรูป ไซส์ อีคอน
(Zeiss Ikon) ของเยอรมัน
และจัดเป็นกล้องถ่ายภาพที่
ดีที่สุดชนิดหนึ่ง อีกทั้งมี
ราคาแพงมาก แต่ในช่วงนั้น
ยังมีแต่กล้องซึ่งใช้ฟิล์มขนาด
๑๒๐ ม.ม. ท่านเองคงไม่ได้
ใช้มันนอกจากเก็บไว้เฉยๆ
เกิดถูกอกถูกใจผมขึ้นมาไม่
ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดจึง
มอบให้ผมมาใช้และเก็บไว้ที่
ผมตลอดอย่างไม่ตามถึงเอา
เลย

แม้การเล่นกล้องถ่าย
รูปจะต้องจับจ่ายใช้เงินค่อนข้าง
มากแม้เพียงค่าฟิล์ม
และค่าล้าง และผมเองก็ไม่
ใช้คนมีเงิน แต่ลงได้ใจรัก
เสียอย่าง กับอีกด้านหนึ่ง
ตัวเองก็ไม่มีนิสัยบูชาเงินด้วย
จึงสู้ใส่เสื้อกางเกงขาดๆ ซ่อม
แล้วซ่อมอีกด้วยตัวเอง เพื่อ
เก็บสะสมเงินทองซึ่งพอส่ง
ไปให้แม่ไม่มากนัก มาไว้ใช้
จ่ายในเรื่องนี้ ซึ่งพื้นฐานผม
เองจะทำได้ทุกอย่างหากมี
ใจรักแม้จะต้องอดอยากสัก
แค่ไหน จึงไม่มีคำว่า ความ

จน หรือไม่มีเงิน ปรากฏ
ออกมาจากปากเป็นอันขาด
ผมจึงเริ่มชีวิตการถ่ายภาพ
ขึ้นที่นั่น แต่ก็ยังคงให้ความ
สนใจเขียนภาพเป็นครั้งคราว
ยิ่งเป็นงานการเรียนในชั้น
จะมีการเขียนภาพประกอบ
คำอธิบายในบางเรื่องซึ่งคิด
ว่าเหมาะสม เพื่อประโยชน์
ในการศึกษา

สภาพทั่วๆ ไปที่โรง
เรียนเตรียมเกษตรศาสตร์
แม่โจ้ยังคงมีป่าและภูเขาเป็น
ฉากหลัง ระหว่างช่วงบ่าย
ไปจนถึงเย็นและค่ำ ผมจะ
ใช้เวลาว่างเดินด้อมๆ มองๆ
อยู่ตามหนองน้ำหรือตาม
พุ่มไม้ ยิ่งเป็นช่วงฤดูฝนซึ่ง
ปรากฏว่า เมฆกับท้องฟ้าสี
ครามมีเส้นตัดระหว่างกันที่
ชัดเจนมาก กับในขณะนั้น
ฟิล์มที่ใช้ก็ยังคงเป็นฟิล์ม
ขาวดำ การใช้ฟิลเตอร์กรอง
แสงอย่างถูกต้อง เพื่อสร้าง
ภาพให้ตรงกับจินตนาการ
จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งท้าทาย
ในการฝึกคิดและสร้างสมาธิ
ในการทำงาน ได้เป็นอย่างดี

สิ่งซึ่งเล่ามาทั้งหมด
น่าจะสรุปได้ในขั้นนี้ว่า ใน
พื้นฐานงานศิลปะของผม
เริ่มต้นมาจากการเขียน
ภาพ ถัดมาจึงมีเทคโนโลยี
เข้ามาผสมผสาน ทำให้
เกิดกระแสเชื่อมโยงมาถึง
การถ่ายภาพในภายหลัง
หลังจากจบการศึกษา

ที่แม่โจ้และคีนกล้องถ่ายรูป
ในอาจารย์ ฯ ไปแล้ว ตัวเอง
ก็ว่างเว้นจากงานนี้มานาน
พอสมควร ใน
ขณะที่มาศึกษา
ต่อปริญญาใน
มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์อีก ๕
ปี ไม่ได้จับต้องกล้อง
ถ่ายรูปอีกเพราะไม่มี
ความพร้อมจนกระทั่ง
จบการศึกษาและสมัครใจ
ออกไปทำงานที่แม่โจ้อีกครั้ง
หนึ่งก็เริ่มมีคนนำกล้องถ่าย
รูปมาให้ใช้อีก แต่คุณภาพ
เทียบกับกล้องซึ่งเคยใช้ใน
สมัยเป็นนักเรียนเตรียมไม่
ได้เลย แต่ก็พบว่าพอใช้ได้
ทำให้รู้ว่า มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
กล้องทั้งหมด หากขึ้นอยู่กับ
ความมั่นใจที่มีอยู่ในจิต
วิญญาณตัวเองมากกว่า

ในช่วงนี้ผมมุ่งลงทำ
งานกับพื้นดินร่วมกับคนงาน
อย่างใกล้ชิดสนิทสนมเช่น
เพื่อนทางใจ กับอีกด้านหนึ่ง
ก็เริ่มใช้เวลาว่างในช่วงเย็น
และค่ำค้นคว้าเรื่องกล้วยไม้
อย่างฝังจิตฝังใจ งานถ่ายรูป
จึงเน้นมาที่การถ่ายทำผล
งานการค้นคว้าวิจัยอย่างเป็น
ขั้นตอน และมีการนำผลงาน
ออกเผยแพร่โดยมีภาพถ่าย
ประกอบคำอธิบายอย่างชัดเจน
ดังที่ปรากฏข้อมูลอยู่ใน
หนังสือพิมพ์กสิกรรมของทาง
ราชการในช่วงนั้น ซึ่งเป็น

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับพืชผัก
ยาสูบ และแต่งโมพันธุ์ต่างๆ
ผมถูกสั่งให้ย้ายกลับ

เข้ากรุงเทพฯ

และมาทำงาน

ค้นคว้าวิจัย

เรื่องข้าวเพื่อ

พื้นฐานให้กับโครง-

การผลิอาหารของ

องค์การอาหารและ

เกษตรแห่งสหประชาชาติ

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๓-
๒๔๙๔ ได้มาจับงานถ่าย
ภาพอีกครั้ง หนึ่งและกระทำ
ค่อนข้างจริงจังมากขึ้น ซึ่ง
ในช่วงนั้น มีบัณฑิตที่จบ
มหาวิทยาลัยรุ่นน้องคนหนึ่ง
คือ คุณณฤตม บุญหลง ได้
นำกล้องถ่ายภาพขนาดฟิล์ม
๓๕ ม.ม. ยี่ห้อ Contax ซึ่งก็
เป็นกล้อง ไซส์อีคอน ทำใน
เยอรมัน จัดว่าเป็นกล้อง
ขนาด ๓๕ ม.ม. ชั้นเยี่ยม
ชนิดหนึ่งมาให้ยืมใช้

คำว่ากล้องชั้นเยี่ยม
ในสมัยนั้น คงไม่ใช่กล้อง
ที่มีอุปกรณ์อัดโนมิตีเต็ม
ไปหมด แต่หมายความว่า
ความคมของเลนส์ซึ่งหวัง
ว่าจะช่วยให้การถ่ายภาพ
ได้คมและชัด กับมีความ
ลึกของสิ่งซึ่งปรากฏเป็น
ภาพให้สามารถนำมาใช้
ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่
ปรารถนากับความแข็งแรง
ทนทานของจักรกลของ
กล้อง ซึ่งนับเป็นพื้นฐาน

สำคัญกว่าสิ่งอื่น ๆ

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๕ คุณสุวรรณ เผ่าช่างทองบัณฑิตรุ่นน้องซึ่งในสมัยที่ผมเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยและเป็นหัวหน้าหอ เคยเป็นลูกหอผมมา ๓ ปีเต็มๆ เมื่อมาทำงานก็มาทำอยู่กับผมอีก ได้เข้ามาให้ความสนใจเรื่องการถ่ายรูป ในช่วงนั้นอยู่ระหว่างสงครามเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ ซึ่งประเทศไทยส่งทหารไปร่วมรบในกลุ่มสหประชาชาติ ได้มาอาสาให้ผมฝากซื้อกล้องถ่ายรูป Contax 2A จากบริการในหน่วยทหารสหประชาชาติ ซึ่งซื้อได้ราคาประมาณ ๓,๕๐๐ บาท โดยที่ราคาในท้องตลาดประมาณ ๗,๐๐๐ บาท เพราะลำพังผมเองเงินเดือนเพียงไม่ถึง ๑,๐๐๐ บาท หากจะซื้อราคาตลาดก็คงไม่สามารถซื้อได้แน่นอน ในที่สุดผมก็มีกล้องถ่ายรูปชั้นดีมีคุณภาพ นำมาใช้จน

ในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นต้นมา ผมยังคงถ่ายภาพขาวดำ เพราะในขณะนั้นฟิล์มสียังไม่ออกมาเผยแพร่ในท้องตลาด หากจะหาซื้อก็มีราคาแพงมากและหาได้ยากด้วย ผมยังคงถ่ายภาพของจริงและสิ่งซึ่งจำลองขึ้นมาจากจินตนาการของตัวเอง และสนใจนำเอาภาพซึ่งถ่ายจากธรรมชาติที่ดี สิ่งซึ่ง

จำลองขึ้นมาก็ดี มาลงสีให้คล้ายคลึงกันกับธรรมชาติ โดยเหตุที่ศึกษาจากร้านรับจ้างถ่ายรูปซึ่งมีการรับจ้างลงสีด้วย ผมยังคงสนใจถ่ายรูปธรรมชาติและชีวิตต่อมาอีกระยะหนึ่ง ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๔๙๘ จึงได้มีการนำเอาภาพสไลด์สีมาใช้งานและเริ่มสนใจการถ่ายภาพในแนวนี้ แต่ก็ยังไม่ทิ้งการถ่ายภาพขาวดำ

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นปีซึ่งผมออกสำรวจกล้วยไม้ในป่าบ่อยมาก โดยที่มีการวางแผนเดินทางเป็นระยะๆ และครอบคลุมพื้นที่สำคัญๆ สานกันทั่วประเทศ ร่วมกับศาสตราจารย์แสรยูกิ คาโมโมโตะ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านพันธุศาสตร์กล้วยไม้ของฮาวาย ที่เข้าร่วมทำงานค้นคว้าวิจัยพืชสวนกับเราในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เช่น การออกสำรวจกล้วยไม้ป่าในเขตจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดพิษณุโลกตัดไปออกภาคอีสานตอนบน จังหวัดจันทบุรีและอีสานตอนล่าง และจังหวัดทางภาคใต้

ในขณะนั้นสภาพป่ายังดีและพรรณไม้ต่างๆ ยังอุดมสมบูรณ์มากพอสมควร ภาพขาวดำซึ่งถ่ายเก็บไว้ใน

ฟิล์มซึ่งล้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยังได้รับการเก็บไว้ในสภาพที่ดี ส่วนของจริงนั้น ในขณะนั้นหลายแห่งเปลี่ยนแปลงไปเป็นไร่นาบ้าง โรงงานอุตสาหกรรมบ้างจนแทบจะหมด เช่นบริเวณสองข้างถนนระหว่างจังหวัดเพชรบุรีไปประจวบคีรีขันธ์ซึ่งแต่ก่อนแม้เพียงจุดตรึงถนนเรา จะพบกล้วยไม้ป่าหลายชนิดขึ้นเป็นดงติดต่อกัน ขณะนี้ได้กลายเป็นบ้านคน ไร่และโรงงานลับปะรดกระป๋อง แต่ภาพที่เก็บไว้ทั้งภาพขาวดำและภาพสไลด์สี ได้รับการเก็บไว้ กับมีทั้งภาพและเรื่องราวที่บันทึกลงไปในห้องสมุดด้วย

ภาพสไลด์สีแทบทั้งหมดผมใช้ฟิล์มโกดักโครม (Kodachrome) ซึ่งจัดว่าคุณภาพที่ดีที่สุดแต่ต้องส่งไปล้างในต่างประเทศ แม้ว่า จะต้องจ่ายเงินมากสักหน่อยก็สู้ยอมจ่ายจากสิ่งซึ่งหามาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรง และเมื่อมีโอกาสบรรยายเผยแพร่ความรู้ทั้งในชั้นอบรม บรรยายพิเศษในที่ต่างๆ และออกรายการโทรทัศน์ ก็จะนำออกใช้งานจนถึงช่วงหลังๆ ฟิล์มสีชนิดนี้หายากยิ่งขึ้นรวมทั้งการล้าง ก็มีความสะดวกลดลง จึงหันมาใช้ฟิล์มสีอย่างอื่น แต่เมื่อใดที่พอหาได้ก็จะนำมา

ใช้อีก

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ผมยังคงทำงานในด้านทาง การอยู่กับการวิจัยเรื่องข้าว เมื่อมีโอกาสเดินทางไปศึกษา ดูงานการวิจัยและการผลิตข้าวในสหรัฐอเมริกา ก็มีการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ไว้ด้วยภาพสไลด์สีเป็นจำนวนไม่น้อย ยิ่งได้ไปเห็นฝรั่งนำเอาภาพสไลด์สีมาฉายประกอบการอธิบายให้เราด้วย ดูจะยิ่งสนใจถึงประโยชน์ของภาพสไลด์มากขึ้น

ในสมัยนั้นภาพพจน์ของกล้วยไม้ในสายตาชาวโลกยังมุ่งไปยังฮาวายอย่างชัดเจนแม้จากคนไทยเอง ผมเองถึงกับรำพึงอยู่ในใจด้วยความใฝ่ฝันว่า วันหนึ่งตัวเองคงได้มีโอกาสไปฮาวายบ้าง เขาถือกันว่ามีกล้วยไม้สวยๆ มากมาย แต่อีกด้านหนึ่งก็ไม่ได้หวังอะไรมากนัก เพราะรู้ดีว่า ขณะนั้นใครๆ ก็ยังมองว่ากล้วยไม้เป็นของเล่นสำหรับเศรษฐี ใครเล่าจะมาให้ทุนไปที่นั่นและตัวเองก็ไม่มีเงินส่วนตัวที่จะสามารถไปได้

อย่างไรก็ตามก็มีข้อ มูลอย่างชัดเจนว่า ฮาวายเป็นหมู่เกาะที่เพิ่งเกิดใหม่จากภูเขาไฟใต้ทะเล ยังไม่มีกล้วยไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเรื่องเป็นราวนอกจาก ๒-๓ ชนิด

ซึ่งดอกเล็กๆ คล้ายดอก
หญ้า สิ่งซึ่งทำขึ้นมาล้วน
นำเอาพันธุ์ธรรมชาติไป
จากแหล่งอื่นรวมทั้งจาก
ไทยด้วย เหตุใดจึงมีผล
งานกล้วยไม้โด่งดังไปทั่ว
โลก ในที่สุดตัวเองก็ได้ข้อ
มูลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และ
อาศัยที่เป็นคนสนใจคิด
วิเคราะห์ กับลงมือปฏิบัติ
อย่างจริงจัง รวมทั้งนำ
แนวคิดออกเผยแพร่สู่สา
ธารณชนทุกวิถีทาง

วันหนึ่งเมื่อปี พ.ศ.
๒๕๐๙ ผมก็มีโอกาสเดิน
ทางผ่านฮาวายและได้รับ
การต้อนรับจากวงการ
กล้วยไม้ที่นั่นอย่างอบอุ่นไม่
ว่าไปเยี่ยมที่ไหน และได้รับ
เชิญให้บรรยายในที่ประชุม
สมาคมกล้วยไม้ต่างๆ หลาย
แห่ง ผมได้บันทึกภาพเป็น
สไลด์สีไว้เป็นจำนวนพอ
สมควรที่เดียวบนพื้นฐานข้อ
สังเกตซึ่งควรจะนำมาเผย
แพร่เป็นความรู้แก่คนไทย
เพื่อชี้ให้เห็นถึงโอกาสของ
เราเองที่พึงกระทำอะไร
ได้อีกหลายอย่าง ถัดจาก
นั้นมาตัวเองก็มีการบันทึก
ภาพพันธุ์ไม้และเรื่องราว
ต่างๆ ลงเป็นภาพสไลด์ไว้
ไม่ว่าจะมีโอกาสเดินทางไป
ประชุม ร่วมกิจกรรม
และบรรยายตลอดจน
ศึกษาดูงานในประเทศ
ไหนๆ

ในห้องสมุดนี้เมื่อ
เสร็จสมบูรณ์ช่วงหนึ่งแล้วจึง
มีภาพสไลด์สีซึ่งผมถ่ายและ
เก็บรวบรวมไว้กว่า ๒๐,๐๐๐
แผ่น ซึ่งในเรื่องกล้วยไม้ก็มี
ภาพพันธุ์กล้วยไม้ชนิดต่างๆ
จากแทบทุกภาคของโลก
และหากพิจารณาได้ลึกซึ้ง
จะพบว่า ในคลังนี้เน้นที่
พันธุ์ธรรมชาติซึ่งถือเป็นพื้น
ฐานทั้งในด้านจริยธรรม
และเศรษฐกิจ ส่วนพันธุ์
ผสมก็มีพอสมควรโดยเน้น
จากพันธุ์ท้องถิ่น สานไปถึง
การพัฒนาที่นำไปสู่ทั้ง
เศรษฐกิจการค้าและงาน
อดิเรก รวมทั้งในด้านวิชา
การที่สะท้อนให้เห็นแนวโน้ม
การสืบทอดลักษณะ

นอกจากภาพพันธุ์
กล้วยไม้แล้ว ยังมีภาพซึ่ง
สะท้อนถึงข้อมูลของการ
พัฒนาจากการผลิตไปสู่
การจัดการและการตลาด
เลยไปถึงการใช้ประโยชน์
บนพื้นฐานวัฒนธรรมของ
แต่ละชุมชน-ทั้งในประ
เทศไทยและประเทศอื่นๆ
ยิ่งไปกว่านั้น ยังมี
ภาพพันธุ์ไม้อื่นๆ
รวมอยู่ด้วย ซึ่งสะท้อน
ถึงแนวคิดของผู้ถ่ายภาพ
ที่ไม่ได้มองอย่างยึด
ติด อยู่กับกล้วยไม้
หากมุ่งหวังที่จะได้
เห็นการนำเอาพื้น
ฐาน แนวคิด ความรู้

ซึ่งเรียนจากประสบการณ์ใน
ด้านกล้วย ไม้ได้รับการนำ
ไปใช้ในการพัฒนาพืชพรรณ
อื่นๆ อย่างปราศจากกรอบ
จำกัด กับอีกด้านหนึ่งก็มี
ภาพสไลด์ที่เกี่ยวกับ
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
วัฒนธรรม และปรัชญาชีวิต
รวมอยู่ด้วย

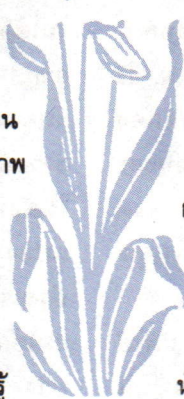
อนึ่ง การได้ข้อมูล
ต่างๆ มาในลักษณะที่เป็น
ภาพถ่าย คงกล่าวได้อย่าง
ชัดเจนว่าเกิดจากการทำงาน
ในลักษณะที่ผสมผสานศิลปะ
กับวิทยาศาสตร์เข้าเป็น
เนื้อเดียวกันและใช้ศิลปะเป็น
ฐานการคิด โดยถือความ
บริสุทธิ์ใจและทำอย่างจริงจัง
เป็นที่ตั้งทำให้เกิดแรงศรัทธา
ซึ่งคนในแต่ละแห่งแต่ละ
ประเทศได้มอบให้ จึงได้รับ
เชิญไปร่วมกิจกรรมและไป
บรรยายในแต่ละปีเพิ่มขึ้น
เรื่อยๆ ทำให้มีภาพนำเข้า
มาเก็บรวบรวมมากขึ้นด้วย

ส่วนอุปกรณ์ในการ
เก็บข้อมูลก็ดี นำออกเผย
แพร่งood นับตั้งแต่สมัยก่อน

ซึ่งมีเพียงกล้องถ่าย
รูป จากกล้องแรกซึ่ง
ซื้อหามาด้วยเงิน
รายได้ส่วนตัว จนถึง
กล้องในช่วงหลังๆ ที่มี
คนนำมามอบให้ซึ่ง
ล้วนเป็นกล้องถ่าย
รูปขั้นดีๆ ยิ่งไปกว่า
นั้น ในช่วงกลางๆ มา

จนถึงช่วงนี้ ยังมีกล้องถ่าย
และเครื่องฉาย ภาพยนตร์
ซึ่งนำไปใช้ถ่ายภาพ เก็บข้อ
มูลมาเผยแพร่ทางโทรทัศน์
และนำไปฉายประกอบการ
บรรยายในที่ต่างๆ รวมถึง
เมื่อมีการพัฒนาจากภาพ
ยนตร์มาเป็น วีดิโอ ก็มี
กล้องถ่ายวีดิโอที่นำติดมือ
ไปถ่ายภาพด้วยตนเอง นำ
กลับมาประกอบรายการเผย
แพร่ความรู้ทางโทรทัศน์
และประกอบการฝึกอบรม
ซึ่งจัดขึ้นในที่ต่างๆ ซึ่งผม
คงต้องสารภาพว่า สิ่งที่ไม่
ถ่ายทำและนำมาเผยแพร่
ในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าว
เป็นสิ่งสืบเนื่องมาจากพื้น
ฐานแนวคิดที่ว่า เราจะ
ต้องพัฒนาพื้นฐานความ
คิดของคนจากการเปิด
โลกทรรศน์ให้มีโอกาส
สัมผัสความจริงในมุม
กว้าง เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว
ได้รับการนำมาเก็บไว้ใน
ห้องสมุดกล้วย ไม้พร้อม
ด้วยบันทึกความเป็นมาของ
การใช้งาน เพื่อให้ชนรุ่น
หลังได้เห็นชัดว่า ในการทำ
งานทุกสิ่งทุกอย่าง หาก
มุ่งสร้างสรรค์ ด้วยใจ
บริสุทธิ์ ถ้ามีสมาธิที่แน่ว
แน่นแล้ว ย่อมไม่มีข้อ
ใดๆ มาอ้างได้ทั้งสิ้น เช่น
ทำไม่ได้เพราะไม่มีเงิน
ทำไม่ได้เพราะไม่มีใครชี้แนะ

หรือให้การสนับสนุน แม้กระทั่ง ทำไม่ได้เพราะมีคนอื่นขัดขวาง

มีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งผมเรียนรู้จากของที่เก็บสะสมไว้ที่ใครจะหยิบยกมาเป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษา ดังได้กล่าวแล้วว่ากล้องถ่ายรูป CONTAX ๒A ซึ่งเป็นกล้องที่ใช้ฟิล์มขนาด ๓๕ ม.ม.ทำในเยอรมัน และเป็นกล้องแรกที่ผมมีเป็นของตัวเอง นับว่าเป็นกล้องที่มีคุณภาพชั้นเยี่ยมที่สุดชนิดหนึ่งในยุคนั้น ซึ่งตัวเองเก็บไว้อย่างดีในภาชนะดูดความชื้น (dessicator) โดยที่เชื่อว่าสามารถรักษากลไกและเลนส์ให้อยู่ในสภาพในการนำออกใช้งานได้เสมอ ในช่วงถัดมาผมมีโอกาสดูเห็นการผลิตกล้องถ่ายรูปโดยเฉพาะยี่ห้อ NIKON ซึ่งเป็นชนิดหนึ่งของญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมในช่วงหลังๆ อย่างกว้างขวางที่ลอกเลียนแบบในชั้นพื้นฐานมาจากกล้อง CONTAX เป็นช่วงๆ จนถึงช่วงหลังๆ กล้อง CONTAX ทำในเยอรมันต้องเลิกกิจการ แต่มาผลิตในญี่ปุ่นบนฐานอีกแนวคิดหนึ่ง

ผมได้กล่าวแล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างหากมุ่งปฏิบัติด้วยสมาธิอันมั่นคงและกระทำอย่างดีที่สุดย่อมส่งผลให้เกิดศรัทธาจากบุคคลอื่น

สิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่นอกกายย่อมตามมาเองแม้ในเรื่องของกล้องถ่ายรูป ในช่วงหลังๆ มีคนนำเอากล้องมาให้อย่างต่อเนื่อง พอมีรุ่นใหม่ออกมาได้ไม่นานก็จะมีเพื่อนต่างประเทศนำมาให้อีก ส่วนกล้องเก่าผมคงต้องเก็บรักษา เอาไว้เนื่องจากแต่ละกล้องต่างก็มีน้ำใจคนอันดีถือเป็นสิ่งมีค่าปรากฏอยู่เบื้องหลัง จะนำมาตีมูลค่าเป็นเงินคงทำไม่ได้

ขณะนี้

ตนเองมีกล้อง NIKON รุ่นต่างๆ อยู่ถึง ๔ กล้อง มีกล้อง ROLLEIFLEX.SL๖๖ ซึ่งเป็นกล้องใช้งานในระดับอาชีพทำในเยอรมัน ๑ กล้อง กับกล้อง HASSELBLAD ซึ่งเป็นกล้องใช้งานระดับอาชีพ ทำในสวีเดนอีก ๑ กล้อง ซึ่งทั้งสองกล้องหลังนี้แม้จะใช้ฟิล์ม ๑๒๐ ม.ม. ซึ่งเป็นคนละขนาดกับกล้อง CONTAX แต่ก็มิระบบและกลไกที่มันคงแข็งแรงตลอดจนเลนส์ซึ่งเชื่อถือได้ในคุณภาพ

ในช่วงถัดมา ผมใช้กล้อง NIKON ของญี่ปุ่น

มากขึ้น โดยที่อุปกรณ์ประกอบการถ่ายภาพซึ่งแต่ก่อนจะต้องนำหลายอย่างมาพิจารณาเช่นการวัดระยะภาพ กำหนดความกว้างของเลนส์หน้ากล้องและความเร็วของม่านตาแม้การหมุนฟิล์ม ซึ่งรุ่นหลังๆ คนแทบไม่ต้องทำเพราะเป็นระบบอัตโนมัติไปหมด

ถ่ายนานๆ

มาก็เริ่ม

รู้สึก

ว่า

สิ่ง

ซึ่ง

เป็น

พื้นฐาน

สำคัญคือ

เลนส์และกล

ไกกล้องที่มี

ความทนทานแข็งแรงให้เชื่อถือได้ ส่วนอื่นๆ คงเป็นเพียงสิ่งปรุงแต่ง เมื่อพิจารณามาถึงตรงนี้ทำให้รู้สึกว่า กล้องถ่ายรูปรุ่นใหม่ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงแบบมาแล้วอย่างกว้างขวางนั้น เน้นการเปลี่ยนแปลงที่สิ่งปรุงแต่งเท่านั้น ส่วนเลนส์และกลไกหลักๆ ไม่ได้ดีเหนือของเก่าเลย แต่จากสภาพที่เป็นจริงกลับได้รับความนิยมกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้อ่านได้ว่า คนในสังคมปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงมาถึงขั้นนิยมเครื่องปรุงแต่งมากกว่าตัวพื้นฐาน ผมใช้กล้องรุ่นใหม่ไปนานๆ บางครั้งก็นำเอากล้องเก่า

ออกมาใช้งาน โดยที่เกิดความรู้สึกว่า กล้องรุ่นใหม่ ๆ ดูมันจะเป็นนายเรามากกว่าเราเป็นตัวของตัวเอง

ผมเป็นคนมีนิสัยมองสิ่งต่างๆ ผ่านเข้าไปถึงคนอยู่แล้ว หรือที่คำสอนธรรมะได้ชี้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็มีเหตุและผลอยู่ที่คนทั้งสิ้น ดังนั้นสิ่งที่พบเห็นจากแนวทางการเปลี่ยนแปลงของกล้องถ่ายรูป ทำให้คิดว่า ถ้าคนไม่มีความต้องการในแนวทางนี้ การผลิตออกมาค้าขายตามแนวทางนี้ก็คงไม่ปรากฏให้เห็น จึงทำให้ได้คำตอบที่เป็นสัจธรรมของสังคมปัจจุบันค่อนข้างชัดเจนว่า มีการเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในสภาพที่นิยมเปลี่ยนนอกมากกว่าเนื้อแท้กันมากขึ้น

ในช่วงหลังๆ ผมยังคงให้ความร่วมมือในการทำรายการโทรทัศน์เป็นประจำ โดยเฉพาะแก่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งค่อนข้างปลอดจากการแฝงไว้ด้วยโฆษณาสินค้าหาประโยชน์ในด้านวัตถุให้แก่คนอื่น โดยที่ภายในการจัดทำรายการ ตัวเองก็ไม่เคยของบประมาณค่าใช้จ่ายใดๆ จากใครทั้งสิ้น อาศัยที่ได้รับเชิญไปงานทั้งในและต่างประเทศ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับ

ไว้สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องใน
อนาคต ที่จะนำพิจารณา
เพื่อสานความคิดให้เป็น
รูปธรรมต่อไปด้วย

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า
เมื่อมีบุคคลฯ หนึ่งมอบผล
งานซึ่งได้เก็บรวบรวมจาก
สื่อจิตวิญญาณตนเองแทบ
จะทั้งชีวิตฝากไว้ เพื่อชนรุ่น
หลัง สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งอัน
ควรถือเป็นพื้นฐานก็คือ
ความรู้สึกที่ว่า

ห้องสมุด
นี้ มีจิต
วิญญาณเพื่อ
การถ่ายทอดกระ-
แสอุดมการณ์สู่อนา-
คต ซึ่งคณะทำงานทุก
คนก็ได้ตระหนักและย้า
ถึงความสำคัญเรื่องนี้ ถึงกับ
กล่าวว่า ห้องสมุดนี้จะไม่
ตายก็ต่อเมื่อบุคคลผู้มา
ร่วมกันทำงานก็ดี มาใช้
ประโยชน์ก็ดี ควรเริ่มต้น
และเน้นจากผู้มีจิตวิญ-
ญาณเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

เราควรที่จะเริ่มต้น
อย่างไรในเรื่องนี้ นี่คือคำ
ถามที่ควรร่วมกันค้นหา
คำตอบ สิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อมั่น
ค่อนข้างชัดเจนก็คือ การทำ
กิจกรรมร่วมกันบนพื้นฐาน
ธรรมชาติของแต่ละคนผู้ให้
ความสนใจและเข้ามามีส่วน
ร่วม คงจะดำเนินการไป
ตามขั้นตอนของเหตุและผล
เพื่อให้โอกาสแก่สิ่งอันพึง

ปรารถนาได้เจริญเติบโตขึ้น
มาอย่างเป็นธรรมชาติ กับ
อีกด้านหนึ่ง พื้นฐานการ
จัดการจำเป็นต้องมีอิสระ
ภายใต้การสนับสนุนและ
ให้โอกาสจากหน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง
และส่วนอื่น ๆ ดังนั้นจึงมี
การจัดตั้งกองทุนห้องสมุด
กล้วยไม้ “ระพี สาคริก”
ขึ้น

โดยที่ผมนเอง
ได้เริ่มต้น
มอบให้ไว้
เป็นเงินกัน
จากเงินซึ่ง
หาสะสม ไว้
จากที่ต่าง ๆ
รวมเงิน ๑๐๐,๐๐๐
บาท สมเด็จพระ
ญาณสังวรณ์ สม-

เด็จพระสังฆราช สกลมหา
สังฆปริณายกซึ่งเสด็จทรง
เป็นองค์ประธานในพิธี
เปิดห้องสมุดเมื่อวันที่ ๔
ธันวาคม ๒๕๓๖ ได้
ประทานสมทบเข้ากองทุน
อีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท กับมี
บรรดาผู้ซึ่งให้ความนับ-
ถือศรัทธา รวมถึงสมาคม
กล้วยไม้บางแห่ง ได้ร่วม
สมทบอีกจำนวนหนึ่ง
รวมยอดได้ประมาณ
๓๐๐,๐๐๐ บาท เปิดบัญชี
ไว้กับธนาคารไทยพาณิชย์
จำกัด ในชื่อบัญชี “ห้อง
สมุดกล้วยไม้” “ระพี

สาคริก” บัญชีหมายเลข
๐๐๑-๔-๔๓๐๓๔-๔ ส่วน
ค่าใช้จ่ายในช่วงติดตั้ง
ห้องสมุดแห่งนี้ซึ่งธนาคาร
ไทยพาณิชย์จำกัด ได้จ่าย
ไปแล้วทั้งหมด ประมาณ
วงเงินร่วม ๒ ล้านบาท

ภาพรวมๆ ของสิ่งซึ่ง
ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดยังมี
รายละเอียดอีกมากมาย แม้
งานติดตั้งห้องสมุดแห่งนี้ยัง
คงมีรายละเอียดโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการจัดระบบทาง
วิชาการ จากบทความข้อ
เขียนซึ่งเป็นเอกสาร และ
ภาพถ่าย รวมถึงสิ่งอื่นๆ
ซึ่งยังคงต้องดำเนินการต่อ
ไปอีกกว่าจะมองเห็นภาพที่
ค่อนข้างสมบูรณ์ รวมถึง
การเตรียมคน และการเริ่ม
ต้นกิจกรรมบนพื้นฐานอุดม
การณ์ดังได้กล่าวแล้ว

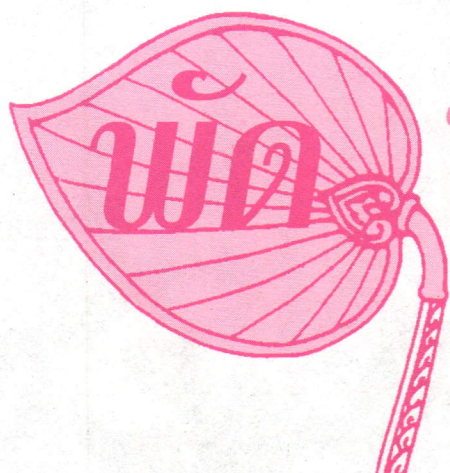
อย่างไรก็ตามใคร่ขอ
กล่าวว่า จิตวิญญาณของ
ห้องสมุดนี้ แม้จะเกิดจากสิ่ง
ซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานของ
บุคคลหนึ่งแต่ผมก็ตระหนัก
ว่า มันไม่ใช่ของบุคคลผู้หนึ่งไม่
ว่าจะเป็นตัวผมเองหรือใคร
ก็ตาม และเชื่อว่ามันเป็นสิ่ง
ซึ่งมีอยู่ในใครก็ได้ หากถือ
ภาวะที่มีอิสระอยู่ในรากฐาน
ตนเองในระดับหนึ่งแล้วและ
นำสู่การสานถึงกันได้หมด
ไม่ว่าจะเป็นกล้วยไม้หรืออื่น
ใดก็ตาม

ผมจึงกล่าวจากใจว่า

ชื่อห้องสมุดนี้เป็นกล้วย
ไม้และหน้าบุคคลอันเป็น
ที่มาก็มักถูกใครๆ มองว่า
เป็นกล้วยไม้ แต่บุคคลผู้
มองได้ลึกซึ้งถึงรากฐาน
จริงย่อมรู้ได้ และรู้ได้
เฉพาะตัวเท่านั้นว่า สิ่ง
นั้นคืออะไร

สิ่งซึ่งห้องสมุดแห่ง
นี้ต้องการที่สุหน่าจะได้แก่
“คน” ซึ่งเป็นใครก็ได้ ไม่
ว่าจะเกิดจากการอบกล้วย-
ไม้หรืออื่นใด ซึ่งเขาจะ
สมัครใจเข้ามาร่วมบนฐาน
นี้ ด้วยจิตวิญญาณอัน
หยั่งรู้ได้ถึงสัจธรรม และ
แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็หน้า
จะเป็นไปได้อย่างเป็น
ธรรมชาติ

พัด ในนาฏกรรม

ปัญญา นิกยสุวรรณ

พัดเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อใช้โบกพัด หรือพัดให้เกิดลมรำเพยในเวลาร้อน เข้าใจว่าชนชาติแรกๆ ที่คิดประดิษฐ์พัดขึ้นเพื่อใช้โบกพัดพัดลม คงจะเป็นชาวเอเชียที่อยู่ในภูมิภาคที่มีอากาศร้อน โดยประดิษฐ์ดัดแปลงรูปแบบพัดจากใบไม้หรือกิ่งไม้ เพื่อใช้พัดกระพือลมช่วยระบายความร้อน ต่อมาอาจารย์ทางนาฏศิลป์ก็เกิดความคิดที่จะนำพัดไปถือแล้วรำรำตามท่าทางอย่างทำนาฏศิลป์ เรียกว่า “รำพัด” หรือ “ระบำพัด”

รำพัดก็คือ การที่ผู้รำถือพัดออกมารำรำเป็นการรำเดี่ยวคือ รำคนเดียว หรือรำคู่คือ รำสองคน ถ้าผู้รำพัดออกมารำเป็นหมู่หรือรำพร้อมๆ กันหลายคน เรียกว่า ระบำพัด

รำพัดหรือระบำพัด เป็นศิลปะการรำรำของนาฏศิลป์แทบจะทุกชาติในแถบเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น ญวน ชาวและบาห์ลี ลีลาท่าทางการรำพัดของจีน ญี่ปุ่น และญวน ออกจะใกล้เคียงกันมาก แทบจะว่าเป็นอย่างเดียวกันก็ได้ เพราะศิลปะของทั้ง ๓ ชาตินี้ ล้วนละม้ายคล้ายคลึงกันทั้งสิ้น ส่วนรำพัดของบาห์ลีลีลาท่าที่ออกจะรวดเร็วและแคล่วคล่องว่องไว เวลารำรำก็จะใช้ดวงตาลอกกลับไปตามจังหวะเพลงที่บรรเลง แต่การรำพัดของชาวกลับตรงกันข้าม กล่าวคือ ลีลาท่าที่ที่เยื้องกรายจะแผ่ขยายละเมียดละไม ในขณะที่รำก็จะไม่ยกเท้าพ้นจากพื้นเวที เรียกว่าคนดูจะไม่มีโอกาสได้เห็นฝ่าเท้าของผู้รำเลย

ที่นี้มาพูดถึงการรำพัดของไทย ไม่ทราบว่าคนไทยจะคิดประดิษฐ์ลีลาท่ารำรำโดยการถือพัดประกอบการรำรำมาก่อนตั้งแต่สมัยโบราณหรือไม่ เพราะไม่มีหลักฐานแน่ชัดตามประวัติการรำพัดของไทยเพิ่งจะเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ดังมีเรื่องเล่ากันสืบมาว่า

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้จัดการแสดงชุดต่างๆ ขึ้น เพื่อจะทรงทอดพระเนตร ณ สนามหน้าจักรวรรดิ (คือ สนามชัย อยู่ทางด้านตะวันออกของกำแพงพระบรมมหาราชวัง ซึ่งตัดเป็นถนนหน้าสนามชัยและสวนสราญรมย์) ในกาลครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เสด็จทอดพระเนตรบนพลับพลาสูง (ต่อมาสถานที่ตรงนั้นสร้างเป็นพระที่นั่งสุทไธสวรรย์) โปรดเกล้าฯ ให้บรรดาครูบาอาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยและพวกโขนละครหลวงโดยเสด็จดูการแสดงด้วย

ในกระบวนการแสดงที่นำมาแสดงถวายทอดพระเนตรครั้งนั้น มีอยู่ ๒ ชุด คือ จีนรำพัด และการเต้นของแขกเจ้าเซ็น จีนรำพัดนั้นผู้ที่นำมาแสดงคือ พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี เจ้ากรมท่าซ้าย ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาคนต่างด้าวชาวจีน

ครั้นเสร็จการแสดงแล้ว ต่อมารัชกาลที่ ๒ ก็โปรดให้เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรี พระอนุชาของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราธิบดี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๒ ซึ่งเป็นอาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยในสมัยนั้น นำเอากระบวนการรำพัดของจีนมาฝึกหัดพวกละครหลวงให้รำพัดบ้าง และเพื่อให้ผู้ดูได้ทราบว่าไทยเราได้แบบอย่างการรำพัดมาจากจีน เวลาแสดงจึงให้ผู้แสดงแต่งกายเป็นหญิงจีน ถือพัดด้ามจิ๋วมีละเลมออกมารำรำด้วยเพลงไทยสำเนียงจีน ที่เรียกกันว่า เพลงภาษามีชื่อว่า เพลงจินดาวดวงเดียว เมื่อการแสดงรำพัดหรือบางคนเรียกว่า จีนรำพัด นำเพลงจินดาวดวงเดียวมาบรรเลงประกอบเป็นประจำ จึงทำให้มีผู้เรียกขานและตั้งชื่อเพลงนี้เสียใหม่ว่า เพลงจีนรำพัด ปัจจุบันนี้จึงไม่ค่อยมีผู้รู้จักเพลงจินดาวดวงเดียวเสียแล้ว รู้จักกันแต่เพลงจีนรำพัดเท่านั้น

จันรำพัด หรือ รำพัด เป็นการแสดงที่ไทยเราได้แบบอย่างมาจากจีน แต่ไทยก็มีการแสดงชุดรำพัดที่เป็นแบบของไทยอยู่ชุดหนึ่ง ชื่อว่า ระบำวิชณี หรือ ระบำพัด ระบำวิชณีเป็นระบำชุดใหม่ที่ทำานผู้หญิงแล้ว สนิทวงศ์เสนี ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร และศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยให้นาฏศิลป์หญิงแต่งกายชุดไทยถือพัดโบกแบบไทยอันเล็ก ๆ ซึ่งมีศัพท์เรียกว่า พัดฉวี หรือ วิชาชี ออกมาร่ายรำด้วยทำนองเพลงและบทร้องอันไพเราะ นาฏศิลป์ไทยชุดระบำวิชณีนับเป็นวิวัฒนาการมาจากการที่เมืองไทยเป็นเมืองร้อน คนไทยจึงนิยมใช้พัดรำเพยลมเพื่อบรรเทาความร้อน แต่ลีลาท่าทางการรำเพยลมจากวิชณีนั้น เป็นไปอย่างมีศิลปะผสมกับการประดิษฐ์ขึ้นมาให้เป็นระบำวิชณี และเพื่อให้การแสดงระบำวิชณีมีความสมบูรณ์ตามแบบของระบำที่มีทั้งบทร้องและทำนองเพลงร่ายรำ อาจารย์มนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยของกรมศิลปากร และศิลปินแห่งชาติ จึงประพันธ์บทร้องระบำวิชณีดังนี้

หน้าร้อน	ทินกรเจิดแจ่มแอร่มศรี
สาดแสงแดดแผดมาสู่อาตริ	เฝามาลีโรยเหงาเหี่ยวเฉาไป
อากาศอบอุ่นอ่าวผะผ่าวผิว	ได้ลมพลิวพวยคลายร้อนได้
พระพายหยุดสุดร้อนรอนฤทัย	ต้องอาศัยโบกพัดกระพือลม
วิชณีนี้ช่วยให้รวยรื่น	เย็นฉ่ำชื่นชุ่มในฤทัยสม
ถึงเวลาหน้าร้อนร้อนระงม	เชิญมาชมรำพัดให้ชื่นใจเอย

นอกจากการนำพัดมาถือเพื่อประกอบการร่ายรำ ตามที่กล่าวมานี้แล้วยังนำพัดไปใช้ในการแสดงโขนละครได้อีกด้วย เช่น การแสดงโขนละครตอนที่ตัวท้าวพญามหากษัตริย์ประทับแท่นอยู่ในปราสาทหรือห้องบรรทม มักจะจัดให้มีตัวนางก้านลออยู่งานพัดถือพัดโบกอันเล็ก ๆ คอยโบกพัดอย่างช้า ๆ บางครั้งก็มีทั้งนางก้านลออยู่งานพัดด้านหนึ่ง และอยู่งานแซ่ อีกด้านหนึ่ง คอยปิดแซ่ไปมา เป็นความหมายว่ากำลังปิดพวกเหลือบยอมให้มารบกวन्दตัวท้าวพญามหากษัตริย์ที่ประทับอยู่บนแท่นนั้น

การให้นางก้านลอถือพัดโบกอันเล็ก ๆ มีด้ามสั้น ๆ คอยโบกพัดพัดวีเวลาตัวแสดงที่เป็นท้าวพญามหากษัตริย์ประทับแท่นที่นั่งในปราสาทนี้ ใช้ได้ทั้งการแสดงโขนและละคร แต่การให้ผู้แสดงเป็นตัวเสนาอินถือพัดโบกคอยโบกพัดพัดวีในเวลาท้าวพญามหากษัตริย์เสด็จออกท้องพระโรง เคยพบในการแสดงละครเรื่อง พระร่วง เพียงเรื่องเดียว

ทศกัณฐ์ถือพัด ตอน รำฉุยฉายลงสวน

ในการแสดงละครเรื่อง พระร่วง ของกรมศิลปากร ณ โรงละครศิลปากร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ นั้น ฉากแรกเป็นฉากท้องพระโรงนครธม ท้าวพันธุเมศเสด็จออกจากราชการโดยประทับบนแท่นสูง ทางด้านขวามือมีผู้แสดงแต่งกายชุดเสนา ขอมยืนถือพัดโบกอันใหญ่ด้ามยาวคอยโบกพัดอย่างช้า ๆ และมีจิ้งหะจะโคน เป็นการถวายอยู่งานพัดตอนเสด็จออกจากราชการนับเป็นความแปลกใหม่อย่างหนึ่งซึ่งไม่เคยเห็นมีการอยู่งานพัดตอนเสด็จออกท้องพระโรงในการแสดงโขนหรือละครเรื่องอื่นใดมาก่อน และหลังจากที่กรมศิลปากรแสดงละครเรื่อง พระร่วง ที่โรงละครศิลปากร โดยจัดให้มีพนักงานคอยโบกพัดเวลาท้าวพันธุเมศเสด็จออกจากราชการแล้ว ภายหลังต่อมาการแสดงละครเรื่องพระร่วง ณ สถานที่ต่างๆ ก็มิได้จัดให้มีพนักงานโบกพัดอีกเลย

การแสดงละครเรื่อง คาวิ ตอนที่ทลวิชัยแปลงเป็นฤษีนั้น ผู้แสดงเป็นฤษีทลวิชัยก็จะถือพัดโบกเป็นของคู่มือพัดที่ฤษีทลวิชัยถือนี้ใช้พัดกระพือไฟให้ลูกโชติช่วงในตอน

ระบำวิชณี

ทำพิธีชูปัตว์ท้าวแสนนุราช ดังบทที่ว่า

“แกล้งหยิบเอาพัดปิดกระพือ
ให้เพลิงฮือสมหวังดังใจ”

ส่วนการแสดงโขนก็มีตัวเอกของเรื่องถือพัดเหมือนกัน แต่เป็นพัดด้ามจี้ทำด้วยไม้แก่นจันทน์ ผู้ถือพัดด้ามจี้จันทน์ คือ ทศกัณฐ์ ในตอนทศกัณฐ์ลงสวนจะไปเกี่ยวนางสีดา ตามบทพระราชนิพนธ์เรื่อง รามเกียรติ์ ในรัชกาลที่ ๒ ส่วนบทพระราชนิพนธ์เรื่อง รามเกียรติ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชนั้น ทศกัณฐ์ถือศรไปเกี่ยวนางสีดา รัชกาลที่ ๒ คงจะทรงพิจารณาแล้วและทรงเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสม ที่ทศกัณฐ์แต่งกายไปอ้ออ่าสำอองจะถือศรไปเกี่ยวผู้หญิง พระองค์จึงทรงพระราชนิพนธ์เสียใหม่ให้ทศกัณฐ์ถือพัดด้ามจี้ ทำด้วยไม้แก่นจันทน์ซึ่งมีกลิ่นหอมไปเกี่ยวนางสีดา ดังบทพระราชนิพนธ์ที่ว่า

“ถือพัดด้ามจี้จันทน์บรรจง
พวงมาลัยใส่ทรงพระกรขวา”

ปัจจุบันนี้การแสดงโขนตอนทศกัณฐ์ลงสวนไปเกี่ยวนางสีดา ผู้แสดงเป็นตัวทศกัณฐ์ก็จะถือพัดด้ามจี้ทุกครั้งไป เวลา ร่ายรำในตอนปีพาทย์ทำเพลงเร็ว ทศกัณฐ์จะกรัดพัดด้ามจี้กางออกแล้วสะบัดมือที่ถือพัดให้เข้ากับจังหวะเพลงไปด้วย การถือพัดด้ามจี้ของทศกัณฐ์ในตอนลงสวนนี้ ถึงแม้เวลา

แสดงจะตัดตอนแสดงเพียงชุดทศกัณฐ์รำดูฉายไม่ถึงเข้าเกี่ยวนางสีดา ทศกัณฐ์ก็ต้องถือพัดด้ามจี้ประกอบการรำรำตามปกติ

พัดด้ามจี้ที่ทศกัณฐ์ถือตอนลงสวนไปเกี่ยวนางสีดานี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเจ้าชู้กริ่มกริ่มกริดกรายของทศกัณฐ์แล้ว ทศกัณฐ์ยังใช้พัดให้เป็นประโยชน์ได้อีกด้วย เพราะตามเรื่องรามเกียรติ์บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ เมื่อทศกัณฐ์เข้าไปหานางสีดาและจะเข้าถูกเนื้อต้องตัวนางสีดาแบบเจ้าชู้ยั๊กนั้น ร่างกายของนางสีดาร้อนเป็นไฟ ทำให้ทศกัณฐ์ไม่อาจจะถูกตัวนางสีดาได้ ต้องถอยออกมาใช้พัดโบกพัดพัดรีจนค่อยคลายความร้อน ความตอนนี้เป็นบทพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีว่า

“ว่าพลางทางชยัจะเข้าชิด
ให้ร้อนดังเพลิงพิชิติดกายา
ถอยหลังเหลียวมาคว่ำหยิบพัด
โบกพัดพระกายทั้งซ้ายขวา”

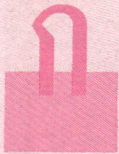
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ทศกัณฐ์ลงสวน ให้ทศกัณฐ์ถือพัดด้ามจี้จันทน์นั้นนอกจากความโก้เก๋กริดกรายแล้ว ทศกัณฐ์ยังใช้พัดให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

เล่าเรื่องเมืองอิเหนา

สทิพย์ เล็งใสสง

ารไปอินโดนีเซียคราวนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต จึงมีความตื่นเต้นเป็นพิเศษ ได้แต่จินตนาการว่าคงจะได้เห็นคนสวยๆ นุ่งผ้าบาติกเดินขั้วไขว่ทั่วไปหมด คำๆ พี่น้องชาวอินโดนีเซียคงจะเรียกขานกันว่า ทำพิธีไหว้พระด้วยอาการสงบ

ทุกครั้งที่ผมไปมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนา คราวนี้ก็เหมือนกัน จุดหมายปลายทางก็คือ เกาะบาหลี ซึ่งก็นึกไม่ออกเหมือนกันว่า รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ได้ยินแต่เขาพูดว่า เมืองสำคัญในเกาะนี้คือ เดนปาซา พยายามค้นหาในหนังสือวารสารที่เขามีไว้ให้อ่านตรงหน้าที่นั่งบนเครื่องบินก็ไม่มีพบแผนที่เป็นอันว่า ทั้งผมและท่านขณะนี้ต่างมีดมดด้วยกัน ผมขอไปก่อน เห็นอะไรจะนำมาเล่าสู่ฟัง ผมยกมือขึ้นอธิษฐานต่อพระผู้ใหญ่อยิ่งสูงสุดขอให้เราเดินทางด้วยความปลอดภัย

๑๑.๒๕ นาฬิกา เครื่องบินจัมโบการูต้าของอินโดนีเซียค่อยๆ เคลื่อนออกจากลานขลามากหมายเลข ๓๒ อากาศเย็นสบาย ท้องฟ้ามีเมฆฝนสุดสายตา คล้ายกับเทพเจ้าอนุโมทนากับพวกเราที่กำลังไปในการบุญ เพียงไม่กี่ชั่วโมงเครื่องก็ทะยานขึ้นสู่เวหา และอีก

ไม่กี่นาทีก็อยู่เหนือมวลเมฆน้อยใหญ่กระจายอยู่เบื้องล่าง มองลงไปหว่างเมฆยังพอเห็นพื้นดินเต็มไปด้วยสีเขียวในสันตติตูปนกับสิ่งก่อสร้างนาขานนิตปะทะกับท้องฟ้าสีครามซึ่งอยู่เบื้องบนสวยสะดุดตา อยากจะให้ลูกรักมาเห็นด้วย คงจะพากันดิ่งแซนพ้อให้มองดูโน่นดูนี่วันไปหมด แต่ก็ได้แต่คิดเพราะต่างก็มีหน้าที่ของตน เหลือแต่รอยจุมพิตที่ลูกคนเล็กฝากไว้ก่อนขึ้นเครื่องและคำอวยพรให้พระเจ้าคุ้มครองพ้อตลอดการเดินทางไปกลับ ผมกำหนดจิตเพ่งดูทวยเทพ ท่านห้อมล้อมอำนวย

ความสะอาดและปลอดภัยนับหมื่นองค์ทั่วสารทิศ บินมาได้ ๔๐ นาทีเศษๆ มองออกนอกหน้าต่างก็ยังเห็นฟ้าหลัวเต็มไปด้วยเมฆฝนจนต้องเปิดไฟเขียนหนังสือ ความเหน็ดเหนื่อยจากงานบ้านก่อนเดินทางทำให้ผมม่อหลับบิบบหนึ่ง พอรู้สึกตัวก็ได้ยินเสียงพนักงานเตรียมบริการเครื่องดื่มและอาหารว่าง รู้สึกว่ามาช้าเสียจริงๆ ท้องก็หิว ทั้งอยากจะลองอาหารอินโดนีเซียรสชาติเป็นอย่างไร เห็นพนักงานส่งให้คนอื่นเป็นถาดเล็กๆ ไม่น่าจะพอกแกหิวเลย คงจะสู้การบินไทยไม่ได้ ผมนึกในใจ

การเดินทางของผู้แทนไทย

พออาหารมาก็แทบจะรับประทานไม่ลง เพราะรสชาติจากอาหารบ้านเราเสียจริงๆ แต่เพราะความหิวก็ผ่านไปได้อีกหนึ่ง หลังจากรับประทานอาหารหมดถาด เครื่องก็ร้อนลงที่สนามบินดินา ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของเกาะสุมาตราเหนือ เวลานั้นนั้น บ่ายโมง ๒๐ นาที ยังตรงกับเวลาเมืองไทย

สนามบินดินามีขนาดพอๆ กับ สนามบินอุดรของเรา ต้นไม้ก็เหมือนบ้านเรา เชี่ยวชะอุ่มไปทั่วบริเวณ มีเครื่องบินแห่งชาติอินโดนีเซียจอดอยู่ ๒-๓ เครื่อง อากาศอบอุ่น ฟ้าหวิ แต่ไม่มีฝน เขาให้เราลงไปที่แถวอยู่ที่สนามบิน ๑ ชั่วโมง ผมเดินดูของที่ขายในร้านปลอดภาษี ไม่มีอะไรต้องตาเลย แถมราคาค่อนข้างแพง เป็นของพื้นเมือง ชาวเกาะเป็นส่วนใหญ่ นอกจากเหล้า นอก ซึ่งผมไม่ดื่มและไม่คิดจะซื้อไป มอมเมาผู้ใด เข้าไปในร้านขายของ ผากแห่งหนึ่งก็เห็นรูปแกะสลักผีดาโชน เต็มไปหมด คล้ายกับที่กรุงโคลัมโบที่ไปเห็นมา ทั้งน่าเกลียดและน่ากลัว ไม่ขึ้นตาเลย ราคาตัวละ ๒๐,๐๐๐ รูเปีย เกือบๆ ร้อยบาทไทย ห้องน้ำสงกลิ่น เช่นเดียวกับที่ไต้หวัน ผมก็เลยคิดด้วย สัจธรรมว่า ทุกคนไม่ว่าที่ใดเหมือนกันหมด หากเป็นลูกพระเจ้าก็คงองค์เดียวกัน เพราะไม่มีอะไรต่างกัน

เราอยู่ที่นั่นด้วยความกระอักกระอ่วน อยากจะถึงจุดหมายปลายทางเร็วๆ จะได้พักผ่อน เพราะล้าเต็มที่แล้ว ผมเองตั้งแต่ต้นดี ๔ เป็นต้นมา ไม่เคยได้หยุดมือเลยต้องลุกขึ้นมาทำงานเขียน หนังสือการกุศลให้ภริยาของเพื่อนรัก ซึ่งเพิ่งจะลาโลกไปเมื่อกลางปี ๓๗ กว่า จะพิมพ์เสร็จก็สว่าง พอสว่างก็เดินไป

ตลาด ซื้อของกินไว้ให้บุตรภริยา และสุนัข ไว้ให้พอระหว่างที่ไม่อยู่เมืองไทย เมื่อกลับมาจากตลาดก็ต้องมาต้มซีโครงไก่ให้สุนัขซึ่งที่จริงไม่ใช่ของเรา แต่เป็นของเพื่อนบ้านซึ่งไม่เลี้ยงดูมัน แถมยังมีแมวอีก ๒ ตัวแม่ลูกที่ลูกชายเก็บมาแล้วไม่เลี้ยงอีกต่างหาก พ่อต้องเป็นภาระหาของไว้ให้มันกิน เป็นงานอดิเรกในตอนเช้าทุกวันก็เหนื่อยอยู่แล้ว ยังต้องมาเตรียมของเดินทางวันนี้อีก ผมมิได้บ่นให้ท่านฟัง เพียงแต่อยากจะให้รู้ว่าผู้ชายบางคนก็ทำงานบ้านแทนบุตรภริยาได้หลายๆอย่าง ระหว่างที่ภริยาและบุตรต้องไปเรียนพระคัมภีร์กันทุกวัน คริสเตียนว่า ผู้ชายต้องให้เกียรติภริยา ผมก็บอกว่าผมนับถือทุกศาสนา ส่วนใดดีและถูกต้องก็ถือเป็นสรวง เราเรียนพระคัมภีร์แต่ก็ยังเป็นพุทธเหมือนเดิม เพราะไม่มีอะไรต่างกันสาระสำคัญ สิ่งที่ผมได้จากการมีพระเจ้านี้คือ ความเปลี่ยนแปลงในชีวิต มีความยำเกรงในบาป มีความสังวรในการกระทำผิดมากขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก สงสารชาวพุทธอีกหลายๆ คนไม่ยึดพระผู้สร้าง ซึ่งความจริงท่านอยู่กับเรา จึงทำให้ประพฤติดีดิบาปอยู่เรื่อยๆ และบ่อย โดยเฉพาะในเรื่องกามคุณ ดังที่เป็นข่าวอยู่เนืองๆ ผมได้ปรารภเรื่อง เบื้องบนกับอาจารย์ ดร.กระมล ซึ่งไปด้วยกันว่า พระเบื้องบนนั้นมีจริง ท่านอยู่กับเราตลอดเวลา อธิษฐานขออะไรก็ได้ ดร.กระมลท่านก็เห็นด้วยและเล่าให้ผมฟังว่า เมื่อคราวไปเฝ้าเบต ภริยาของท่านไปด้วยแล้วไปแพ้ความสูงที่นั่น อาเจียนอยู่สองวัน จนลุกไม่ขึ้น ท่านจึงยกพระพุทธรูปที่นำไปให้วัดเบตขึ้น อธิษฐานขอให้ภริยาของท่านหายภริยา

ท่านก็หายจริง ๆ พุดง่าย ๆ ก็คือ พระเจ้าสร้างเรา มา ให้สรรพสิ่งแก่เรา สิ่งที่เราจับต้องมองเห็นเราก็สามารถหยิบฉวยเอาได้ แต่สิ่งที่อยู่นอกเหนือจากนั้นต้องอาศัยการอธิษฐานขอจากพระองค์ ซึ่งก็คือความสำเร็จเกิดจากแรงจิตที่พระเจ้าให้ไว้ในตัวเราแล้วนั่นเอง เราบินจากดินมาอีกชั่วโมงเศษ พนักงาบนเครื่องบินก็นำสติกเกอร์มาแจก เป็นรูปสัตว์เลื้อยคลาน มีเหยี่ยวบนโขดหิน ปลาในสระบัวทองและมีเสื้อแสนสวยบินว่อนอยู่หลายตัว อ่านดูตัวหนังสือซึ่งมีอยู่เพียงบรรทัดเดียวบนนั้นความว่า “ฉันได้ผ่านเส้นศูนย์สูตรแล้ว” หมายความว่า เราผ่านจากซีกโลกเหนือไปอยู่ซีกโลกใต้แล้ว ขณะเขียนมาถึงตรงนี้เป็นเวลา ๕ โมงเย็น เราบินมาอีก ๒ ชั่วโมงกับ ๓๐ นาที เครื่องบินก็เริ่มลดความสูง ท้องฟ้าโปร่ง ดาสด้วยเมฆก้อนน้อยๆ ในยามพระอาทิตย์จะอัสดง สีแดงเรื่อเป็นวงรอบจักรวาลอยู่สุดไกล มันเป็นอยู่เช่นนี้ชั่ววันวันตรีกาล ไม่นานเสียงไมโครโฟนบนเครื่องก็อ้อแอ้ขึ้นว่าเครื่องจะลงสู่พื้นดินอีกประมาณ ๒๐ นาที จากนั้นเครื่องก็เริ่มลดเพดาน ความสว่างน้อยลง ตะวันที่ลอยลับขอบฟ้า จวนจะสิ้นแสงสุริย์ มองลงสู่เบื้องล่างเห็นพื้นน้ำและพื้นดินอยู่สลับๆ

เวลาที่นั่นเร็วกว่าประเทศไทย ๑ ชั่วโมง หลายๆ คนตั้งนาฬิกาตัวเองเพื่อกันเผลอ จากนั้นประมาณ ๑๐ นาที ก็มีความรู้สึกวาล้อของเครื่องแตะพื้นสนาม เสียงปีกที่กางจุ่มลงอุ่มลมเพื่อลดความเร็วของเครื่องดังอู๋ใหญ่ มองเห็นเครื่องบินอื่นจอดเรียงรายอยู่หลายเครื่องขณะที่เครื่องของเราแล่นเอื่อยเข้าสู่ที่จอด ซึ่งเป็นวงช้างดูทันสมัย

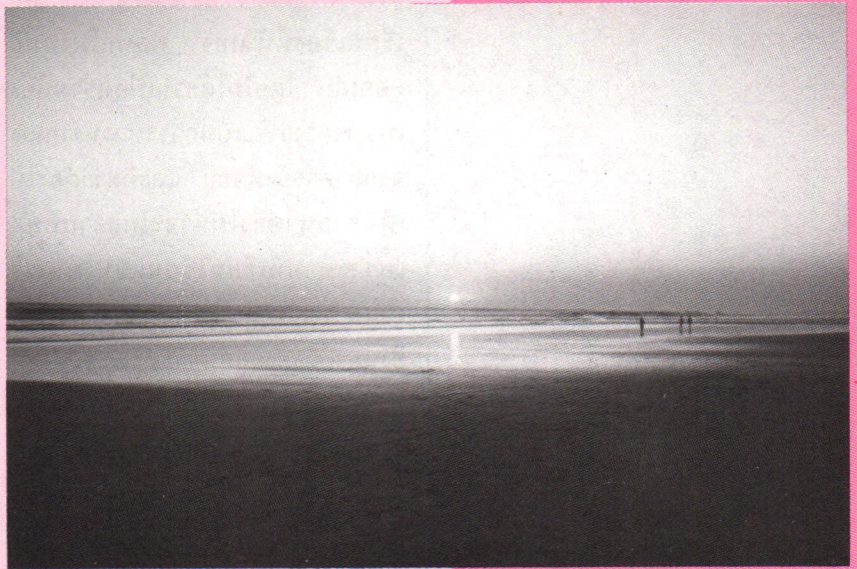
กว่าที่มีดาน อากาศเย็นสบาย ๒๘ องศาเซลเซียส ลงมาถึงข้างล่างมองหาคคนที่มารับไม่มีเลยสักคนเดียว เมื่อเห็นว่าสิ้นหวังแล้วเราจึงพากันนั่งรถแท็กซี่หลงเข้าเมืองเอง ในราคาเพียง ๑๐,๐๐๐ รูเปีย เท่ากับ ๕ ดอลลาร์หรือประมาณ ๑๒๕ บาท อาจารย์ ดร.กระมลเล่าว่า คราวที่ท่านไปเมื่อ ๘ ปี ก่อน ๑ ดอลลาร์เท่ากับ ๑๕๐ รูเปียเท่านั้น แสดงว่าค่าของเงินอินโดนีเซียต่ำลงไปมากกว่าเดิมหลายเท่า ทำให้ผมภูมิใจที่เศรษฐกิจไทยดีกว่าเขามาก ถ้าเรามีระเบียบวินัย และไม่มีคอร์รัปชัน รู้จักปลูกหญ้าไคลุมดิน ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง แล้วบ้านเมืองของเราจะปัญหาน้อยลงอีกมาก และความผาสุกของพี่น้องประชาชนก็จะเพิ่มอีกหลายเท่า อาจารย์ ดร.กระมลได้นำหนังสือพุทธปรัชญาไปอ่านระหว่างทางด้วย ท่านคุยกับผมว่าพุทธศาสนาของเราไม่เคยรบกับใครก็เป็นการลดปัญหาไปอย่างหนึ่ง ผมเห็นว่าจริง แต่มีความเป็นห่วงผู้นำพุทธศาสนาบางคนไม่ยอมรับศาสนาอื่น ไปตั้งกลุ่มพุทธขึ้นปกป้องศาสนาตน ขาดการผสมผสาน อาจก่อให้เกิดปัญหาซ้อนได้ ดังเหตุการณ์เมื่อ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา เป็นการแพร่ความรู้สึกแบ่งแยกไปสู่ประชาชน ให้เกิดความสับสนเกลียดชังพี่น้องคนไทยด้วยกันเอง ที่ผมอยากมาก ก็คืออยากจะทำให้ทุกคนนับถือทุกศาสนา อย่างมีเหตุผล ไม่งมงาย มีปฏิบัติที่พอเหมาะพอดี เลือกเอาส่วนที่เป็นประโยชน์มาปฏิบัติ ให้มีความเมตตาอย่างพระพุทธองค์ มีความรักที่ปราศจากเงื่อนไขอย่างพระเยซู และมีความนอบน้อมถ่อมตนอย่างพระมหาหมัด เพราะศาสนานั้นเปรียบ

เหมือนน้ำ ถ้าเราเลือกเอาส่วนที่สะอาด มากินมาใช้กับชีวิตประจำวัน ก็เกิดแต่ความสุข เมื่อก่อนผมนับถือพุทธอย่างเดียวผมมักมากด้วยกามารมณ์ รักไม่เลือก ครอบครัวระหองระแหง แต่เมื่อมานับถือพระเยซูพระเจ้าด้วยนิสัย ผมเปลี่ยนไปอย่างน่าประหลาดใจ และเมื่อได้ศึกษาพระคัมภีร์จึงรู้ว่าอันเดียวกับพุทธศาสนาข้อศีลและข้อธรรมต่างๆ ที่พระพุทธร่องค์ทรงสอนเรานั้น ท่านมิได้ทำให้เกิดขึ้นมาเอง แต่เป็นสังฆธรรมที่พระเจ้าวางไว้ และพระพุทธร่องค์พบสิ่งเหล่านั้นด้วยผลแห่งความเพียรเพื่อรู้ได้ถึง ๖ ปี จึงได้จักขุภายใน คือดวงใจถึงธรรม หรือตรัสรู้สังฆธรรมเหล่านั้นซึ่งเป็นกฎที่วางไว้โดยพระเจ้าผู้สร้าง แน่หนอใครทำอะไรอย่างใดจะได้รับผลอย่างนั้นเหมือนไฟจราจรอัตโนมัติที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเปิดทิ้งไว้ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เมื่อมาศึกษาพระคัมภีร์จึงรู้ว่าพระคริสต์เป็นผู้จารีกรับใช้มนุษย์คล้ายกับพระพุทธร่องค์ ส่วนต่างก็คือ พระคริสต์รักษาคนเจ็บไข้ได้ป่วยได้ ที่เหมือนที่สุดก็คือ มีแต่ความรัก รักแม้กระทั่งคนที่ทำร้ายพระองค์ ถูกด่าก็ไม่โกรธ แม้กระทั่งถูกถ่มน้ำลายรดพระองค์ก็ยังรักจนในที่สุดเขานำพระองค์ไปประหารด้วยการตรึงบนไม้กางเขนเหมือนนักโทษอื่นสมัยนั้น พระองค์ก็ไม่ขัดขืนทำให้หนักถึงพระพุทธร่องค์ตอนที่ตอบคำถามพระอาณนทว่า เขาดำดึกว่าเขาดี เขาก็ยังดีกว่า เขาฆ่า และเขาฆ่าก็ยังดี เพราะไม่ต้องตายเอง ส่วนต่างที่ซึ่งผมเห็นว่าต่างอีกก็คือ พระคริสต์ไถ่กรรมได้ จึงรักษาโรคภัยไข้เจ็บของคนได้ หมายความว่ากรรมที่ทำไว้หลุดไปโรคจึงหาย เมื่อครั้งพระองค์ทรงพระชนม์อยู่ เป็น

เด็กเลี้ยงแกะ บางตัวมันซาหัก พระองค์ลูบซา มันก็หายเจ็บและวิ่งได้

ท่านอาจจะถามตัวเองว่าที่ผมพูดมานี้จริงหรือ ผมเองก็เคยถามตัวอย่างนี้เหมือนกัน จึงขอตอบว่า จากประสบการณ์เห็นว่าเป็นความจริง เมื่อผมสารภาพผิดต่อพระองค์นั้น ความรู้สึกว่าพระองค์มาโอบกอดผมด้วย ศีลว่ากรรมผมหมดไป บางครั้งผมกลับ

ตะวันรอนที่หาดทรายบาทลี

ร้องไห้ไว้ไม่อยู่ เพราะความปิติ ผมได้ศึกษาพระคัมภีร์ท่านสอนให้ละอายในใจในหญิงอื่น ให้ควักนัยน์ตาทิ้งเสียยังดีกว่าที่จะไปตกนรก ผมมีความรู้สึกที่ท่านเฝ้ามองดูการกระทำของผมอยู่ตลอดเวลา ผมจึงไม่เจ้าชู้เหมือนเมื่อก่อน ภริยาของผมก็เช่นด้วยกัน เราหมดความระแวงในเรื่องนี้ มีแต่ความรักความเมตตาต่อกัน ท่านสอนให้ประพฤติฝ่ายวิญญาณ คือละโลภียะสุขมาสู่นิรามิสุขทางฝ่ายวิญญาณ ไม่ทำชั่ว ประพฤติดี

ผมไปต่างประเทศกับอาจารย์ ดร.กระมล ครั้งใด เรามักจะนอนห้อง

เดียวกัน จนท่านทนเสียนกรนของผมได้ คราวนี้ก็เช่นเดียวกันเราพักกันที่รีสอร์ทที่ฝั่งทะเล ซึ่งปลูกเป็นหลังๆ หลังคามุงด้วยหญ้าคา เว้นแต่หลังที่พวกเราพักเป็นตึกเหมือนอาคารโรงแรม

กิจวัตรประจำวันของผมก็คือ เดินตอนเช้าๆ ที่นั่นผมก็ยังปฏิบัติเหมือนเดิม ดินดี ๔ ผมแอบเข้าไปเขียนหนังสือในห้องน้ำ เพราะเกรงว่าจะเป็นกรรบกวนคนนอน ซึ่งก็คือเขียนเรื่องนี้นั่นเอง พอหกโมงผมก็ออกเดิน โดยไม่ได้ชวนเพื่อนร่วมห้อง เพราะเกรงว่าจะเป็นการรบกวนตอนลงจากอาคารยังมีดอยอยู่ และคิดว่าต้องไปเดินชายหาดซึ่งไม่น่าจะไกลจากที่พัก เพราะตามที่เขียนไว้บนแผ่นโฆษณาเป็นภาษาอังกฤษว่า on the Beach ซึ่งหมายถึงตั้งอยู่บนชายหาด จะต้องมีความสะอาดอย่างแน่นนอน จึงถามเด็กคนงานแถวนั้นว่า ชายหาดอยู่ไหนใด พอเขาชี้ทางให้ผมก็รีบเดินไปทางที่เขาบอกจนลืมขบใจคนบอก พอเดินพ้นกัฏตาการที่รับประทานอาหารเมื่อเดินไปไม่กี่ก้าวก็ถึงทะเล ขณะนั้นยังไม่สว่างดีตะวันกำลังทอแสงขึ้นอีกฟากหนึ่งของเกาะบาทลี เมฆกระจายแต่ห่างๆ ทางโน้นก่อนทางนี้ก่อน ต้องแสงสุริยา ยามรุ่งอรุณ ประกอบด้วยเสียงนกน้อยร้องทางโน้นตัวทางนี้ตัว เสียงครืนของคลื่นที่ซัดเข้าฝั่งระลอกแล้วระลอกเล่า ซึ่งเป็นสภาพธรรมชาติที่ต้องเป็นอยู่ชั่วอนันตกาล ปะทะกับขอบฟ้าหลัวเบื้องซ้ายของผมแลคล้ายคลื่นลูกมหึมาเท่าเทือกเขาย่อมๆ จรดขอบฟ้ากว้างอย่างน่ากลัวมาก ผมรีบเดินผ่านพื้นทรายแห้งลงไปทรายเปียก ที่มีน้ำทะเลซัดถึงจะได้เดินง่ายไม่หล่ม ณ หาดทราย

เปียกนั้น มีสุนัข ๒ ตัว วิ่งเข้ามาหา ผมจับปากเรียก มันพากันกระดิกหางและยอมให้ผมลูบหัว จากนั้น ตัวหนึ่งก็ตามผมไปตลอดทางจนกระทั่งผมเดินกลับมาถึงที่เดิม

ท่านผู้อ่านคงไม่ทราบหรอกนะครับว่า ความรักความเมตตาอันสื่อกันได้ด้วยวิญญาณหรือความรู้สึก คนที่เมตตาสัตว์มันจะไม่กัด สุนัขทุกตัวรักผมหมด ผมเดินข้ามลำธารเล็กๆ ซึ่งไหลจากเกาะลงทะเลแล้วลัดขึ้นบกผ่านเข้าไปในโรงแรมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งปลูกสร้างทำนองเดียวกับที่ผมพัก ตั้งใจจะลัดออกตลาดเพื่อดูชีวิตชาวอินเดียนามรุ่งอรุณ ปรากฏว่าไปไม่ได้ สุนัขตัวนั้นก็ตามผมไปทุกหนทุกแห่ง จนกระทั่งผมเดินกลับที่เดิม เห็นแต่ต้นไม้และต้นเตยสูงๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป นับว่าเขารักษาป่าไว้ได้ดีมาก ทุกแห่งเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ศาสนาฮินดู ณ ที่แห่งหนึ่งมีรูปปั้นหนุ่มมานด้วยปูนสีขาว คงจะมาจากเรื่องรามเกียรติ์ อีกแห่งหนึ่งมีรั้งนกกระจาบซึ่งสานด้วยหญ้าแขวนอยู่ที่ยอดไม้ ๒-๓ รัง ลมพัดแกว่งไปมาแต่ไม่เห็นมีนก คงจะลูกโตพากันไปหากินที่อื่นแล้ว ดูเวลาจวน ๗ นาฬิกา ซึ่งเป็นเวลาอาหารเช้า ผมรีบออกจากรีสอร์ทแห่งนั้น กลับลงมาที่ชายหาด ปรากฏว่า ภาพผืนทิวที่ผมเห็นเมื่อครูนี้นี้เป็นเกาะอีกเกาะหนึ่ง ทราบว่าไม่ห่างจากเกาะชวา ผมเดินกลับแต่เช้าไม่ถูกที่พัก เดินเสียเวลาอยู่ราวครึ่งชั่วโมง จึงได้ถามคนแถวนั้น มาถึงรีบอาบน้ำ ลงไปรับประทานอาหารเช้าหลังคนอื่นทั้งหมด อาหารเช้าของเขาไม่หรูหราอะไรเลย แสดงว่าประชาชนชาวอินโดนีส์รับประทานแต่พอดี ทำให้ผมนึกถึง

ตอนเป็นนักศึกษาอยู่ญี่ปุ่นเราอยู่หอพัก เข้าคิวรับประทานอาหาร แต่ละคนได้เท่ากันข้าว๑กับอีก๑ชิ้นกินแต่พออยู่ได้ไม่เคยอ้วนเลย และร่างกายก็ไม่อ้วนจนเกินไป ตามหลักโภชนาการ เราจะต้องไม่ตามใจกิเลสหรือความอยาก เมื่อรู้สึกหิวเต็มท้องแล้วให้หยุด ดื่มน้ำบ้าง ฆ่า กาแฟบ้างพักอยู่สักครู่แล้วจะรู้สึกอึดเอง นั่นก็เพียงพอแก่ร่างกายแล้ว ถ้าเรารับประทานอาหารมากเกินไป ร่างกายไม่สามารถใช้ให้หมดได้ ก็จะเป็นไขมันเกาะอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น หน้าท้องบ้าง ขั้วตบ ขั้วหัวใจบ้าง ทำให้อวัยวะเหล่านั้นทำงานได้ไม่เต็มที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพของเรา

๘ โมงครึ่งเป็นเวลาประชุม ทุกคนลงไป ณ ศาลาที่เขาจัดไว้ เหมือนปะราชานบุญมหาชาติ โลง มุงด้วยหญ้าคา ที่ประชุมแห่งนี้จึงมีลักษณะคล้ายศาลาพักร้อน โปร่ง และหลังคาลาดชัน ประกอบด้วยไม้ทั้งหลัง กลอนทำด้วยไม้ไผ่รวกทั้งลำ มัดด้วยดอกลีลาวดีอยู่ได้หลายปีแสดงว่าประเทศนี้มีหญ้าคาอยู่เป็นจำนวนมาก หมายถึงมีที่ดินรกร้างว่างเปล่าอยู่ไม่น้อย ซึ่งที่เมืองไทยของเราไม่มีแล้ว หญ้าคาที่ชอบขึ้นอยู่ตามโคก ทอดรกรายาวเป็นหน่อแทงไปได้ดิน ไม่มีพืชอะไรอื่นที่จะขึ้นกับมันได้นอกจากงา

ถึงเวลา ๙ นาฬิกา เราก็ประชุมกัน โดยให้เกียรติประเทศเจ้าภาพทำพิธีศาสนา ความจริงที่เกาะบาทลีเป็นแหล่งศาสนาฮินดู แต่เนื่องจากเป็นประเทศที่พลเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงให้สุภาพสตรีมุสลิมคนหนึ่งมาสวดเปิดประชุม ส่วนพวกเราซึ่งนับถือศาสนาต่างๆ กันถึง ๕ ศาสนา

พิธีเปิดประชุมโดยศาสนาฮินดู

ก็ได้แต่นั่งในอาการสงบ บางท่านก็ประนมมือทำพิธีไปด้วยศาสนานั้นเป็นเรื่องของจิตและวิญญาณ เมื่อร่วมกันอธิษฐานจะเกิดพลังบันดาลสิ่งที่เราต้องการให้แก่เราได้

จากนั้นประเทศต่างๆ ก็รายงานกิจกรรมของตนในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งผมจะไม่ขอนำมาเล่า เพราะไม่ใช่สิ่งที่น่าสนใจสำหรับคนทั่วไป

ระหว่างนั้นผมเห็นสุภาพสตรีซึ่งเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่บาทลี

เดินเข้าเดินออกด้วยท่าทางที่กังวลมาก คล้ายกับคอยใครสักคนหนึ่ง จนประมาณ ๑๐ นาฬิกาเห็นมีคนกลุ่มหนึ่ง แต่งตัวประจำชาติอินโดเนเซียเข้ามาพร้อมกับเด็กสาวผิวสีน้ำตาลอีก ๖-๗ คน แต่งกายสีขาวตามมาด้วย ได้ความว่าเป็นผู้แทนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศาสนาและวัฒนธรรม จากจาการ์ตา มาเปิดและร่วมประชุมกับพวกเราพอมาถึงท่านก็ขึ้นไปนั่งบนเวที และพวกเด็กสาว ๆ พวกนั้นสวดพระเวทย์ตามแบบฮินดู เป็นเวลาประมาณ ๑๐ นาที ผมจับใจความได้แต่เพียงว่ามีคำมานะสิการะ และมีคำที่หมายถึงพระพุทธรูปด้วย คือระยะหลัง ๆ ทางฝ่ายฮินดู ถือว่าพระพุทธรูปเป็นปางหนึ่งของพระนารายณ์ หลังจากนั้นผู้แทนรัฐมนตรีท่านนั้นออกมายืนพูดที่แท่นในหัวข้อ “ความสามัคคีระหว่างศาสนา” เป็นภาษาอังกฤษ ท่านพูดต้อนรับพวกเราเข้ามาสู่เกาะบาหลี่ ซึ่งเป็นเกาะฮินดูท่ามกลางชาวมุสลิมมากมายทั่วประเทศ ที่เป็นเกาะใหญ่น้อยราว ๑,๗๐๐ เกาะ พูดภาษาท้องถิ่นราว ๖๐๐ ภาษา เป็นชาวมาเลย์ที่อพยพมาจากเอเชียตั้งแต่สมัยหินกว่า ๖,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ศาสนาพุทธและฮินดูเข้ามาเมื่อประมาณ ๒,๐๐๐ ปีแล้ว เคียงคู่กันในระยะต้น ศาสนาฮินดูมาแข่งหน้าเมื่อศตวรรษที่ ๑๓ ส่วนศาสนาอิสลามเข้ามาในระยะหลัง จากอาระเบีย เปอร์เซีย และจีน ประมาณศตวรรษที่ ๑๒ สำหรับคริสเตียนและคริสต์ดั่ง เพิ่งเข้าไปเมื่อศตวรรษที่ ๑๖ นี้เอง โดยพ่อค้าชาวยุโรป ซึ่งในที่สุดเป็นผู้สร้างจักรภพ ปกครองชาวเกาะอินโดนีเซียทั้งหลาย ทำให้ชาวอินโด

นีเซียย้ายถิ่นจากชวามายังเกาะบาหลี่จนเท่าทุกวันนี้ ปัจจุบันอินโดนีเซียมีพลเมือง ๑๘๐ กว่าล้าน เป็นมุสลิม ๙๐ เปอร์เซนต์ อัตราการเพิ่มของพลเมืองไม่สูงนัก เพียง ๒ เปอร์เซนต์

อินโดนีเซียเพิ่งได้รับอิสรภาพเมื่อปี ๑๙๔๕ และมีคำขวัญประจำชาติว่า “สามัคคี ภายใต้ความหลากหลาย” ตามรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย ปี ๑๙๔๕ ยึดหลักปรัชญา ๕ ประการ คือ (๑) นับถือพระเจ้าองค์เดียวกัน (๒) มีมนุษยธรรม (๓) มีสามัคคีธรรม (๔) ยึดระบอบการปกครองประชาธิปไตย และ (๕) มีความเป็นธรรมในสังคม เขาไม่ใช่อิสลามในหลวงเหมือนพวกเรา ผมประทับใจตรงที่ท่านพูดว่า แม้มุสลิมจะเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ เราก็มองว่าอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ แต่กลับถือหลักเท่าเทียมกันระหว่าง ๕ ศาสนา คือ อิสลาม พุทธ คาธอลิก โปรเตสแตนต์ และฮินดู ไม่ใช่ศาสนารัฐ (THEOCRATIC STATE) หรือโลกียรัฐ (SECTULAR STATE) แต่เป็นรัฐธรรมนูญ ผมชอบอีกอย่างหนึ่งก็คือ รัฐบาลอินโดนีเซียยึดหลัก (๑) เสรีภาพในการนับถือศาสนา และ (๒) ส่งเสริมความเคารพนับถือและร่วมมือระหว่างศาสนา อันนี้ทำให้ผมนึกถึงเหตุการณ์ในบ้านเรา ได้มีการกดขี่ชนิกายที่เกิดขึ้นใหม่ บางพวกต้องล้มจมหายไป ทำให้ความดีก่อเกิดขึ้นไปได้ อยากจะให้เปรียบเทียบกับเรื่องสิทธิบัตร ซึ่งตามกฎหมายไทย ยอมให้สิ่งที่ดีกว่าของเดิมทำขึ้นมาได้ไม่เป็นละเมิดสิทธิบัตร อย่างนี้ความเจริญก็เพิ่มพูน สมัยผมเป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ มีพระ-

ชุดรูปหนึ่งบวชภิกษุณี เพียงเท่านั้น ก็ถูกจับสึก ซึ่งเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการนับถือศาสนา และอีกอย่างหนึ่ง ภิกษุณีเป็นสมมุตินามที่ใช้กับหญิงที่ประพฤติพรหมจรรย์ ซึ่งไม่น่าจะจำกัดเฉพาะในหมู่ผู้ชาย และจริงๆ แล้วในจีนแผ่นดินใหญ่ก็มีภิกษุณีอยู่จำนวนมากโดยพระสงฆ์ชายบวชให้ และในประเทศไทยของเราเอง ก็มีภิกษุณีเหมือนกัน คือคุณแม่ของ อาจารย์ศิลปศาสตร์ท่านหนึ่ง ผมพูดเสมอมาว่า ศาสนาเป็นโอสถที่รักษาต่อต้านความรุนแรง ถ้าเราส่งเสริมให้มีขึ้นมากๆ บ้านเมืองจะเต็มไปด้วยความสันติสุข และที่สำคัญก็คือ คนๆ หนึ่งอาจนับถือได้ทุกศาสนา ดังตัวอย่างครอบครัวของผมเอง เราไปได้ทั้ง วัดพุทธ และวัดคริสต์ เรามีพระเจ้าครอบครัวของเราเต็มไปด้วยความรัก เมตตา และความสุข แม้เงินหมื่นล้าน ก็หาซื้อไม่ได้ ความโกรธของผมลดได้ด้วยพลังของพระเจ้า ใส่วิญญาณชั่วออกไป มีอยู่ครั้งหนึ่ง แชนซัยผมเขม่นรู้สึกหงุดหงิดจึงไปหาศิษยาภิบาล ท่านหนึ่งซึ่งมาจากมาเลเซีย ท่านมาจับหัวผม แล้วก็บอกว่ามีวิญญาณชั่วอยู่ในตัวผมหลายตัว แล้วท่านอธิษฐานไล่ ในนามพระเยซูอยู่พักหนึ่ง เป็นที่น่าประหลาดใจ จิตใจผมเป็นปกติได้ ผมมีความรักความเมตตาในครอบครัวและต่อผู้อื่น ผมเพิ่งรู้ว่าอารมณ์ของเราขึ้นอยู่กับวิญญาณที่เข้ามาสิงสู่ ถ้าเป็นวิญญาณพระก็ดีไป แต่ถ้าเป็นวิญญาณชั่วก็ทำให้เราผิดสัจจรีต คิดแต่สิ่งซึ่งไม่เป็นมงคล

๑๙.๐๐ น. เราได้พากันขึ้นรถไปรับประทานอาหารเย็นที่บ้าน

คหบดีมุสลิมท่านหนึ่ง ระหว่างรอรถอยู่นั้น ผู้แทนนิวซีแลนด์มานั่งคุยด้วย เราได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคุยกันถึงเหตุการณ์บ้านเมือง ผมได้ถามถึงความเป็นไปในประเทศของเขาซึ่งอยู่ซีกโลกใต้ แต่เขาก็อยากมาร่วมกับพวกเรา เป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย เช่นเดียวกับออสเตรเลีย มารวมกับเอเชียเรียกว่าออสเตรเลีย ผมก็เลยแกล้งหยอกเขาว่า เมื่อนิวซีแลนด์เข้ามารวมอยู่ในเอเชีย ก็น่าจะเรียกว่า นิวซีแลนด์เอเชีย แล้วก็หัวเราะกัน จากการคุยกันผมจึงได้ทราบว่า พลเมืองประเทศนี้มีเพียง ๓.๕ ล้านเท่านั้น น้อยกว่ากรุงเทพฯ ของเราเสียอีก รถไม่ติด อากาศดี มีกะมากกว่าคน พื้นที่ราบเขาก็มาก บางแห่งมีหิน เคยเป็นประเทศที่ร่ำรวยเป็นที่ ๒ ของโลก รวยจากการขายผลิตผลเลี้ยงสัตว์ เวลานี้ตกอันดับไปอยู่ประมาณ ๑๕ แม้จะอยู่ซีกโลกใต้ด้วยกัน นิวซีแลนด์ก็ต่างจากออสเตรเลีย ไม่มีหมีโคอาล่า หรือต้นยูคาเหมือนออสเตรเลีย และไม่ได้นำสิ่งเหล่านี้เข้าไปในประเทศ นอกจากมีผู้นำตัววอลานีหรืออะไรนั่นแหละเข้าไปเลี้ยงมัน ปีนต้นไม้ขึ้นไปกินใบไม้เช่นเดียวกับหมีโคอาล่า แต่ตัวใหญ่กว่า ผมถามว่าเขาเชื่อในพระพุทธเจ้าหรือเปล่า เขาบอกว่าเชื่อสิ พระองค์ก็เป็นผู้ตรัสรู้สัจธรรม และสอนประชาชนเหมือนกับศาสดาองค์อื่นๆ เขากะชิบกับผมว่า ผมคงพูดได้แต่ข้างนอก จะไปพูดเวลาผมเทศนาคงไม่ได้ เพราะจะทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจผม ผู้ฟังอาจจะถามผมว่า “คุณจะให้พวกเราเชื่ออะไร”

ผมจึงตอบเขาว่า ให้เขาเชื่อสัจธรรม แล้วผมก็ชี้ให้เขาดูรอบๆ ตัว

เราว่ามีอะไรบ้าง มีสารพัด เขาทำต่างๆ ผมจึงถามเขาว่า “มันเกิดขึ้นมาได้ อย่างไร” เขาพยักหน้า และถามผมว่า “คุณหมายถึงธรรมชาติใช่ไหม” ผมตอบเขาว่า “คุณจะเรียกว่าอะไรก็สุดแท้ แต่คุณ มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างที่สุด ต้นไม้โตขึ้นมาได้ถึงเวลาก็ให้ดอกสวยๆ มีผีเสื้อและแมลงผสมพันธุ์ให้มัน และนกหลากหลายและขนาดบินไปมากินผลไม้ ถายเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ และหญ้ากินเป็นอาหารเจริญงอกงามเป็นประโยชน์ต่อสรรพสิ่งเป็นวัฏจักร ผมนับถือสิ่งนั้น” ผมตอบเขา

เขานั่งอยู่ชั่วคราวก่อนกล่าวว่า “คุณหมายถึงพระเจ้าใช่ไหม ชาวนิวซีแลนด์ รุ่นใหม่ไม่ค่อยนับถือศาสนากัน เพราะเขาเห็นว่าถึงเขาไม่มีศาสนาเขาก็อยู่ได้ เหมือนกับคนที่เกิดมาไม่รู้จักพ่อแม่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่เขามีชีวิตอยู่ได้แต่ไม่มีความสุข”

“ผมถามเขาว่า ผลคือทำให้สังคมวุ่นวายใช่ไหม” และถามเขาต่อไปว่า

“นั่นเป็นส่วนหนึ่ง แต่ความจริงมีว่า พลัฒ์อำนาจธรรมชาตินั้น เราร้องขอได้ด้วย อยู่ที่ใจของเรานั่นเอง ถ้าตั้งใจชอบและแน่วแน่เป็นสมาธิแล้ว ก็สามารถที่จะอธิษฐานขอสิ่งที่ตนต้องการให้เกิดมีขึ้นได้” พอถึงเวลาขึ้นรถ

ระหว่างทางผมนั่งกับ ดร.กระมล จึงไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้กับชาวต่างชาติ รถแล่นไปตามถนนแคบๆ จนแทบไม่น่าเชื่อว่า รถใหญ่จะหลีกกันพ้น ร้านรวงข้างถนนเป็นห้องแถวเล็กๆ กว้างไม่เกิน ๓ เมตร สูงราวๆ นั้นชั้นเดียวเป็นส่วนใหญ่ เหมือนกับที่นครกัตมันดูซึ่งผมไปพบเห็นมา ผู้คนหน้าตาคล้ายชาวเกาะ ตัวเล็กๆ ผิวคล้ำ

ยิ้มออกเห็นทั้งเหงือกและฟัน

รุ่งเช้า ๙ นาฬิกาเราก็ประชุมกันอีก ผมจะไม่เล่าให้ท่านฟังเรื่องที่ประชุมเพราะ เป็นเรื่องภายใน และไม่ เป็นประโยชน์ สิ่งที่ควรสังเกตก็คือ ประชาชนที่ประชุมเป็นผู้นำคริสเตียนชาวเกาหลีใต้ แสดงความเป็นใหญ่ในหมู่ประเทศกลุ่มเอเชีย สิ่งใดที่เรายอมได้เราก็ยอม แต่บางอย่างที่ล่งล้ำความเสมอภาคประเทศอื่นมากนัก เราก็ไม่เห็นด้วย เช่น จะห้ามไม่ให้เราคบกับองค์กรนั้น องค์กรนี้ เพราะตนเองไม่ชอบ เราก็ยอมไม่ได้ ประเทศอื่นก็ไม่ชอบ พวกกันยัมลับหลัง เดินไปทางไหนก็ไม่มีใครกล่าวคำนินทา อันนี้ก็ เป็นสังขารอย่างหนึ่ง คนที่ถ่อมจะได้รับการ ได้รับความเคารพ แต่คนที่ยกตนจะไม่มีความนับถือ มีตัวอย่างพระ-มะหะหมัด ไม่ว่าท่านจะไปงานไหน ท่านมักจะนั่งข้างหลังสุด จนไม่มีใครทราบว่าท่านนั่งอยู่ตรงไหน พระพุทธองค์เองเคยเสวยพระชาติเป็นมานพ มีคารวะธรรมสูง เห็นใครก็กราบไหว้ และกล่าวคำอวยพรให้ผู้นั้นเป็นพุทธะ ในที่สุดพระองค์เองได้เป็นพระพุทธเจ้าที่เราสรรเสริญกันอยู่เวลานี้

เย็นวันนั้นเราไปรับประทานอาหารในประชาคมมุสลิม ท่านจัดต้อนรับพวกเราเป็นพิเศษ มีการกล่าวต้อนรับ และอาหารก็มากมายหลายหลากรับประทานได้ตามปรารถนา สิ่งที่ผมไม่ลืมก็คือ สละ ซึ่งหวานกรอบ และมีแห่งเดียวที่เกาะบาห์ลีเท่านั้น ลูกมันเหมือนระกำไม่มีผิดแต่เนื้อหนา ขากลับผมได้นำมาแจกเพื่อนฝูงชอบใจตามๆ กัน เป็นผลไม้ที่อร่อยที่สุดที่ผมเคยรับประทานมา คิดว่าบินไปนอน

ที่บาทลี รับประทานสละสัก ๒-๓ วันก็
คุ้มค่าเครื่องบิน

วันรุ่งขึ้น อาจารย์ ดร.กระมล
เดินทางกลับก่อนผม เพราะระยะนั้น
การเมืองกำลังผันผวน ตัวท่านเองเป็น
ที่ปรึกษา ส่วนตัวท่านผู้ใหญ่อยู่หลาย
ท่าน ปล่อยให้ผมนอนหนาวอยู่อีกคืน
แต่ก็ไม่เสียหลายที่ได้ไปรับประทานอาหาร
อาหารเย็นที่ประชาคมฮินดู ซึ่งมีการ
ต้อนรับด้วยการพ้อนำพื้นเมืองให้
พวกเราดู ประกอบด้วยหนุ่มสาวตัว
คล้ำๆ น่าเอ็นดู เป็นอาหารมังสวิริ
ถ้วน ไม่เหมือนที่ชุมชนมุสลิมมีทุกชนิด
ทั้งมังสวิริและเนื้อสัตว์ตลอดจนปลา
ตัวโตๆ

รุ่งเช้าผมก็เดินทางกลับเหมือน
กับผู้แทนชาติอื่นๆ บางคน เพราะ
เหลือแต่รายการท่องเที่ยวซึ่งถ้าผมไปก็
กลับไม่ทันเที่ยวบิน ขากลับเที่ยวบิน
ของผมมิได้ผ่านดินาเหมือนขาไป แต่
บินตรงมายังสิงคโปร์และแล้วกรุงเทพฯ
โดยสวัสดิภาพ

สิ่งที่ผมได้รับมาก็คือ น้ำใจจาก
พี่น้องชาวอินโดฯ ที่ซื้อธก้าผากอาหาร
เย็น ๓ มื้อที่ผมไม่เคยได้ลิ้มมาก่อน
และน้ำใจไมตรีจากผู้แทนทุกชาติที่ไป
ร่วมกันประชุมกรรมการบริหารองค์การ
ศาสนาเอเชีย ของผากที่ผมนำมาให้
ท่านผู้อ่าน นอกจากอรรถรสและสาระ
ในข้อเขียนนี้แล้ว ก็ขอให้เป็นความรัก
ความสามัคคี ความเข้าใจใน
ศาสนาว่าเป็นอันเดียวกัน และขอให้ทุก
ท่านมีแต่ความสุขชั่ววันจันทร์เทอญ

เยาวชนชาวบาทลีที่มาแสดงใน
งานเลี้ยงอาหารเย็นที่ฮินดูสถาน

สาว ๆ ชาวบาทลีมาร้องเพลงให้พวกเราฟัง

คุณลักษณะพิเศษ แห่งพระพุทธศาสนา

บทสรุป

ข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

สุชีพ ปุณณานุภาพ

ข
บ

ข้อความที่กล่าวมาแต่ต้น ในแต่ละฉบับที่ผ่านมาแล้ว ที่กล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนานั้น เป็นเพียงส่วนเล็กน้อยหรือสังเขป ถ้าจะกล่าวกันอย่างละเอียดพิสดารก็ควรจะเป็นหนังสือชุดเล่มโตๆ หลายเล่ม อย่างไรก็ตาม เมื่อท่านอ่านมาถึงบทสุดท้าย ท่านก็คงได้รู้สึกบ้าง ไม่มากก็น้อย ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นศาสนาที่ถ้าจะนับถือกันแล้ว ก็นับถือได้อย่างมีเหตุผลชวนให้นับถือ ทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงว่าคนเราเริ่มต้นด้วยไม่มีอะไร แต่ถ้ามีความพากเพียรประกอบคุณงามความดีอยู่เสมอแล้วก็อาจเจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้นศาสตราจารย์ผู้สอน

ศาสนาคงจะมีน้อยท่านที่กล้าเล่าประวัติส่วนตัวของท่านว่า เคยเป็นคนไม่ดีอะไรมาแล้วในอดีต แต่พระพุทธเจ้าของเราทรงรับว่าพระองค์ได้เคยทำอะไรต่ออะไรที่ไม่ดีมาในอดีตมากหลาย เคยตกนรกมาแล้ว ขึ้นสวรรค์มาแล้ว เพราะฉะนั้น พระองค์จึงมีพระเมตตา กรุณาต่อบุคคลทุกประเภท ไม่ใช่มานั่งตั้งหน้าด่าคนไม่ดี หากเห็นอกเห็นใจ และพยายามอย่างยิ่งที่จะจูงคนไม่ดีให้สูงขึ้นกลายเป็นคนดีต่อไป

พระพุทธศาสนาสอนไม่ให้ดูหมิ่นตน หรือทอดทิ้งตนให้พยายามก่อร่างสร้างตนทั้งทางเศรษฐกิจและทางศีลธรรมเพื่อเจริญควบคู่กันไป แม้ในการสอนเศรษฐกิจก็ยังมีคำสอนเศรษฐกิจชั้นในหรือชั้นสูง คือ ให้มีคุณธรรมเป็นทรัพย์ที่เรียกว่า อริยทรัพย์ หรือ ทรัพย์ประเสริฐ

อีกหนึ่งคุณลักษณะพิเศษที่น่าสนใจมากกล่าวในหนังสือเล่มนี้ได้เลือกที่โดดเด่นและไม่ซ้ำกับศาสนาอื่นโดยมาก เพราะฉะนั้นหนังสือนี้ จึงมิได้แสดงหลักธรรมทุกอย่างในพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์โดยตรง ยังมีอยู่อีกหลายข้อหลายประการที่มิได้อธิบายไว้

ผู้เขียนได้เคยรวบรวมหลักพระพุทธศาสนาไว้อย่าง ๒๐ ข้อ พิมพ์ขึ้นเป็นการแพร่หลายแล้วเรื่องหนึ่ง ในโอกาสต่อไป อาจจะรวบรวมเพิ่มขึ้นและอธิบายโดยละเอียดอีกต่างหาก ในบทสรุปนี้ใคร่เสนอคำสั้นๆ พรรณนาว่า พระพุทธศาสนาสอนอย่างไรหรือสอนอะไรไว้ เพื่อเป็นคติเตือนใจเป็นการจบลงด้วยการประมวลข้อธรรมทางพระพุทธศาสนาดังต่อไปนี้:-

พระพุทธศาสนาสอนให้พยายามพึ่งตัวเอง ไม่ให้มัวคิดแต่จะพึ่งผู้อื่น

พระพุทธศาสนาสอนให้ทำความดีเพราะเห็นแก่ความดีไม่ใช่ทำด้วยความโลภ คือ อยากได้สิ่งตอบแทน หรือทำด้วยความหลง คือ ไม่รู้ความจริงบางครั้งนึกว่าดีแต่กลายเป็นทำชั่ว

พระพุทธศาสนาสอนให้มีความขยันหมั่นเพียรไม่เกียจคร้านยิ่งสำหรับคฤหัสถ์ การตั้งเนื้อตั้งตัวได้ต้องมีความขยันหมั่นเพียรเป็นข้อแรก

พระพุทธศาสนาสอนให้มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

พระพุทธศาสนาสอนว่า การอยู่ในอำนาจผู้อื่นเป็นทุกข์ จึงสอนให้มีอิสรภาพทั้งภายนอกและภายใน

อิสรภาพภายใน คือไม่เป็นทาสของกิเลสหรือถ้ายังละกิเลสไม่ได้ ก็อย่าถึงกับปล่อยให้กิเลสบังคับมากเกินไป

พระพุทธศาสนาสอนให้เอาชนะความชั่วด้วยความดี ให้ระงับเวรด้วยการไม่จองเวร และในขณะเดียวกัน ก็ให้พยายามทำตนอย่าให้มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ให้รู้จักผูกไมตรีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

พระพุทธศาสนาสอนให้

พระพุทธศาสนาสอนให้มีความอดทน
ต่อสู้กับความยากลำบาก
และอุปสรรคทั้งหลาย ไม่เป็นคนอ่อนแอ
พอบพบอุปสรรคก็วางมือทิ้ง
ถือว่าความอดทนจะนำ
ประโยชน์และความสุขมาให้

ประกอบเหตุ คือ ลงมือทำเพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหมาย ไม่ใช่ให้คิดได้ตัวอย่างลอยๆ โดยคอยพึ่งโชคชะตาหรืออำนาจลึกลับใดๆ

พระพุทธศาสนาสอนให้ลงมือปฏิบัติเพื่อจะได้รู้แจ้งผลดีด้วยตนเอง ไม่ต้องเดาว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตราบใดยังเดาอยู่ ตราบนั้นยังไม่ถือว่ารู้ความจริง

พระพุทธศาสนาสอนให้มีความอดทนต่อสู้กับความยากลำบากและอุปสรรคทั้งหลาย ไม่เป็นคนอ่อนแอ พอบพบอุปสรรคก็วางมือทิ้ง

ถือว่าความอดทนจะนำประโยชน์และความสุขมาให้

พระพุทธศาสนาสอนมิให้เชื่ออะไอย่างมงายไร้เหตุผล ให้ใช้ปัญญากำกับความเชื่ออยู่เสมอ นอกจากนั้น ยังสอนให้รู้จักพิสูจน์ความจริง ด้วยการทดลองการปฏิบัติและการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

พระพุทธศาสนาสอนกว้างกว่าเทศบาลและรัฐบาล คือ เทศบาลปกครองท้องถิ่น รัฐบาลปกครองประเทศ โดยสอนให้มีโลกบาลคือธรรมอันปกครองโลก ได้แก่ หิริ ความละอายแก่ใจ และโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาปทุจริต

พระพุทธศาสนาสอนให้มีสติกับปัญญาคู่กัน คือ ให้มีเจตียาคู่กับฉลาด ไม่ใช่เจตียาวอย่างเดียวหรือฉลาดอย่างเดียว จึงสอนให้มีสติกับสัมปชัญญะคู่กัน และถือว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก

พระพุทธศาสนาสอนให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ เช่น ที่สอนให้เคารพในการศึกษาให้มีการลำดับรับฟังมาก ให้คบหาผู้รู้หรือคนดีและสนใจฟังคำแนะนำของท่าน โดยเฉพาะได้สอนว่าไม่สรรเสริญความหยุดอยู่ในคุณความดีสรรเสริญแต่ความเจริญก้าวหน้า

พระพุทธศาสนาสอนให้เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ทั้งทางวัตถุและทางน้ำใจ เพื่อจะได้อยู่เป็นผาสุกร่วมกันในสังคม

พระพุทธศาสนาสอนมิให้ปลูกศัตรูหรือมองเห็นใครต่อใครเป็นศัตรู โดยเฉพาะไม่สอนให้เกลียดชังคนนับถือศาสนาอื่น จึงนับว่าเป็นศาสนา

ที่มีใจกว้างขวาง

พระพุทธศาสนาสอนมิให้ใช้วิธีอ่อนน้อมบวงสรวงเพื่อให้สำเร็จผล แต่สอนให้ลงมือทำเพื่อให้เกิดผลที่มุ่งหมายนั้นให้ถูกต้องทาง

พระพุทธศาสนาสอนให้มองโลกโดยรู้เท่าทันความจริงที่ว่า มีความไม่เที่ยงแท้ถาวรทนอยู่ไม่ได้ และไม่ใช่ว่าตนที่พึงยึดถือ จะได้มีความปลอดภัย โปร่งใจ ไม่ยึดมั่นจนเกินไปซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้โดยง่าย

พระพุทธศาสนาสอนให้ถือธรรม คือความถูกต้องตรงเป็นใหญ่ ไม่ให้ถือตนเป็นใหญ่ หรือถือโลกเป็นใหญ่ พุดง่าย ๆ ก็คือ ไม่ถือบุคคลเป็นสำคัญแต่ถือธรรมหรือความถูกต้องตรงเป็นสำคัญ

พระพุทธศาสนาสอนปรมาตม คือประโยชน์อย่างยิ่ง คือให้รู้จักความจริงที่เป็นแก่น ไม่หลงติดอยู่ในความสมมติต่าง ๆ เช่น ลากยศ เป็นต้น แต่ในการเกี่ยวข้องกับสังคม ก็สอนให้รู้จักรับรองสมมติทางกายและวาจาตามสมควร เช่น เมื่อเข้าประชุมชนก็ให้ทำตนให้เข้าได้กับประชุมชนนั้น ๆ ให้ใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามสมมติบัญญัติ ไม่ใช่เมื่อถือว่าไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาแล้ว ก็เลยเข้ากับใครไม่ได้ การที่พระพุทธศาสนายืนยันมาได้ ก็เพราะถึงคราวรับรองสมมติบัญญัติ ก็รับรองตามสมควร ถึงคราวสอนใจให้รู้เท่าสมมติบัญญัติ ก็ให้สอนใจมิให้ติดให้หลงจนเป็นเหตุมัวเมาจนมลาย

พระพุทธศาสนาสอนธรรมตั้งแต่ขั้นต่ำจนถึงธรรมขั้นสูง แต่ละ

ประเภทเหมาะแก่จริตอัธยาศัยและความสามารถของแต่ละคน เหมือนให้อาหารแก่เด็กอ่อนแก่เด็กโตตามความเหมาะสมฉะนั้น

พระพุทธศาสนาสอนว่า ปัญญา เป็นเครื่องส่องทางแห่งชีวิตที่นับเป็นแสงสว่างในโลกและได้สอนต่อไปว่าปัญญานั้นทำให้เกิดได้ ไม่ใช่ปัญญาตามบุญตามกรรม การทำให้เกิดปัญญาคือ การคิด การศึกษาสดับตรับฟัง และการลงมือปฏิบัติอบรมให้เกิดปัญญา

พระพุทธศาสนาสอนหนักแน่นในเรื่องความเป็นผู้กตัญญูรู้คุณผู้อื่น และกตเวทิตอบแทนคุณท่านและสรรเสริญว่าใครมีคุณชื่อนี้ชื่อว่าเป็นคนดีและประพฤติดีสิ่งเป็นสวัสดิมงคล

พระพุทธศาสนาสอนให้ดับทุกข์ โดยรู้จักว่าอะไรเป็นทุกข์อะไรเป็นต้นเหตุ และการดับความทุกข์ได้แก่ดับเหตุของทุกข์ รวมทั้งให้รู้จักข้อปฏิบัติที่จะให้ถึงความดับทุกข์ด้วย จึงชื่อว่าสอนเรื่องดับทุกข์ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งควรจะได้ศึกษาและปฏิบัติตาม

พระพุทธศาสนามีได้สอนให้ ย้าย หรือข้ามเดิมคนที่ทำอะไรผิดไปแล้ว ควรจะช่วยกันให้กำลังใจในการกลับตัวของเขา ไม่ควรดูหมิ่นเหยียดหยาม พระพุทธเจ้าเองก็เคยทรงเล่าเรื่องความผิดของพระองค์ในสมัยยังทรงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสมัยยังทรงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ อันแสดงว่าตราบไฉนยังมีกิเลส ตราบนั้นก็อาจทำชั่วทำผิดได้ แต่ข้อสำคัญถ้ารู้ว่าอะไรผิดอะไรชอบแล้วจะต้องพยายามกลับตัวให้ดีขึ้นเสมอ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่

สอนให้เห็นอกเห็นใจคนอื่น ผู้ที่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้อื่นจะเพราะชาติสกุล เพราะทรัพย์ หรือเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม ไม่ชื่อว่าปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาสอนว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว หว่านพืชเช่นใดก็ได้ผลเช่นนั้น จึงเท่ากับสอนให้หว่านแต่พืชที่ดี คือ พยายามทำแต่กรรมดี พยายามละเว้นความชั่วทั้งหลาย

พระพุทธศาสนาสอนให้รู้จักละอายใจตนเองและเกรงกลัวต่อความชั่วชั่วทุจริต โดยถือว่าคุณธรรมทั้ง ๒ นี้ มีอยู่ในที่ใดย่อมคุ้มครองได้ตลอดทั่วทั้งโลก และจัดเป็นคุณธรรมของเทวดาด้วย

พระพุทธศาสนาสอนให้แก้ความชั่วด้วยความดี ให้ระงับเวรด้วยการไม่จองเวร ให้ระงับความโกรธด้วยความไม่โกรธ ใหม่ๆ อาจทำได้ยากแต่ถ้าลองฝึกหัดทำดูบ้าง จะได้รับความเย็นใจ สงบร้อน หหมดเวรหมดภัย

พระพุทธศาสนาสอนว่า การคบเพื่อนที่ดีย่อมจะชวนกันไปไปในทางดี พระอานนท์เสนอว่า เป็นกึ่งพรหมจรรย์ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นตัวพรหมจรรย์โดยสมบูรณ์ทีเดียว แสดงว่าทรงยกย่องกัลยาณมิตรมาก

พระพุทธศาสนาสอนให้รักษากายวาจา ให้เรียบร้อยด้วยศีล ให้รักษาจิตให้สงบไม่ฟุ้งซ่านด้วยสมาธิ และให้รักษาทีริฐคือ ความเห็นมีให้ผิด ให้ไปตรงทางด้วยปัญญา ฉะนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา จึงเป็นข้อปฏิบัติตามลำดับต่ำสูงทางพระพุทธศาสนา

ด้วยปัญญา บุคคลอาจแก้ทุกข์ได้ด้วยปัญญา บุคคลย่อมมีแสงสว่างส่องทางชีวิตให้ดำเนินไปได้ โดยราบรื่น ด้วยปัญญามิใช่ด้วยอคติ ไม่ทำอะไรที่ผิดพลาด ปัญญาจึงเป็นที่มาแห่งคุณงามความดีทั้งหลาย

พระพุทธศาสนาสอนให้ผ่อนคลายความยึดมั่น ความถือตัวถือตนให้เหลือน้อยเท่าที่จะทำได้ คนยังมีความยึดถือหรือถือตัวถือตนมากเพียงใด ก็มีความทุกข์ความเดือดร้อนมากเพียงนั้น

**พระพุทธศาสนาสอนให้
ผ่อนคลายความยึดมั่น ความถือตัวถือตน
ให้เหลือน้อยเท่าที่จะทำได้
คนยังมีความยึดถือ
หรือถือตัวถือตนมากเพียงใด
ก็มีความทุกข์ความเดือดร้อน
มากเพียงนั้น**

พระพุทธศาสนาสอนให้รู้สภาพธรรมดา สามประการของสิ่งทั้งหลาย และให้พิจารณาด้วยปัญญาอยู่เสมอ นั่นคือความไม่เที่ยงถาวร (อนิจจตา) ความทนอยู่ไม่ได้ (ทุกขตา) และความเป็นของมิใช่ตัวตน (อนัตตตา) เพื่อเป็นทางปิดกั้นความกลัดกลุ้มเดือดร้อนทั้งปวง

พระพุทธศาสนาสอนว่า ถ้าไม่รู้จะปฏิบัติอย่างไรดี เพราะข้อ

ปฏิบัติมีมากเหลือเกิน ก็สอนให้ปฏิบัติเพียงอย่างเดียวคือให้รักษาคัมภีร์จงใจให้เป็นไปถูกต้อง เสริมแล้วจะเป็นอันคัมภีร์ครองกาย วาจา และอื่นๆ ไปในตัว

พระพุทธศาสนาสอนทางสายกลาง ระหว่างการทรมานตัวเองให้เดือดร้อน กับการปล่อยตัวให้เลิกละเกินไป และสอนทางสายกลางระหว่างความเห็นที่ว่างเกี่ยวกับความเห็นที่ว่าขาดสูญ การสอนทางสายกลางนี้ ย่อมเป็นประโยชน์ในที่ทุกสถานอะไรก็ตามมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ถึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป ย่อมไม่ดี

พระพุทธศาสนาสอนให้รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง ไม่เป็นคนเดียวอยากสอนอยาก คนที่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นย่อมมีโอกาสแก้ความผิดพลาดบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ

พระพุทธศาสนาสอนเป็นวิภาษวาทะ กล่าวคือ จำแนกตามเหตุผลที่แท้จริง เช่น เมื่อมีปัญหาว่าชื่อว่าความจริงแล้วควรจะพูดเรื่อยไปโดยไม่มีขอบเขตหรือพระพุทธศาสนาสอนว่าความจริงที่จะพูดนั้นควรมีประโยชน์ด้วย เป็นธรรมด้วย จึงค่อยพูดแล้วก็ควรรู้จักกาลเวลาที่จะพูดด้วย ไม่ใช่พูดพร่ำเพรื่อไป

พระพุทธศาสนาสอนว่า คนพาลมีการเพ่งโทษผู้อื่นเป็นกำลัง บัณฑิตมีการเพ่งโทษตัวเองเป็นกำลัง จึงแสดงว่าไม่ควรรุ่มรวยแต่จะแก้ความไม่ดีของคนอื่นให้มากนัก ดูแลตัวเองให้ดีก่อนแล้วจึงค่อยคิดแก้คนอื่นในภายหลัง

พระพุทธศาสนาเป็นที่มาแห่งวัฒนธรรม และสมบัติผู้ดีที่ละเอียดอ่อนและประณีตของโลก

พระพุทธศาสนาสอนให้สงบระงับ ไม่วุ่นวายและสอนให้เห็นว่า ลากสักการและชื่อเสียงนั้น ถ้าไม่รู้จักใช้ ไม่รู้จักพิจารณา ก็กลายเป็นของร้ายกาจหรือเป็นพิษได้

พระพุทธศาสนาสอนให้พิจารณาให้รู้เท่าทันเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างทำให้ชอบใจในครั้งแรก แล้วก่อทุกข์เดือดร้อนให้ในภายหลัง รูปพระพุทธเจ้าตอนผจญมารนั้นเป็นคติสอนใจดีมาก อารูธของพระยามารกลายเป็นดอกไม้รูปเทียนมาบูชา พระพุทธเจ้านี้แสดงว่าสิ่งที่เป็นพิษสำหรับผู้อื่น แต่เมื่อใช้ปัญญาพิจารณาแล้ว ก็อาจเป็นดอกไม้รูปเทียนมาบูชาได้

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าไม่มีความเกิด ความแก่ ความตาย พระองค์ก็คงมิได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แสดงว่าเรื่องที่คนทั้งหลายเห็นเป็นของธรรมดา ก็ตาม เป็นของน่าเกลียด น่ากลัวก็ตาม พระพุทธเจ้าทรงนำมาเป็นคติ หรือหาประโยชน์ได้จากสิ่งเหล่านั้นจึงมีคำกล่าวว่าผู้มีธรรมรู้มองทุกอย่างเป็นธรรมเหมือนหมอผู้สามารถมองเห็นไม้ทุกอย่างเป็นยา รักษาโรคได้ทั้งสิ้นฉะนั้น

พระพุทธศาสนาสอนให้รู้จักเสียสละเป็นชั้นๆ ให้สละสุขเล็กน้อยเพื่อสุขอันสมบูรณ์ ให้สละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ ให้สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต และให้สละชีวิตเพื่อรักษาธรรม เป็นการสอนให้ยกจิตใจให้สูงขึ้นในที่สุด

พระพุทธศาสนาสอนให้ยอมเสียสละน้อย เพื่อไม่เสียมาก เพราะฉะนั้น เมื่อมีเหตุอะไรเกิดขึ้น อันจะต้องเสียสละบ้างก็ควรพิจารณา ถ้าควรยอมเสียสละได้ก็จะเป็นการตัดต้นเหตุที่ทำให้เสียมากเป็นอย่างดี เพียงการทนเหตุการณ์เล็กน้อยกับทนไม่ได้แล้วก่อเรื่องขึ้น ก็จะเป็นตัวอย่างอันดีที่ให้อะไรจึงนัยเรื่องนี้ได้

พระพุทธศาสนาสอนว่า เมื่อมีศีล คือ รักษากายวาจาให้เรียบร้อยได้ ย่อมเป็นอุปการะให้สมาธิเกิดได้เร็ว สมาธิคือการที่ใจตั้งมั่นไม่ฟุ้งซ่าน เมื่อมีสมาธิก็ช่วยให้เกิดปัญญาได้สะดวกขึ้น

พระพุทธศาสนาสอนว่าทุกคนที่เกิดมามีขวานเกิดมาในปากคนละเล่ม เป็นขวานที่ถ้าไม่รู้จักรู้อใช้ ก็จักฟันตนเองให้พินาศไปได้

พระพุทธศาสนาสอนรวบยอดให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท คือสอนไม่ให้ลืมนั่น ทะนงตนหรือขาดความระมัดระวัง ท่านถือว่าความประมาทเป็นทางแห่งความตาย และความไม่ประมาทเป็นทางแห่งความไม่ตาย จึงควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาททั่วกัน

ดาบเหล็กน้ำพี้

ศาสตราวุธชั้นเยี่ยมแห่งสยาม

“พลาตัสัย สิทธิธัญกิจ”

ศ

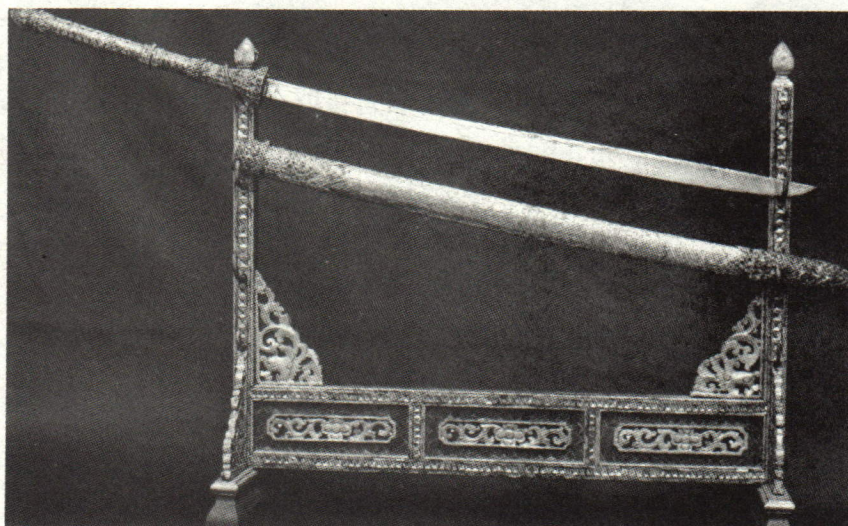
ศาสตราวุธที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติสยามนั้น ต้องยอมรับว่า “ดาบเหล็กน้ำพี้” นั้น เป็นดาบชั้นยอดที่สุดของนักรบไทย นอกจากจะเป็นเครื่องหมายของการมีอำนาจของชนชั้นปกครองแล้ว การมีอาวุธชั้นดีก็คือ ความเป็นยอดนักรบผู้กล้าหาญ ที่มีดาบอันศักดิ์สิทธิ์คอยปกป้องคุ้มครองอีกด้วย เช่นเดียวกับนักรบผู้ป็นต้องมิดาบขามูไร นักรบอาหรับต้องมีดาบดามัสกัส นักรบอินโดนีเซียต้องมีกริช นักรบจีนต้องมีกระบี่ เป็นต้น

ดาบเหล็กน้ำพี้ นั้น ต้องทำจากเหล็กน้ำพี้ที่หายาก โดยเฉพาะเหล็กจากบ่อพระแสง ดาบเหล็กน้ำพี้ อำเภอบ้านทอนแสนขัน อำเภอนี้มีตำนานเล่าขานกันว่า ครั้งหนึ่ง พรานช้างจากประเทศลาวได้เดินทางเข้ามาล่าช้างในแถบหมู่บ้านท่าช้าง และทราบว่าจะมีการก่อสร้างวัดพระแท่นศิลาอาสน์ จึงเกิดศรัทธาเลื่อมใสใคร่จะร่วมทำบุญสร้างวัดด้วย เมื่อเดินทางกลับประเทศลาว จึงได้ชักชวนญาติพี่น้องและพรรคพวกร่วมกันบริจาคทองได้จำนวนแสนขัน แล้วนำทองจำนวนนั้นจะมาร่วมสร้างวัด แต่พอมาถึงก็ทราบว่าการสร้างวัดพระแท่นศิลาอาสน์นั้นได้สร้างเสร็จแล้ว ครั้นจะนำทองกลับก็เกรงว่าจะยากลำบากและไม่

ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย อีกประการหนึ่งเห็นว่าเป็นทองที่ตั้งใจมา ร่วมทำบุญสร้างวัด จึงปรารถนาที่จะฝากไว้กับแผ่นดินนี้ จึงนำทองทั้งหมดฝังที่หมู่บ้าน จึงพากันเรียกว่า บ้านทองแสนขัน เดิมนั้นได้เรียกว่า บ้านบ่อทอง

ลักษณะเหล็กน้ำพี้ นั้นมีแร่ธาตุที่หายากผสมอยู่ด้วย ทำให้แข็งและเหนียวเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้ หมู่บ้านบ่อทองหรือหมู่บ้านที่มีเหล็กน้ำพี้ จึงมีการทำมิดาบสำหรับการสู้รบโดยเฉพาะ จากการสำรวจพบว่าในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีเตาหลอมเหล็กอยู่จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยแห่ง และพบว่า ความรู้ในวัสดุศาสตร์เหล็กกล้าหรือความศักดิ์สิทธิ์นั้น เป็นสูตรสำคัญที่ทำให้ดาบเหล็ก

น้ำพี้ มีประสิทธิภาพจนเป็นที่แสวงหาในหมู่นักรบไทย ดาบเหล็กน้ำพี้จึงมีชื่อเสียงและได้รับความสนใจ ถือเป็นดาบที่มีความสำคัญมาก เพราะเชื่อกันว่าเหล็กน้ำพี้ก็คือ เหล็กกล้าที่มาจากบ่อเหล็กอันศักดิ์สิทธิ์ ที่มีเจ้าพ่อคอยปกปักรักษา นับเป็นสิ่งของหายากมีคุณค่ามาก หากใครมีไว้ในครอบครองจะอยู่ยงคงกระพัน ดาบเหล็กน้ำพี้นี้ใช้แก้อาถรรพ์ต่างๆ ได้ เชื่อว่าเป็นสิ่งของสูง คือ เหล็กน้ำพี้เหมาะสำหรับใช้สร้างพระแสงของพระเจ้าแผ่นดิน สามารถใช้เป็นศาสตราวุธที่ซุกซ่อนในร่างกายแล้วศัตรูมองไม่เห็น เช่นเดียวกันกับเชื่อว่า ดาบเหล็กน้ำพี้ป้องกันภูติผีปีศาจและเวทมนต์คาถาได้ เชื่อกันขนาดใส่

พระแสงดาบดาบค่าย

โองน้ำกินเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บหากจะถามราคาค่างวดของดาบเหล็กน้ำพี้แล้วมีราคามากกว่าข้าวเปลือก ๓ เกวียน ดาบเหล็กน้ำพี้ พิสูจน์ได้ตรงที่หากนำไปใส่น้ำแล้วน้ำจะมีความเย็นตลอดเวลา

การตี “ดาบเหล็กน้ำพี้” นั้น มีพิธีกรรมที่น่าสนใจที่พอสรุปได้ ดังนี้

๑. นำแร่เหล็กจากบ่อเพื่อมาเตรียมการ

๒. การนำสิ่งของที่สำคัญสมกัน โดยต้องเสาะหาธาตุเหล็กที่มีพลังอาณานิคมมาหลอมประสมกับวัตถุมงคลหลายอย่าง เช่น เหล็กแกนจากยอดเจดีย์หัก เหล็กตะปุดดอกฝาลองศพ ๗ ป้าข้า หากจะให้เข้มแข็งทางพลังจิตวิญญาณแล้ว ต้องใช้ตะปูที่ดองโลงศพ ผิดตายท้องกลมนั่น เรียกว่า ธาตุอาถรรพ์

๓. การก่อเตาและการตีดาบจนสำเร็จเป็นดาบเหล็กน้ำพี้

พิธีกรรมการสร้างดาบเหล็กน้ำพี้เริ่มต้นจาก เมื่อพบแหล่งแร่เหล็กเนื้อดีแล้วผู้ที่จะไปขุดแร่เหล็กนี้ต้องหุงข้าวต้มขาว ถือกี้อย่างน้อย ๗-๑๕ วัน โดยปฏิบัติตนเคร่งครัดในการถือศีลห้าจนกว่าจะครบกำหนด เมื่อดูฤกษ์ยามกำหนดเวลาที่เป็นมงคลแล้วให้จัดพิธีบวงสรวงเจ้าที่เจ้าทางผู้ปกป้องรักษาบ่อแร่เหล็กพิเศษ เพื่อขออนุญาตนำแร่ออกมาใช้ประโยชน์

เมื่อเสร็จการบวงสรวงขออนุญาตแล้วก็ทำพิธี “ล้อมแร่” เป็นการป้องกันแร่เหล็กไม่ให้หนีไหลหากไม่ทำอย่างนี้จะขุดพบแต่เหล็กที่เป็น “ขี้เหล็ก” ซึ่งนำมาใช้ทำประโยชน์ไม่ได้ และการตัด

แร่เหล็กนั้นจะต้องตัดกันในวันดับคือวันแรม ๑๕ คำจึงจะทำให้แร่เหล็กชั้นดีนี้มีอาณานิคม พิธีกรรมนี้ไม่แตกต่างกับการตัดเหล็กไหล เพราะแร่เหล็กน้ำพี้ก็คือ เหล็กไหลประเภทที่อยู่ใต้ดิน

เมื่อตัดได้แร่เหล็กน้ำพี้แล้ว ผู้เป็นช่างตีดาบจะต้องทำ พิธีบวงสรวง

บูชาเทพยดาหรือวิญญาณที่ปกปักรักษาแร่เหล็กนั้นเสียก่อน แล้วจึงนำมหาหลอมประสมกับธาตุอาถรรพ์จนเป็นเนื้อเดียวกัน

การตีดาบเหล็กน้ำพี้ขึ้นต้องเตรียมเพื่อที่จะตีดาบเล่มนี้เพียงอย่างเดียว จะตีดาบชนิดอื่นไม่ได้ ก่อนที่จะก่อเตาเพื่อตีดาบนั้น ต้องทำพิธีบวงสรวงบูชาครุตีดาบเสียก่อน แล้วจึงลงมือก่อเตาโดยตั้งไว้กลางแจ้ง อย่าให้มีร่มเงามาบัง

วันตีดาบ ต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ตีดาบ ซึ่งมีเตาเผา คีมคีบเหล็กด้ามยาว ค้อนตีเหล็กหินขัด ถ่านไม้สักเป็นต้น ไว้ให้พร้อม แล้วจึงหาวันมงคลบูชาครุตีดาบ เพื่อรอวันตีตามตำราโบราณนิยมตีดาบในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ คำจะทำให้พลังดาบมีความขลังมากกว่าตีวันอื่น ในขณะที่ตีดาบนั้น ช่างตีดาบจะต้องท่องคาถากำกับพร้อมกับจังหวะตีอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะตีดาบสำเร็จ หากไม่สำเร็จการตีดาบนั้นจะต้องรอไปตีในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ คำในเดือนถัดไปตีดาบอยู่อย่างนั้นจนแล้วเสร็จ

เมื่อได้ดาบเหล็กน้ำพี้ตามต้องการแล้ว นำตัวดาบมาเข้าด้ามซึ่งทำด้วยไม้ที่เนื้อเหนียวและทนทาน ก่อนที่จะนำเข้าประกอบด้ามนั้น ต้องทำการ

“

ต้องเสาะหาธาตุเหล็กที่มีพลังอาณานิคมมาหลอมประสมกับวัตถุมงคลหลายอย่าง เช่น เหล็กแกนจากยอดเจดีย์หัก เหล็กตะปุดดอกฝาลองศพ ๗ ป้าข้า หากจะให้เข้มแข็งทางพลังจิตวิญญาณแล้ว ต้องใช้ตะปูที่ดองโลงศพผิดตายท้องกลมนั่น เรียกว่า ธาตุอาถรรพ์

”

“

**ดาบเหล็กน้ำพี้ที่ต้น
บักจะมีอำนาจลึกลับ
คอยเตือนเหมือนมี
วิญญาณคอยปกป้อง
ในยามมีภัยอันตราย
ดาบที่เป็นเพื่อนตายเล่มนี้
จะมีเสียงลั่น “กรีก” พร้อมกับ
ดาบจะถีบตัวออกจากฝักทันที
เป็นสัญญาณบอกให้รู้ล่วงหน้า
และพร้อมที่จะฟาดฟันข้าศึก
ได้ทุกโอกาสทั้งจวนตัว
และยามคับขัน**

”

ประจู่เครื่องรางของขลังของครูอาจารย์ที่แข็งแกร่งในอาคมต่างๆ ได้แก่ ผ้าประเจียดพิสมร เครื่องรางรูปสามเหลี่ยมเหล็กร้อยสายตะกรุด เส้นผม ขี้ผึ้ง เชือกถัก เป็นต้น ถ้าจะให้ดาบเหล็กน้ำพี้เป็นดาบวิเศษเหมือนมีวิญญาณคอยดูแลปกปักรักษาด้วยแล้ว ต้องบรรจุเส้นผมของผีตาย ๗ ป่าเข้าไว้ด้วย

ดาบเหล็กน้ำพี้ที่เข้าด้ามและทำฝักเก็บนี้จะนำไปปักห้วยหรือหุ้มทองหุ้มเงิน อย่างไหนขึ้นอยู่กับฐานะศักดิ์ของผู้เป็นเจ้าของดาบ

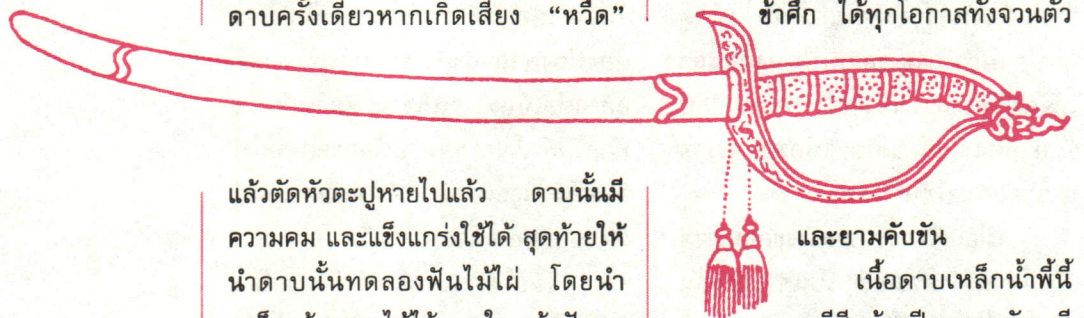
ดาบเหล็กน้ำพี้ที่สำเร็จนี้จะต้องนำไปให้ครูบาอาจารย์ที่แก่กล้าในวิชาคาถาอาคมทำพิธีปลุกเสกอีกครั้ง เพื่อเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ลงในดาบให้เหมาะสมกับผู้ครอบครอง และถือเป็นดาบประจำตัวของนักรบผู้นั้น ที่พูดได้ว่า ชีวิตกับดาบจะต้องอยู่คู่กันตลอดไป

การทดลองประสิทธิภาพ หรือวิชาคมวิเศษของดาบเหล็กน้ำพี้ชั้นในชั้นแรกเมื่อชักดาบออกจากฝักแล้วให้ยกกวัดแกว่งไปในอากาศ หากมีเสียงดาบตัดอากาศดัง “หวือ” จนผู้ถือดาบได้ยินชัดเจนแล้ว ถือว่าดาบนั้นถูกต้องตามตำรา ส่วนการทดลองความคมก็ใช้ตะปุดตอจริงไว้กับพื้นไม้ให้ตัวดาบครั้งเดียวหากเกิดเสียง “หวีด”

ภายในจนขาดกระเด็นแล้ว จัดว่าเป็นยอดดาบที่มีความคมและวิเศษสมกับที่ทำพิธีดาบศักดิ์สิทธิ์ เป็นการยืนยันความเป็นช่างฝีมือและความศักดิ์สิทธิ์ของครูบาอาจารย์ ด้วยเหตุนี้ช่างตีดาบที่มีชื่อเสียงจึงมักได้รับความนิยมจากนักรบที่ต้องการ “ดาบวิเศษ”

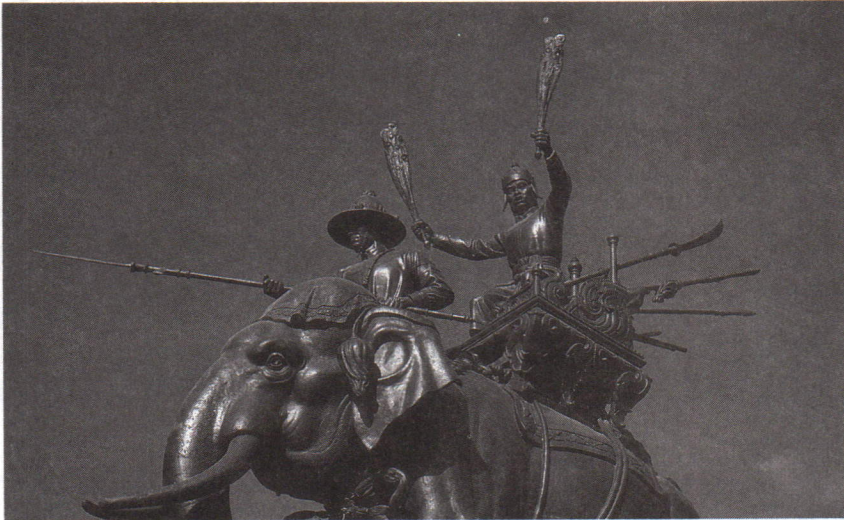
ในการทำงานกันถ้าดาบนั้นฟันไม่ไผ่ไล่เหล็กแล้วมีเสียงดัง “แกร๊ก” ทั้งตะปู ไม่ไผ่ไม่ขาดแล้ว ให้ทั้งดาบนั้นได้เลย อย่าให้นักรบผู้ใดนำไปใช้เป็นอันตราย

ด้วยเหตุนี้ ดาบชั้นยอดของนักรบไทย จึงถูกวางอยู่ไม่ห่างตัวนับเป็นเครื่องรางของขลังประจำตัวทีเดียว ซึ่งสร้างความเกรงขามให้กับผู้พบเห็นหรือข้าศึกศัตรูได้เป็นอย่างดี หากดาบนั้นสร้างโดยครูดาบชั้นเยี่ยมที่เก่งกล้าวิชาคาถาอาคมด้วยแล้ว ย่อมส่งเสริมอำนาจบารมีให้เป็นที่ครั่นคร้ามโดยทั่วไป ประการสำคัญก็คือ ดาบเหล็กน้ำพี้ที่ตีนั้นมักจะมีอำนาจลึกลับคอยเตือนเหมือนมีวิญญาณคอยปกป้อง ในยามมีภัยอันตราย ดาบที่เป็นเพื่อนตายเล่มนี้จะมีเสียงลั่น “กรีก” พร้อมกับดาบจะถีบตัวออกจากฝักทันที เป็นสัญญาณบอกให้รู้ล่วงหน้าและพร้อมที่จะฟาดฟันข้าศึก ได้ทุกโอกาสทั้งจวนตัว

แล้วตัดหัวตะปูหายไปแล้ว ดาบนั้นมีความคม และแข็งแกร่งใช้ได้ สุดท้ายให้นำดาบนั้นทดลองฟันไม้ไผ่ โดยนำเหล็กเส้นสอดใส่ไว้ภายในแล้วปักลงบนพื้นดิน หากตัวดาบครั้งเดียวแล้วสามารถตัดไม้ไผ่พร้อมกับเหล็กที่อยู่

และยามคับขัน
เนื้อดาบเหล็กน้ำพี้
จะมีสีคล้ายปีกแมลงทับ มี
ความเหนียวและอ่อนได้ตามต้องการ
จนสามารถชุกซ่อนภายในตัวได้

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี

พระยาพิชัยดาบหัก ทหารเสือของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ผู้ซึ่งเป็นชาวเมืองอุตรดิตถ์ แหล่งกำเนิดของเหล็กน้ำพี้ ที่สร้างดาบสำคัญกู้ชาติบ้านเมืองมาหลายยุคหลายสมัย

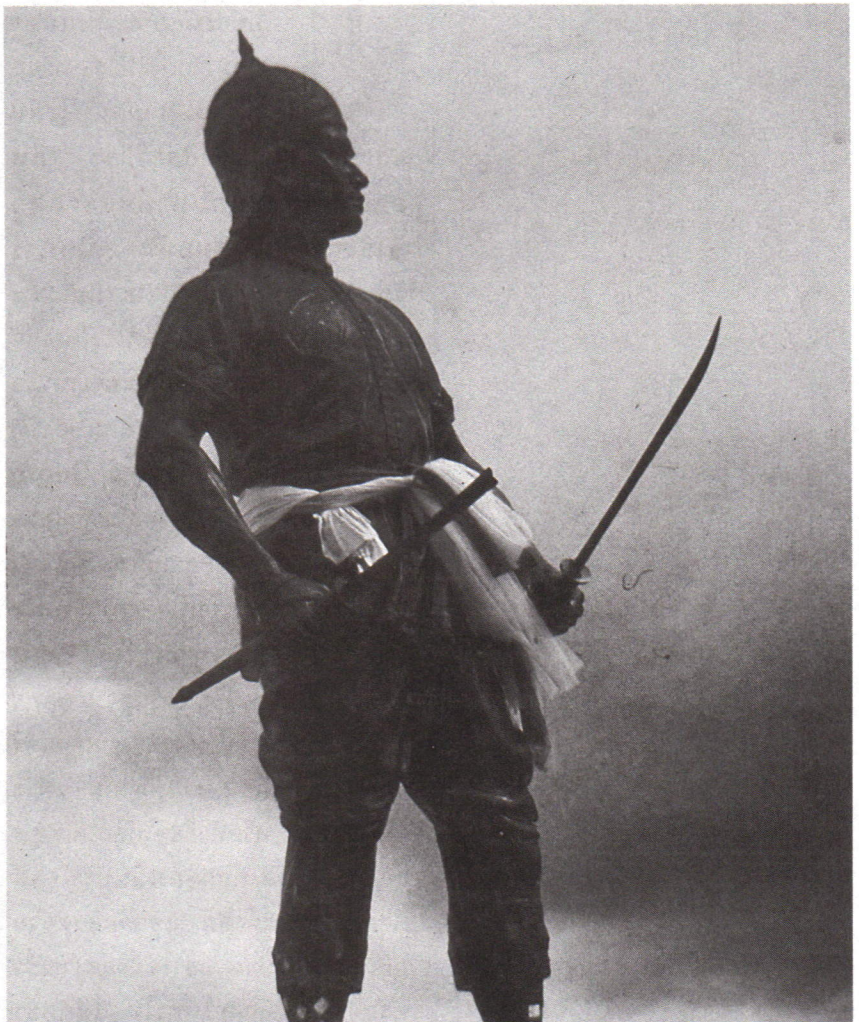

คุณวิเศษของดาบวิเศษนี้ก็คือ เมื่อฟันไปที่ศัตรูแม้จะอยู่ยงคงกระพันประการใดก็สามารถป้องกันได้ อาณาภพของดาบนี้สามารถล้างอาถรรพ์ต่างๆ ได้

ความศักดิ์สิทธิ์ของดาบเหล็กน้ำพี้ได้มีข้อความปรากฏถึง “ชาติน้ำพี้ของ้าวพระแสงทอง” ครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชใช้ของ้าวพระแสงทองที่สร้างจากเหล็กน้ำพี้ทำยุทธหัตถี กู้ชาติบ้านเมือง ซึ่งแน่นอนว่า ดาบประจำพระองค์นั้นดีจากเหล็กน้ำพี้ ไม่ว่าจะเป็นพระแสงดาบดาบค่ายหรือพระแสงราชศาสตราวุธประจำรัชกาลจนเป็นราชประเพณีว่า ดาบเหล็กน้ำพี้เป็นสิ่งสำคัญคู่พระองค์ สำหรับพระมหากษัตริย์ใช้ออกศึกสงครามตลอดมาจนเชื่อว่าน่าจะมีการสงวนไว้สำหรับใช้สร้างดาบสำคัญของบ้านเมืองที่เดียว

ด้วยเหตุนี้ ดาบเหล็กน้ำพี้ จึงเป็นเอกลักษณ์สยามที่มีความศักดิ์สิทธิ์และใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ นักรบไทย

บุคคลสำคัญที่ใช้ดาบเหล็กน้ำพี้ต่อสู้ข้าศึกจนดาบหักคามือนั้นก็คือ

อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก จังหวัดอุตรดิตถ์

น้ำใจคนไทย

สถิตย์ เล็งไธสง

เ ข้าผมมักเดินออกกำลัง
อย่างน้อย ๔ กิโลเมตร
ตามคำแนะนำของหมอ
เพื่อลดความดัน ไขมัน
และอื่นๆ ตามคำกล่าวที่ว่า “กิน
อาหารที่ถูกหลักอนามัยและออก
กำลังกายสม่ำเสมอ นั้น เป็นการ
รักษาสุขภาพที่ดีที่สุด” เช้าวันที่ ๑๘
พฤษภาคม ๒๕๓๘ ผมได้ไปเดินออก
กำลังตามปกติ อากาศก็แสนจะเป็นใจ
นอกจากฝนจะไม่ปรอยเหมือนบางวัน
แล้วอุณหภูมิยังไม่อบอ้าวจนเกินไปด้วย
ท้องฟ้าหลังด้วยมวลเมฆน้อยใหญ่จรด
ขอบฟ้าทั่วทุกทิศ ขณะที่ตะวันกำลัง
สาดแสงทองเรืองเรืองเบื้องหลังสลับเมฆ
ไล่ความมืดออกไปจากวินาทีสุดท้ายแห่ง
รัตติกาล ผมยกมือขึ้นอธิษฐาน ขอพร
พระให้นำแต่สิ่งที่เป็นมงคลมาสู่ลูกและ
ครอบครัว เหมือนดังวันที่ผ่านมา ไม่ว่า
จะคิด จะพูด หรือทำก็ขอให้ลูก คิด พูด
และทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องเป็นประโยชน์
ต่อตนเองและสังคม แคล้วคลาดจาก
ภัยอันตรายทั้งปวง อย่าได้มีวิญญูณชั่ว
หรือผีมารมาสิงอยู่ในหัวใจ ให้คิดชั่ว
อิจฉา พยาบาทผู้ใด ขอน้อมรับสติ-

ปัญญาของพระองค์ ซึ่งเป็นวิธีที่ผม
ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ก่อนที่จะย่างเท้า
ออกจากบ้านทุกวัน

ระหว่างเดินออกปากซอยในหมู่บ้าน
สุนัขหลาย ๆ ตัวที่เห็นผมออกไป
เดิน ได้พากันมาทักทาย จมูกมาดม
ขามากอด จนพันทักซอย ผมเดินเข้า
หมู่บ้านชินเขต ยืนจมูกไปสูดดมดอก
แก้วดอกโน้นบ้างดอกนี้บ้าง ตาม
ประสาคนรักธรรมชาติ เห็นบางซอย
น้ำขัง เพราะถนนสายหลักได้รับการ
ปรับปรุงสูงขึ้น ทำให้หมู่บ้านทรุดลง
เหมือนดังที่อื่นๆ อีกหลายๆ แห่ง ซึ่ง
ผมไม่แน่ใจว่าจะเป็นวิธีแก้ปัญหาที่ถูก
ต้องหรือไม่ ใจก็ภาวนาอย่าได้มีพวก
ไฟฟ้าประปาหรือโทรศัพท์มาขาดอีกเลย
ผมเดินเร็วพอสมควร เพื่อให้เหงื่อไหล
จนพันทหมู่บ้านลูถึงถนนใหญ่โดยสวัสดิ-
ภาพ ณ ปากถนนได้เห็น คุณแม่บ้าง
คุณพ่อบ้างมาส่งลูกที่โรงเรียนที่ปากซอย
บ้างจุ่มพิต บ้างลูบหลัง ก่อนปล่อยลูก
เดินเข้าไปในบริเวณโรงเรียนด้วยนัยน์-
ตาที่แสนรักและห่วงใย คงไม่มีสิ่งใดใน
โลกนี้ที่เป็น “ยอดรัก และดวงใจของพ่อ
แม่” ยิ่งไปกว่าลูก ผมคิดในใจ แล้วก็

คิดไปถึงคุณแม่บางคนที่ไม่ค่อยได้รับการศึกษาเข้าใจผิดคิดว่านมผงที่เขาใส่กระป๋องสวยๆ ขายว่า ดีกว่านมมารดา แล้วเสียเงินซื้อนมมาให้ลูกดื่ม อย่างไรก็ตามคุณค่าทางอาหาร ทำให้ลูกสุขภาพไม่ดี เจ็บไข้ได้ป่วย ต้องพาไปหาหมอ เสียเงินเพิ่มเข้าไปอีก ยิ่งกว่านั้นยังเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ฉลาดเท่าที่ควร ก่อปัญหาให้กับสังคมอีก ผมถอนหายใจก่อนเดินเลี้ยวขึ้นสะพานลอยข้ามถนนไปฝั่งตลาดพงษ์เพชร มองจากบนสะพานไปทางเบื้องบูรพาทิศ ได้เห็นรอยหยาดตรงขอบถนนที่ถูกตากออกจากดินเป็นร่องและนักเรียนที่ดุ่มเดินเหยียบไปบนหญ้าจนตายก็สุดแสนจะเศร้าใจ เหมือนกับถูกถากหัวใจด้วยเสียมที่แสนสกปรก รำพึงในใจว่า เมื่อไรหนอ คนไทยจึงจะมีความเข้าใจในเรื่องดินและหญ้า ว่ามันจะต้องพึ่งพากัน มีดินที่ไหน จะต้องมีหญ้าปกคลุมที่นั่น อยากจะให้สอนกันในโรงเรียน และฝังความสำนึกในเรื่องนี้ไว้ในส่วนลึกสุดของหัวใจพี่น้องลูกหลานไทยทุกคน ให้เขาคิดอยู่ทุกขณะจิต ทุกลมหายใจเข้าออกว่า การถากหญ้าออกจากดิน และเหยียบหญ้าที่เขาปลูกไว้จนตายนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นบาปไม่ควรทำอย่างยิ่ง แล้วถอนหายใจอีกครั้งก่อนที่จะเดินเลี้ยวลงบันไดสะพานลอย

ถึงตลาดพงษ์เพชรได้เหลือบเห็นยายคนหนึ่งซึ่งเคยนั่งขายของที่แกทำเองใส่กระจาดวางขายอยู่ข้างทางเดิน ไม่มีแม่แต่ลางจะวางให้สูงกว่าพื้นดิน วันนั้นก็ขายอีก มีสินค้า ๒ อย่าง คือ หมี่กะทิใส่กะละมัง กับขนมไข่หงส์ใส่กระจาดเก่าๆ รองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ที่มอมแมม ผมเป็นคนชอบรับประทานขนมไข่หงส์ เห็นที่ไหน ก็มักจะซื้อรับประทานที่นั่น จึงเดินเข้าไปนั่งลงข้างๆ ยายแม่ค้าคนนั้น ผมเรียกแกว่า “ยาย” เพราะแลแก่กว่าผมมาก แต่พอถามว่าอายุเท่าไร กลับได้ความว่า อายุเท่ากับผมพอดี ทำให้ผมรู้สึกขำตัวเองแล้วนึกปลงในใจ

“ขนมนี้ใส่อะไร คุณยาย” ผมถามแกเพื่อจะทราบว่าเป็นไส้ถั่วหรือไม่ ถ้าเป็นไส้มะพร้าวผมจะไม่รับประทาน เพราะไขมันอิ่มตัวสูง ไม่ดีสำหรับผู้สูงอายุหรือคนที่โรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด

“ไส้ถั่วจะ” ยายแม่ค้าตอบตรงตามที่ผมอยากให้เป็น ผมจึงหยิบขึ้นบนที่ไม่ติดกระดาษหนังสือพิมพ์หนึ่งชิ้นขึ้นมาใส่ปาก โดยคาดว่าแกจะทอดด้วยน้ำมันพืช เพราะผมไม่รับประทานน้ำมันหมู รสชาติใช้ได้ แต่สิ่งที่แทงหัวใจผมอย่างหนึ่งก็คือ กระดาษรองถาดเป็นหนังสือพิมพ์ ตัวดำหนาเกรอะ ผมจึงพูดกับแกว่า

“ยายครับ ที่หลังอย่าใช้กระดาษหนังสือพิมพ์รองขนมอีกนะ” พอผมพูดได้แค่นี้ แกก็จัดแจงสอดขึ้นมาว่า “ฉันรู้ว่า ตัวหนังสือพิมพ์มันไม่ดี แต่ฉันก็ไม่มีกระดาษที่ดีกว่านี้ จะใช้ใบตองรองก็ไม่เข้ากัน จึงได้ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์รอง คุณไม่ต้องมาสอนฉันหรอก ฉันรู้ดี เจ้าเชื้อโรคเน่มันมาสารพัดทาง ผู้คนก็ไม่รู้เท่าไร วันๆ ต้องทำใจ” ว่าพลาง ขายของไปพลาง ผมเห็นว่าแกมีอารมณ์ จึงหาเรื่องพูดไปทางอื่น ด้วยการถามราคา

“ลูกเท่าไรยาย”

“คู่ละห้าบาท ถ้าอันเดียวก็ ๓

“ลูกเท่าไรยาย”

“คู่ละห้าบาท ถ้าอันเดียวก็ ๓

บาท”

ผมชักสะดุ้ง เพราะเคยรับ
ประทานอย่างแพงก็ขึ้นละ ๑ บาท แต่
นี่ปาเข้าไป ๓ เท่าตัวแล้ว ทำให้นึกถึง
เงินเดือนของตัวเองมันหดลงทุกวัน
แล้วประชาชนผู้มีรายได้น้อยเขาคงอยู่
อย่างลำบากมาก ยายแม่ค้าเห็นผม
รับประทานน้อยร่อยก็พอใจ ยิ้มน้อย
ยิ้มใหญ่ทำให้ผมมองเห็นฟันแท้ที่เหลือ
อยู่ในปากไม่กี่ซี่ คนเดินตลาดคนอื่นๆ
เห็นผมอุดหนุนเขาก็พากันเข้ามาอุดหนุน
บ้าง ทำให้เป็นวันที่ขายดีเป็นพิเศษ ผม
จึงถือโอกาสพูดเกี่ยวกับกระดาดของที่
สกปรกให้คนได้ยินทั่วๆ กัน

ผมสะกิดแกที่แขนเพื่อให้แกหัน
มาฟังเรื่องที่ผมจะพูด แกตะโกนพลาง
หัวเราะว่า จะพูดอะไรก็พูด ไม่ต้องไป
รบกวนแก ผมจึงบอกแกว่า จะขอเรียก
พี่สาว เพราะอายุคงแก่กว่าผมไม่กี่วัน
ดูแกพอใจมาก ผมจึงย้อนเรื่องเดิมอีก
โดยเอื้อมมือไปจับที่กระดาดหนังสือ
พิมพ์ที่แกใช้รองกระดาดวางขนมไข่นกสน
ขาย พलगพูดว่า

“นี่ พี่สาว หมึกพิมพ์นี่มันมีสาร
ตะกั่วนะ เมื่อถูกน้ำมันมันจะละลาย
ออกมาเปื้อนขนมให้คนกินเป็น
อันตราย”

แกปิดมือผมแล้วพูดว่า “นึกว่า
จะพูดอะไร หวนกลับมาเรื่องเดิมอีก
ฉันบอกแล้วใจว่ารู้แล้ว ก็คนมันจนจะ
ให้ทำอะไร ซื้อมาให้ฉันสิ” แต่ดู
แกหน้าตาอึ้งๆ มิได้โกรธอะไรผมเลย
ทันใดนั้น สุภาพสตรีคนหนึ่ง แต่งตัว
คล้ายกับจะไปทำงาน หน้าตาดีได้พูด
สนับสนุนผมว่า

“เรื่องนี้อะไรก็ไม่สำคัญนะ
ยาย เพราะประชาชนผู้บริโภคเขามี

สิทธิต่อว่ายายได้ ที่ทำงานฉันเขาให้
เงินรางวัลกันด้วยล่ะว่า ถ้าใครได้พูดชัก
จูงคนให้แก้ไขในสิ่งผิดได้ก็ไปรับเงินที่
หัวหน้าได้ เพราะเป็นการปฏิบัติตาม
พระบรมราโชวาท เรากำลังฉลองปี
ครองราชย์ครบ ๕๐ ปีของในหลวงของ
เราด้วยการปฏิบัติตามพระบรม
ราโชวาท”

ยายแม่ค้ามิได้พูดโต้ตอบ ใบหน้า
เต็มไปด้วยความสำนึกผิด พอพูดจบ
ประโยคสุภาพสตรีผู้นั้นก็รีบเดินไป
โดยยังไม่รับหมึกกะทิที่ซื้อจากแม่ค้า
คนเดียวกัน ไม่นานเห็นกลับมา มี
กระดาดสีขาวแผ่นใหญ่ติดมือมาด้วย
หลายแผ่น ยื่นให้แม่ค้าคนนั้น พलग
พูดว่า

“วันหลังให้ใช้กระดาดอย่างนี้
นะยายนะ ถ้าไม่มีฉันจะซื้อให้อีก ฉัน
มาแถวนี้เป็นประจำ”

แม่ค้ากล่าวคำขอบคุณสุภาพสตรี
คนนั้น แล้วหันมาต่อว่าผมว่า ผมเป็น
เหตุให้สุภาพสตรีคนนั้นเสียเงิน สุภาพ-
สตรีคนนั้นดูอึ้งอึดอัดด้วยความดีที่เธอ
ได้ปฏิบัติเพื่อในหลวงของเรา แล้วเธอ
ก็พูดซ้ำอีก ว่า

“ทำเพื่อในหลวงของเรานะยาย”
แล้วยายคนนั้นก็พูดอย่างเดียวกันว่า

“ฉันก็จะทำเพื่อในหลวงของเรา
ต่อไปนี้ฉันจะไม่ใช้กระดาดหนังสือ
พิมพ์รองของขายอีก”

ผมชักชวนให้ทุกคนปรบมือให้
สุภาพสตรีผู้มีใจอารี กับแม่ค้าผู้สำนึก
ผิดและกลับใจทำดี ก่อนที่พวกเราจะ
แยกย้ายกันไปคนละทาง

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโครงการขยายพันธุ์หญ้าแฝก และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ณ บ้านดง ตำบลห้วยล่อม อำเภอมะลุน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

“หญ้าแฝก”

อย่าคิดว่าไม่สำคัญ

ชาคริต จุลกะเสวี

ห ญาแฝก เป็นหญ้าที่มีชื่อภาษาอังกฤษเรียกกันว่า Vetiver grass เป็นพืชตระกูลหญ้าที่มีอายุยืนนานมากปลูกได้ง่ายและมีความทนทานดี การแตกกอก็มีได้ดีมาก ที่เด่นมากนั้น ก็คงจะเป็นส่วนรากของหญ้าแฝกนี้

สามารถหยั่งลงได้ดินได้ลึกมากเป็นพิเศษ คือ หยั่งลงได้ลึก ๗๕ เซนติเมตร ถึง ๓ เมตร แถมรากของหญ้าแฝกนี้ยังสานกันเองโดยธรรมชาติ ได้หนาแน่นเหนียวดีกว่าหญ้าอื่นๆ ทั้งหลายด้วย

เมื่อปลูกหญ้าแฝกลงในแนวระดับที่เหมาะสม ขวางความลาดเท

ของพื้นที่จะช่วยในการดูดซับน้ำและกักเก็บน้ำใต้ดินไว้ได้ดีขึ้น ทั้งยังช่วยยึดเกาะดิน ป้องกันการชะล้างพังทลายของผิวดินได้เป็นอย่างดี สามารถช่วยขวางกั้นร่องและป้องกันสารเคมีที่เป็นพิษ ไม่ให้ไหลปนเปื้อนลงไปในแหล่งน้ำใต้ดินด้วย

หญ้าแฝกช่วยในการดูดซับน้ำและกักเก็บน้ำใต้ดินไว้ ทั้งยังช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของผิวดินด้วย

ใบของหญ้าแฝกสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้และศิลปหัตถกรรม ทั้งยังใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ได้อีกด้วย

จึงได้มีผู้คนขนานนามเห็ดนี้ว่า “เห็ดฟาง” เป็นกำแพงที่มีชีวิต” ที่ช่วยรักษาความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ของดินสำหรับการปลูกพืช และช่วยพิทักษ์รักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ให้คงอยู่สืบไป

ที่จริงนั้นคนไทยเรารู้จัก “เห็ดฟาง” มาช้านานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่น้องเกษตรกรในเขตชนบทภูมิภาคต่างๆ ซึ่งประชาชนในชนบทสมัยก่อนนั้น

ใบของเห็ดฟางนั้น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะเห็ดบางชนิดได้

จำเป็นต้องใช้ใบเห็ดฟางมุงหลังคาที่พักอาศัยกันอยู่ทั่วไป ต่อมาเมื่อมีการนำเอาวัสดุอื่นๆ มาใช้มุงหลังคาแทนเห็ดฟางได้สะดวกมากขึ้นแล้ว เห็ดฟางนี้ก็เกือบจะหมดความหมายไปเลย จนแทบจะไม่ได้ยินใครๆ กล่าวถึงชื่อเห็ดฟาง หรือบ้านหลังคามุงเห็ดฟางนั้นกันต่อมาอีกเลย

จวบจนกระทั่งเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ด้วยสายพระเนตรอันเฉียบคมและทรงเห็นการณ์ไกลของพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงพระราชทาน
แนะแนวทางใหม่ให้แก่เกษตรกรไทย
ในการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกนั้น
ให้กลับฟื้นคืนสู่ความทรงจำกันขึ้นมา
ใหม่ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ
เป็นล้นพ้น แก่วงการเกษตรไทยเรา
ด้วยเป็นอย่างยิ่ง

แนวทางใหม่ที่ว่านี้ก็คือ พระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระ-
ราชทานคำแนะนำ ให้มีการใช้หญ้า
แฝกเพื่อประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดิน
และรักษาความชื้นภายในดินให้คงมีได้
ดีขึ้นด้วย

นับแต่นั้นมาก็ได้มีการศึกษา
ทดลองการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก
ขึ้นในหน่วยงานต่างๆ ของทางราชการ
ในแง่มุมต่างๆ กัน แพร่หลายกว้างขวาง
ยิ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยได้เน้นหนักทาง
ด้านการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก ใน
การอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นสำคัญก่อนอื่น

การใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกดัง
กล่าวนี้นอกจากจะใช้ในการอนุรักษ์
ดินและความชื้นในดินแล้ว ยังมี
รายงานจากต่างประเทศว่า ใบของ

หญ้าแฝกนี้ก็สามารถจะนำมาประดิษฐ์
เป็นเครื่องใช้ และใช้ประโยชน์ได้ดีอีก
ด้วยในหลายๆ ด้านด้วยกัน เช่น การ
ใช้เป็นอาหารสัตว์ ใช้คลุมดิน ใช้ทำ
หลังคาโรงเรือน ใช้ยัดที่นอนก็ได้ รอง
ปูพื้นให้สัตว์นอน หรือจะใช้ทำเสื่อ และ
ทำตระกร้าศิลปะหัตถกรรมต่างๆ ก็ได้
เหล่านี้ เป็นต้น ทั้งยังได้วิจัยพบด้วยว่า
ต้นและใบอ่อนของหญ้าแฝก “พันธุ์
กำแพงเพชร ๒” สามารถใช้เป็น
อาหารสัตว์เลี้ยงได้ มีคุณค่าดีกว่าสาลี

พันธุ์อื่นๆ

จากผลงานวิจัยในเรื่องพันธุ์ของ
หญ้าแฝกที่มีอยู่นั้น ช่วยทำให้ได้พบ
ด้วยว่าหญ้าแฝกบางสายพันธุ์มีรากหอม
ใช้ร่วมกับพวงรากก่ายาน รากหนาม
พรมใบอ่อน ใช้ในการอบหอมเสื้อผ้า
และใช้เป็นเครื่องหอมอบในตู้เสื้อผ้าได้ดี
นอกจากนี้ยังสามารถใช้รากสดของ
หญ้าแฝก ผสมกับน้ำมันพืชบางชนิด
ทำเป็นน้ำมันใส่ผมและใช้ทาผิวให้ผม
หอมได้ด้วย ส่วนรากของหญ้าแฝกเอง
ก็มีการใช้เป็นเครื่องยาสมุนไพรไทยเรา
อยู่แล้วใช้ในการรักษาโรคได้หลายชนิด
และสารสกัดจากรากหญ้าแฝกยังใช้
ควบคุมและกำจัดเห็ดโคได้ด้วย

จากรายงานการทดลองทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ ก็ยังไม่เคย
พบเลยว่ามีกรทดลองนำใบหญ้าแฝกนี้
มาใช้ในการเพาะเห็ดได้สำเร็จมาก่อน
เลย ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากรูปลักษณ์ของ
ใบหญ้าแฝก ที่มีทั้งความคมและแข็ง
จึงมองไม่เห็นทางมาก่อนเลยว่าใบหญ้า
แฝกนี้จะสามารถนำมาใช้เพาะเห็ดก็ได้
ด้วย

แต่ต่อมาที่ในวงการเกษตรได้อธิบายต้นตอกันเมื่อไม่นานมานี้ นั่นก็คือได้พบว่าใบของหญ้าแฝกนั้นก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะเห็ดบางชนิด เช่น เห็ดในกลุ่มของพวกเห็ดนางรม เห็ดภูฐาน เห็ดนางฟ้า และเห็ดเป๋าฮื้อ รวมทั้งเห็ดหอม ก็สามารถใส่ใบหญ้าแฝกนี้เพาะเห็ดเจริญเติบโตเป็นดอกเห็ดได้ดีเหมือนกัน

ทั้งนี้เป็นผลงานจุลชีววิทยาประยุกต์ กองโรคพืชและจุลชีววิทยากรมวิชาการเกษตร โดยคณะทำงานของ ดร.สัญญา ตันตยาภรณ์ ร่วมกับคุณ ยงยุทธ สายฟ้า และคุณประวิทย์ ทับทิมอ่อน โดยมีจุดเริ่มต้นงานทดลองนี้ในหน่วยงานเพาะเห็ดของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ในโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โดยการเพาะเห็ดที่ศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยทราย ที่นั่นได้ใช้ฟางข้าวเพาะเห็ดสกุล “นางรม” โดยไม่พึ่งพาเชื้อ ซึ่งในระยะหลังนี้ต้องประสบปัญหามากในเรื่องการขาดแคลนฟางข้าว ซึ่งใช้เป็นวัสดุหลักในการทดลองเพาะเห็ดที่นั่นอยู่เป็นประจำ แต่ในขณะเดียวกันที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์แห่งนี้ ก็ได้มีการปลูกหญ้าแฝกไว้มากมาย และต้องมีการตัดใบหญ้าแฝกกันอยู่เป็นประจำเช่นกัน แต่ก็ยังไม่เห็นมีผู้นำใบหญ้าแฝกเหล่านั้น ไปใช้ประโยชน์อื่นใดเลยนอกจากการใช้คลุมดินเท่านั้นเอง

ดังนั้น คณะนักวิจัยชุดนี้จึงคิดว่า ถ้าสามารถนำใบหญ้าแฝกที่ตัดไว้เหล่านั้นเอามาใช้ประโยชน์ในการเพาะเห็ดฟางได้ขั้นหนึ่งก่อน แล้วจึงค่อยนำไปใช้คลุมดินในสวนผักหรือในสวนไม้ผลต่อไป

ก็จะเป็นการช่วยเพิ่มคุณค่าของหญ้าแฝกนั้น ขึ้นไปได้อีกเป็นสองต่อโดยไม่ยากนัก

ในการใช้เพาะเห็ดนั้น ใบหญ้าแฝกจะถูกย่อยสลายโดยไมซีเลียมเส้นใยของเห็ดนั่นเองก่อน แล้วต่อมาก็จะถูกย่อยสลายต่อ โดยจุลินทรีย์อื่นเมื่อใช้คลุมดินชั้นต่อไปได้อีกด้วย

เมื่อใบหญ้าแฝกที่เพาะเห็ดแล้วได้ถูกย่อยสลาย ต่อมาก็จะกลายเป็นอินทรีย์วัตถุ ที่จะใช้ช่วยปรับปรุงบำรุงดินได้เป็นอย่างดี มีรายงานจากประเทศอินโดนีเซีย อ้างถึงใบหญ้าแฝกที่ตัด ๒-๔ ครั้ง แล้วเขาเอามาหมักก็จะได้อินทรีย์สารที่เป็นปุ๋ย หรือให้ Biomass ได้ ๕-๑๘ ตันต่อ ๒ ไร่ครึ่ง ซึ่งจะสลายตัวเปลี่ยนเป็นอินทรีย์วัตถุ ใช้ปรับปรุงบำรุงดินได้ต่อไปในที่สุด กลายเป็นของดีที่มีประโยชน์ต่อการปลูกพืชผลทั้งหลายได้ดีเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนฟางข้าวดังกล่าวข้างต้น ต่อมาจึงได้มีความคิดนำหญ้าแฝกมาทดลองเพาะเห็ดกันขึ้น แต่เนื่องจากใบหญ้าแฝกแข็งและมีคม จึงจำเป็นต้องหาวิธีตัดใบหญ้าแฝกนั้นให้เป็นท่อนเล็กๆ เสียก่อน แล้วจึงนำเข้ากระบวนการหมักต่อไป ซึ่งก็ได้พบว่า ใบหญ้าแฝกนั้นให้การตอบสนองต่อการหมักดีมาก คือภายในระยะเวลาที่ทำการหมักใบหญ้าแฝกเพียง ๒-๓ วัน ใบหญ้าแฝกนั้นก็เปลี่ยนสภาพจากแข็งและคม กลายเป็นอ่อนนุ่มลงได้ดีมาก และไม่มีปัญหาเรื่องที่ใบหญ้าแฝกนั้นจะบาดมือผู้ทำการเพาะเห็ด หรือมีการแทงทะลุถุงพลาสติกที่ใช้เพาะเห็ดนั้นอีกต่อไป ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากใบหญ้า

แฝกนั้นได้คล้ายกับที่ใช้ฟาง ซึ่งสภาพเช่นนี้จึงช่วยให้สามารถใช้เพาะเห็ดได้สะดวกดีขึ้นมากในปัจจุบันนี้

ขั้นตอนของการทดลองเพาะเห็ดสกุลนางรม (*Pleurotus spp.*) นี้ ที่ทำโดยการใช้หญ้าแฝกหมัก มีขั้นตอนตามลำดับดังนี้ คือ

๑. ให้ตัดใบหญ้าแฝกแห้งเป็นชิ้นๆ ยาวไม่เกินชิ้นละ ๒ นิ้ว การตัดจำนวนมากๆ ควรจะใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยตัด

๒. เมื่อตัดแล้วก็เอาชิ้นหญ้าแฝกเล็กๆ นั้นไปแช่น้ำ ควรแช่น้ำไว้ให้นานประมาณ ๑ คืน

๓. วันรุ่งขึ้นจึงค่อยเอาหญ้าแฝกที่แช่ไว้นั้นขึ้นมา ผสมกับรำละเอียด ๗% โดยน้ำหนักของหญ้าแฝกแห้งที่ใช้

๔. ทำการหมักต่อไปอีก ๒-๓ วัน โดยจะต้องช่วยกลับกองใบหญ้าแฝกที่หมักนี้ให้ ๑-๒ ครั้ง เพื่อให้ความร้อนที่เกิดขึ้นช่วยในการย่อยสลายได้อย่างทั่วถึง

๕. พอหมักได้ที่ดีแล้ว จึงนำไปบรรจุลงถุงพลาสติกใสขนาด ๖ ๖ x ๑๒ นิ้ว โดยบรรจุหญ้าแฝกหมักนี้ประมาณถุงละ ๐.๗ กิโลกรัม แล้วนำไปทำการใส่คอขวด และอุดจุกด้วยสำลี เช่นเดียวกับวิธีการเพาะเชื้อเห็ดในถุงพลาสติกด้วยวัสดุอื่นนั้นเหมือนกัน

๖. บรรจุถุงเรียบร้อยแล้ว จึงเอาไปนั่งฆ่าเชื้อด้วยหม้อหนึ่งแบบลูกทุ่ง ซึ่งนั่งโดยวิธีง่ายๆ ไม่ต้องใช้ความดันไอน้ำ คงใช้แต่ความร้อนจากไอน้ำผ่านนาน ๒-๓ ชั่วโมง แล้วจึงเอาถุงที่ผ่านไอน้ำได้ที่แล้วเอาออกมา ปลอมให้ถุงวัสดุเพาะนั้นเย็นลงเสียก่อน

๗. ขั้นตอนต่อไปจึงทำการใส่เชื้อเห็ดโดยวิธีปลอดเชื้อ เช่นเดียวกับวิธีการเพาะเห็ดทั่วไปได้

๘. จากนั้นต้องนำถุงเชื้อเห็ดที่ได้จากข้อ ๗ ไปตั้งบ่มไว้ในที่ร่ม นานประมาณ ๒๕-๓๐ วันหรือมากกว่านั้น ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อเห็ดที่ใช้เพาะนั้น จึงควรจะต้องพิจารณาดำเนินการให้ติดด้วยในขั้นตอนนี้

๙. เมื่อบ่มได้ที่แล้ว จึงค่อยนำถุงที่เชื้อเห็ดเต็มถุงแล้ว เอาออกมาเปิดให้ออกดอกในโรงเพาะเห็ดต่อไปได้

จากการทดลองเบื้องต้นครั้งแรกนั้นก็ได้พบว่าไบโหญาแฟกที่หมักแล้วสามารถใช้เพาะเห็ดสกุลนางรมได้หลายชนิด เช่น เห็ดนางรม เห็ดภูฐาน เห็ดนางฟ้า และเห็ดเป๋าฮื้อ

เป็นรายงานของความสำเร็จจากการใช้ไบโหญาแฟกหมักแล้วใช้เพาะเห็ดบางชนิดได้สำเร็จ เป็นครั้งแรกของประเทศไทย แต่เนื่องจากได้เกิดอุบัติเหตุมีความเสียหายเพราะเกิดน้ำท่วมหนัก ในระหว่างการทดลองเก็บผลผลิตเห็ดที่ได้จากการเพาะนี้ บันทึกข้อมูลด้านผลผลิตจึงยังเก็บผลเสนอได้ไม่สมบูรณ์ แต่ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่าเกษตรกรที่ปฏิบัติ

ตามวิธีการดังกล่าว

นี้ ก็สามารถ

จะใช้ไบ

หญา

แฟกในการเพาะและเก็บดอกเห็ดขาย ได้รับความสำเร็จเป็นผลดี ไม่ต้องไปว่าการเพาะจากวัสดุอื่นๆ นั้นเลย

ซึ่งหลังจากประสบความสำเร็จในการทดลองใช้ไบโหญาแฟกหมัก ทำการเพาะเห็ดสกุลนางรมได้แล้วดังกล่าวนี้ จึงทำให้มีการทดลองขั้นตอนอื่นอีกด้วย โดยใช้หญาแฟกที่ไม่ต้องหมัก และไม่ต้องนึ่งฆ่าเชื้อด้วย เอามาทำการเพาะเห็ดนางรม กับเห็ดนางรมอังกारी ซึ่งก็ปรากฏว่าสามารถใช้ไบโหญาแฟกนี้ เพาะเห็ดดังกล่าวได้สำเร็จ เช่นเดียวกับฟางข้าว โดยทำตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

๑. ให้ตัดไบโหญาแฟกแห้งให้เป็นท่อนสั้นๆ ยาวไม่เกินท่อนละ ๒ นิ้ว

๒. นำชิ้นหญาแฟกนั้นไปแช่น้ำนาน ๑ คืน แล้วจึงเอาขึ้นผึ่งลมไว้ให้พอหมาดๆ

๓. ทำการบรรจุขึ้นไบโหญาแฟกที่แช่น้ำแล้วนี้ ลงถุงพลาสติกขนาด ๑๐ นิ้ว x

๑๕ นิ้ว โดยใส่ขึ้นไบโหญาแฟกนี้ชั้นละ ๐.๕ กิโลกรัม ใส่ลงสลับกับการโรยเชื้อเห็ดจากถุงหัวเชื้อเห็ดในซีลื้อยหรือในเมล็ดข้าวฟ่างทำการบรรจุลงในถุงนั้น ๓ ชั้น แล้วจึงใส่คอขวด และอุดจุกสำลีตามวิธีการบรรจุเชื้อเห็ดลงถุงเพาะทั่วไปนั่นเอง

ถ้าเป็นเชื้อจากถุงซีลื้อย ๑ ถุง จะแบ่งใส่ถุงเพาะได้ ๖-๗ ถุง คือถ้าเป็นเชื้อจากถุงเมล็ดข้าวฟ่าง ๑ กิโลกรัม จะใส่แยกกลงได้ประมาณ ๒๕ ถุงเพาะ

๔. เอาไปบ่มเชื้อไว้ในที่ร่ม แห้ง และมีอากาศถ่ายเทได้ดี เช่นใต้ถุนบ้านแบบไทยๆ บ่มไว้ประมาณ ๒๕ วัน เชื้อเห็ดนั้นก็จะมีเกิดสายเชื้อไมซีเลียออกมาเพิ่มขึ้นได้จนเต็มถุง

๕. นำมาเปิดถุงให้เกิดดอกเห็ด โดยวิธีกรีดข้างถุง ๔ จุดให้เกิดดอกเห็ด แล้วทำการเก็บดอกเห็ดนั้นออกขายได้ตามปกติ

จะเห็นได้ว่าการเพาะเห็ดในวัสดุเพาะซึ่งเป็นไบโหญาแฟกหมักดังกล่าว มีวิธีการปฏิบัติได้เช่น

เดียวกันกับการใช้

ฟางข้าวเป็น

วัสดุเพาะ

นั่นเอง

ต่างกันตรงที่ว่าการใช้ฟางข้าวไม่จำเป็นต้องตัดเป็นท่อนสั้นๆ แต่ใบหญ้าแฝกนั้นต้องตัดเป็นท่อนสั้นๆ เสียก่อนจึงจะใช้เพาะเห็ดได้

แต่เนื่องจากการเพาะเห็ดสกุลนางรม ทั้งสองวิธีที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นการทดลองเบื้องต้น ซึ่งเพิ่งเริ่มดำเนินการได้รับความสำเร็จมา เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นี้เอง ประกอบกับบริเวณที่ทดลองได้เกิดน้ำท่วมขึ้น ดังนั้น ข้อมูลด้านตัวเลขผลผลิตของดอกเห็ด จึงไม่พร้อมที่จะแสดงให้เห็นโดยสมบูรณ์ได้ แต่จากการประมาณด้วยตา ผลผลิตที่ได้จากการเพาะเห็ดนางรมด้วยฟางข้าว และหญ้าแฝกโดยวิธีไม่หนึ่งฆ่าเชื้อ น่าจะให้ผลใกล้เคียงกันได้แน่ ซึ่งโดยวิธีที่ใช้ฟางข้าวนั้นจะให้ผลผลิตเห็ดได้เฉลี่ยถุงละ ๓๒๐ กรัม ในช่วงเวลาการเก็บผลผลิตดอกเห็ดเดือนเศษ

ผลสำเร็จที่ใช้หญ้าแฝกเพาะเห็ดสกุลนางรม ทั้งโดยวิธีหนึ่ง และไม่หนึ่งฆ่าเชื้อดังกล่าวนี้ เป็นการพลิกโฉมหน้าใหม่ของการเพาะเห็ดได้อีกรูปแบบหนึ่ง และจากประสบการณ์ที่นำมาปฏิบัตินี้ ทำให้มีความเชื่อว่า ความสำเร็จนี้คงจะไม่เพียงแต่เห็ดสกุลนางรมเท่านั้น ถึงแม้แต่เห็ดชนิดอื่นๆ ก็มีแนวโน้มว่า จะสามารถใช้ใบหญ้าแฝกเพาะเห็ดได้สำเร็จเช่นเดียวกัน

ซึ่งในขณะนี้ นักวิชาการเรื่องเห็ดของกรมวิชาการเกษตร ก็ยังอยู่ในระหว่างการทดลองใช้ใบหญ้าแฝกนี้

เพาะเห็ดฟาง และเห็ดหอมด้วย ถ้าหากทำการทดลองได้สำเร็จโดยสมบูรณ์แล้ว ต่อไปการใช้ใบหญ้าแฝกเพาะเห็ดต่างๆ ก็จะเป็นทางเลือกใหม่ให้พี่น้องเกษตรกรได้พิจารณาเลือกปฏิบัติ เพื่อหาทางที่จะลดการพึ่งพาวัสดุเพาะเห็ดซึ่งมีอยู่เพียงไม่กี่ชนิดนั้นลงได้ ซึ่งในปัจจุบันวัสดุเหล่านั้นก็นับวันแต่จะมีราคาแพงขึ้นเรื่อยๆ トラบเท่าที่ยังไม่มีวัสดุอื่นๆ ที่ดีพอมาทดแทนกันได้

ดังนั้น จึงสมควรที่จะยกให้หญ้าแฝกนี้ เป็นพืชมหัศจรรย์ที่แท้จริงอีกชนิดหนึ่งได้สำหรับการใช้เพาะเห็ดต่างๆ ในอนาคตอันใกล้นี้ได้ดีอย่างแน่นอน

จากการทดลองใช้ใบหญ้าแฝกเพาะเห็ดได้สำเร็จในครั้งนี้ จะทำให้หญ้าแฝกเป็นพืชที่มีความสำเร็จยิ่งขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ในระบบการทำฟาร์มแบบไร่นา-สวนผสม กล่าวคือ เกษตรกรอาจปลูกหญ้าแฝกไว้ตามขอบแหล่งน้ำ ริมถนน หรือตามบริเวณที่ลาดชัน เพื่อ

ป้องกันการถูกชะล้างพังทลายของผิวดิน หรือปลูกไว้ตามที่ลาดเชิงเขา เพื่อป้องกันดินพังทลาย และช่วยเก็บน้ำไว้ใช้กับไม้ผลยืนต้นอื่นๆ ที่ปลูกไว้ด้วย

ส่วนใบหญ้าแฝกที่ตัดได้จำนวนมาก ก็สามารถจะนำมาใช้ในการเพาะเห็ดก่อน หลังจากนั้นแล้วจึงค่อยนำไปใช้คลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นของ

ผิวดิน และปล่อยให้ถูกย่อยสลายต่อไป จนกลายเป็นวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน และเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่มีประโยชน์ต่อพืชได้ในที่สุดด้วย

บุคคลที่ควรยกย่อง

“ปลายรุ่ง”

ลำตัดรู้ของวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๘ เวลาประมาณ ๐๗.๓๐ น. ขณะที่คุณกิตติ อิ่มไพบูลย์ ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งพนักงานขับเครื่องจักรกล ขนาดเบา กองบริการเครื่องจักรกล กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำลังขับรถมาบนถนนสุวินทวงศ์ เพื่อส่งบุตรสาวไปโรงเรียน และเดินทางมาปฏิบัติงานที่กองบริการเครื่องจักรกล ก็ได้พบกระเป๋าสตางค์สีดำแบบหนังชนิดที่ผู้ชายใช้ใบหนึ่งตกอยู่บนถนน จึงได้นำกระเป๋าดังกล่าวมามอบให้ผู้เกี่ยวข้อง การกองบริการเครื่องจักรกล เพื่อหาหลักฐานการเป็นเจ้าของ โดยคุณกิตติ ได้นำกระเป๋ามาไปมอบให้หัวหน้าธุรการ เป็นพยาน เพื่อเปิดสำรวจหาหลักฐานของเจ้าของกระเป๋าสตางค์ ซึ่งปรากฏว่าในกระเป๋านั้นมีทรัพย์สินเป็นเงินสด จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท สร้อยสแตนเลส แหวนพระเครื่อง จำนวน ๗ องค์ ๑ เส้น แหวนทองคำหัวสตาร์ล้อมเพชร ๑ วง เช็คเงินสด ๒ ฉบับ สมุดบัญชีเงินฝาก ๖ ฉบับ สมุดเช็คธนาคารกสิกรไทย ๑ เล่ม และเอกสารพร้อมนามบัตรอีกจำนวนหนึ่ง จึงได้ทราบว่าเจ้าของกระเป๋านั้น คือ คุณสัญญา มณีโชติช่วง จากนั้นได้โทรศัพท์ถาม ๑๓ ได้เบอร์โทรศัพท์ที่บ้าน แต่เมื่อติดต่อไป ก็ไม่พบกับคุณสัญญา จึงขอให้ทางบ้านแจ้ง

พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เป็นประธานในพิธีมอบเกียรติบัตรครั้งนี้ ณ ห้องสีฟ้า ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

นางธัชกร เหมะจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ กล่าวนำในพิธีมอบเกียรติบัตร

ให้คุณสัญญาติดต่อกลับมาที่กองบริการเครื่องจักรกล เพื่อมารับสิ่งของต่างๆ ดังกล่าวคืนภายในวันเดียวกันนั้น ซึ่ง

ในขณะที่แจ้งคุณสัญญาไปนั้น ตัวคุณสัญญาเองก็ยังไม่ทราบว่าได้ทำกระเป๋าสตางค์บนถนนสุวินทวงศ์ในตอนเช้าวันนั้น

พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มอบเกียรติบัตรแด่ คุณกิตติ อัมไพบุลย์

ด้วย

การกระทำของคุณกิตติ อัมไพบุลย์ครั้งนี้ นับได้ว่าเป็นการกระทำที่ดีอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าหากคุณกิตติจะเก็บทรัพย์สินดังกล่าวไว้เป็นสมบัติของตัวเองก็ย่อมทำได้ แต่ไม่ทำ เพราะมีคุณธรรมไม่ละโมภอยากได้ของผู้อื่น นับได้ว่าเป็นการกระทำที่น่ายกย่องสรรเสริญ และสมควรเป็นแบบอย่างแก่คนทั่วไป สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้พิจารณาการกระทำครั้งนี้ ประกอบประวัติการรับราชการของคุณกิตติแล้ว เห็นว่าเป็นผู้ประกอบคุณงามความดีอย่างสม่ำเสมอทั้งในหน้าที่ราชการและในฐานะพลเมือง ทั้งยังมีผลงานดีเด่นจนได้รับการคัดเลือกให้เป็นลูกจ้างตัวอย่างและลูกจ้างดีเด่นของกรมอาชีวศึกษา นับได้ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะได้รับ เกียรติบัตร ตามมติคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งได้เคยอนุมัติหลักการให้มีการมอบเกียรติบัตรแก่ผู้ที่ประกอบคุณงามความดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เพื่อเป็นการ

ใจแก่วงศ์ตระกูลสืบไปด้วย

ดังนั้น เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๔.๐๐ น. พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก รักษาการรองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เป็นประธานในพิธีมอบเกียรติบัตรแก่ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และประกอบคุณงามความดีต่อสังคม คือ คุณกิตติ อัมไพบุลย์ ตำแหน่งพนักงานขับรถเครื่องจักรกลขนาดเบา กองบริการเครื่องจักรกล กรมอาชีวศึกษา กระทรวง

พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก สนทนากับคุณกิตติ และครอบครัว

พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก สนทนากับคุณสัญญา มณีโชติช่วง เจ้าของกระบี่

คุณกิตติ อัมไพบุลย์ และครอบครัว

ส่งเสริมกำลังใจ และยกย่องสรรเสริญ คุณงามความดีนั้นให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี อีกทั้งเพื่อเป็นเกียรติประวัติ ความภูมิใจ

ศึกษาธิการ ซึ่งเก็บกระบี่ของคุณกิตติ มณีโชติช่วง และได้นำกระบี่ และทรัพย์สินต่างๆ ส่งคืนเจ้าของ ซึ่งการกระทำของคุณกิตติ อัมไพบุลย์ ถือเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ไม่ละโมภ และตระหนัก

ในความทุกข์ของผู้อื่น นับเป็นการกระทำ ความดีที่น่ายกย่องสรรเสริญ สมควร ยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป

สำหรับคุณสัญญา มณีโชติช่วง นั้นได้เล่าว่า ในเช้าตรู่ของวันดังกล่าว ได้เดินทางออกจากบ้านเพื่อจะไปจังหวัด จะเชิงเทรา แต่ด้วยความรีบร้อนจึงลืม วางกระเป๋าเงินและเอกสารไว้บนหน้ารถ ด้านซ้าย ขณะที่ได้ขับรถผ่านไปทาง สะพานสามวา ถนนสุวินทวงศ์ (มีนบุรี - จะเชิงเทรา) กระเป๋าดังกล่าวจึงได้ ตกลงจากรถ ซึ่งขณะนั้นรถของคุณกิตติ อิ่มไพบูลย์ ได้แล่นตามมาพอดีจึงเก็บ กระเป๋าได้ คุณสัญญากล่าวว่า เงินสด จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาทนั้น เป็นเงินที่ เบิกจากบริษัท เพื่อนำไปจ่ายให้ วิศวกรเขียนแบบ ภายหลังจากที่ได้รับ แจ้งทางโทรศัพท์ให้ไปรับสิ่งของต่างๆ กลับคืนนั้นก็ยังไม่ทราบว่าได้ทำกระเป๋า หาย และเมื่อรับของคืนแล้ว ก็พยายาม ที่จะมอบรางวัลเพื่อเป็นสินน้ำใจเป็น การตอบแทนคุณกิตติ แต่ก็ได้รับการ ปฏิเสธจากคุณกิตติ ดังนั้น คุณสัญญา จึงได้มีหนังสือตอบขอบคุณและชมเชย ไปยังผู้อำนวยการกองบริการเครื่อง จักรกล กรมอาชีวศึกษา และได้จัดหา พระพุทธรูปและสิ่งของเล็กน้อยมอบ ให้ เพื่อเป็นการตอบแทนความมีน้ำใจ ของคุณกิตติ อิ่มไพบูลย์ โดยมอบผ่าน ผู้อำนวยการกองบริการเครื่องจักรกล ซึ่งท้ายที่สุดคุณสัญญาได้กล่าวว่า ถ้า หากไม่มีคนมีน้ำใจประเสริฐอย่างคุณ กิตติ ก็คงต้องใช้เวลาอีกนานในการหา เงินจำนวนดังกล่าวมาชดเชยบริษัท

ประวัติ นายกิตติ อิ่มไพบูลย์

ประวัติส่วนตัว

๑. ชื่อ นายกิตติ อิ่มไพบูลย์ เกิด วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๘๘ อายุ ๔๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕/๑๑ หมู่ ๑๖ ซอยพิมพา ถนนหทัยราษฎร์ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ

๒. วุฒิการศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จากโรงเรียนเศรษฐบุตธำเพ็ญ

๓. สถานภาพทางครอบครัว สมรสกับนางมาลี อิ่มไพบูลย์ เป็นแม่บ้าน มีบุตร ๒ คน คือ

๓.๑ นางสาวเพ็ญประภา อิ่มไพบูลย์ อายุ ๑๙ ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ที่วิทยาลัยครูจะเชิงเทรา

๓.๒ นางสาวสุดิมา อิ่มไพบูลย์ อายุ ๑๗ ปี กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ที่โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตธำเพ็ญ

๔. ฐานะทางครอบครัว อยู่ใน ระดับปานกลาง

ประวัติการรับราชการ

๑. เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๖ ตำแหน่ง พนักงาน ขับรถเครื่องกลหนัก สังกัดกองบริการ เครื่องจักรกล กรมอาชีวศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ

๒. ปัจจุบันตำแหน่ง พนักงานขับ เครื่องจักรกลขนาดเบา ชั้น ๑๑,๐๕๐ บาท สังกัดกองบริการเครื่องจักรกล รวมเวลา รับราชการนับถึงปัจจุบัน ๒๒ ปี

๓. ผลงานดีเด่นที่ได้รับความนิยม เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและคน ทั่วไป

๓.๑ ปฏิบัติงานในหน้าที่ พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง ปลอดภัย ประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมาย

๓.๒ ปฏิบัติงานในหน้าที่และ งานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จอย่างมี ประสิทธิภาพ แม้เงินเดือนจะเพิ่มขึ้นมา ๒ ปีแล้ว ก็ยังตั้งใจทำงานอุทิศตนให้กับทาง ราชการมาตลอด และในระหว่าง ๒ ปีที่ผ่านมา

ได้ปฏิบัติงานโดยไม่มีการลาป่วยหรือลากิจ แต่อย่างใด

๓.๓ ปฏิบัติหน้าที่ในเวลา ราชการ และนอกเวลาราชการ ด้วยความ เต็มใจและสำนึกในหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง เพราะบ่อยครั้งต้องขับรถออกปฏิบัติงานตั้ง แต่เช้ามืด ก็มิได้เรียกร้องสิ่งตอบแทนแต่ อย่างไม่ได้

๓.๔ เป็นหัวหน้ากลุ่มคิวซีของ หมวดขนส่ง ดำเนินการนำระบบคิวซี มา ปรับปรุงวิธีการทำงานด้านขนส่ง ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๕ ได้รับการคัดเลือกให้เป็น ลูกจ้างตัวอย่าง ปี ๒๕๒๙ ของกรมอาชีว- ศึกษา

๓.๖ ได้รับการคัดเลือกให้เป็น ลูกจ้างดีเด่น ของกรมอาชีวศึกษา ประจำปี ๒๕๓๗

๓.๗ บริจาคโลหิตให้แก่สภา กษชาติไทย จนได้รับพระราชทานเข็ม กษชาติ จากพระองค์เจ้าโสมสวลีพระ- วรราชเทวีรัตนมาตุ ปี ๒๕๓๒

๓.๘ ใช้เวลาร่วมให้เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและครอบครัว โดยการขับรถรับ- จ้างทั่วไปนอกเวลาราชการ เพื่อนำรายได้ มาจุนเจือครอบครัว เนื่องจากต้องรับผิดชอบหารายได้เลี้ยงครอบครัวคนเดียว

๓.๙ เป็นหัวหน้ากลุ่มสี่ล้อเล็ก รับจ้างที่ตลาดมีนบุรี

๓.๑๐ เป็นผู้แนะนำการดำเนินงาน ด้านพิธีสงฆ์ ในงานต่างๆของกองฯ และ เป็นผู้แนะนำกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านที่อยู่ อาศัยเสมอมา จนเป็นที่ไว้วางใจจากเพื่อน บ้านและผู้ใหญ่บ้าน ตั้งให้เป็นที่ปรึกษาผู้ ใหญ่บ้าน

๓.๑๑ มีความมุ่งมั่นที่จะปรับ ระดับการศึกษาของตนเอง โดยการไป ศึกษาต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน ตาม นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ให้มากที่สุด

เรียน ท่านผู้อ่านวารสารไทย

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้จัดพิมพ์วารสารไทยมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อเผยแพร่ความรู้และความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เราได้เปิดคอลัมน์ “คุยกับวารสารไทย” สำหรับท่านผู้อ่านโดยเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในทุกด้านทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวกับวารสารไทยโดยตรง หรืออาจตั้งคำถามก็ได้ แต่ขอให้เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือชาติบ้านเมือง เป็นเรื่องสร้างสรรค์ มิใช่ทำลาย คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบรับนี้ และกรุณายาลิมปิดดวงตราไปรษณียากรด้วย

ขอขอบคุณ

ใบตอบรับ วารสารไทย	ได้รับ วารสารไทย ฉบับที่.....เรียบร้อยแล้ว	วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....
ชื่อผู้รับ :		
ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :		
คำถาม/ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นต่างๆ :		

กรุณาส่ง

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยจปร. (เดิม) ถนนราชดำเนิน

ตรงข้ามกระทรวงศึกษาธิการ

ทำเนียบรัฐบาล

กทม. ๑๐๓๐๐

ปิดดวงตราไปรษณียากร
๑ บาท

(แนวก๊อ)

(แนวก๊อ)

วารสารไทย ฉบับหน้า

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เวลา ๒๑.๑๗ น. เป็นวันที่ปวงชนชาวไทยต้องพบกับความสูญเสียครั้งสำคัญของแผ่นดินไทย จากการเสด็จสวรรคตของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ “สมเด็จย่า” ของชาวไทย พระองค์ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตา ทรงดำรงพระองค์อยู่อย่างสงบ สมณะ อุทิศเวลาให้กับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนผู้ไร้โอกาสสมาดตลอดระยะเวลาอันยาวนานจวบจนเสด็จสวรรคต วารสารไทยฉบับหน้าจะเป็นฉบับพิเศษ คอยพบกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจที่สำคัญๆ และเกร็ดต่างๆ ที่เกี่ยวกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ภาพพุทธประวัติ

ภาพที่ ๒๑ : ทรงรับข้อพิพาทเรื่องน้ำของพระประยูรญาติ

พระพุทธเจ้าทรงรับข้อพิพาทเรื่องน้ำของพระประยูรญาติ ทั้งจาก
ราชสกุลศากยะ และโกลิยะ

บรรยาย : พิชุร มลิวลัย

เขียนภาพ : สนั่น รัตนะ

ทรงห้ามพระประยูรญาติวิวาทเรื่องน้ำ ครั้งหนึ่ง พระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายกรุงกบิลพัสดุ์ และฝ่ายโกลิยนคร ได้วิวาทกัน ด้วยแย่งน้ำในแม่น้ำโรहिณี เพื่อระบายน้ำไปสู่พื้นที่ทำนาในเขตของตน เริ่มต้นด้วยพวกคนงานทะเลาะกัน แล้วลามไปถึงกษัตริย์ ทั้งสองฝ่าย ได้เตรียมอาวุธยกกำลังเข้าประจัญหน้ากัน จนจะเกิดศึกอยู่รอมร่อแล้ว ครั้งนั้น ขณะพระพุทธองค์ประทับอยู่ที่แคว้นสากกะ ทรงเห็น เหตุการณ์เช่นนั้น จึงเสด็จไปโปรดพระประยูรญาติทั้งสองฝ่ายให้ระงับการวิวาทบาดหมางกัน โดยทรงชี้ให้เห็นว่าชีวิตกษัตริย์ ชีวิตคนนั้น แพงกว่าน้ำมากนัก ไม่ควรเห็นน้ำดีกว่าคน พระญาติทั้งสองฝ่ายจึงเลิกวิวาทกันและมีความสามัคคีกัน